

บทที่ 2

อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ทศนคติต่อการคุมกำเนิดของสตรีมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ทบทวนอัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียบเรียงเป็นหัวข้อและสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิด

จากการศึกษาอัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิด พบว่าในอัลกุรอานมิได้กล่าวถึงเรื่องการคุมกำเนิดโดยตรง แต่ได้กล่าวถึงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน อาทิเช่น การมีบุตร การห้ามฆ่าบุตร และการประทานปัจจัยยังชีพแก่บุตร ดังต่อไปนี้

2.1.1 อัลกุรอานเกี่ยวกับการมีบุตร

การมีบุตรในทัศนะของอิสลามนั้นถือว่าเป็นของขวัญอันล้ำค่าที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานมาให้ อิสลามสนับสนุนให้มีบุตรหลายคน เพราะถือว่าบุตรนั้นเป็นสิริมงคลและเป็นสิ่งที่จำเริญตาจำเริญใจแก่บิดามารดาและวงศ์ตระกูล ขณะเดียวกันก็เป็นการทดสอบผู้เป็นบิดามารดาด้วย อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاؤُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ

عَظِيمٌ﴾

(28 :)

ความว่า “และพึงรู้เถิดว่า แท้จริงทรัพย์สินของพวกเจ้า และลูก ๆ ของพวกเจ้านั้นเป็นสิ่งทดสอบชนิดหนึ่งเท่านั้น และแท้จริงอัลลอฮ์นั้น ณ พระองค์มีรางวัลอันใหญ่หลวง”

(อัลอันฟาล : 28)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿أَمْالٌ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ
عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمْلًا﴾

(46 :)

ความว่า “ทรัพย์สินสมบัติและลูกหลานคือ เครื่องประดับแห่งการดำรงชีพในโลกนี้ และความดีทั้งหลายที่จริงนั้น เป็นการตอบแทนที่ดียิ่ง ณ ที่พระเจ้าของเจ้า และเป็นความหวังที่ดียิ่ง”

(อัลกอฮฟู : 46)

อัลกุรอานสองอายะฮ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า บุคนั้นเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานมาให้ และถือว่าบุคนั้นคือเครื่องประดับของชีวิต ซึ่งการมีทรัพย์สินสมบัติและการมีบุตรเป็นสิ่งที่มาเติมเต็มให้การดำรงชีวิตของครอบครัวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.1.2 อัลกุรอานเกี่ยวกับการประทานปัจจัยยังชีพ

อัลกุรอานหลายอายะฮ์ได้กล่าวถึงการประทานปัจจัยยังชีพ โดยได้ระบุอย่างชัดเจนว่า อัลลอฮ์ ﷻ มิได้สร้างมนุษย์อย่างไร้จุดหมายหรือไม่มีแบบแผน แต่พระองค์เป็นผู้ทรงเลี้ยงดูและประทานปัจจัยยังชีพให้แก่ทุกชีวิตที่พระองค์สร้างมา ซึ่งพระองค์ผู้เดียวเท่านั้นที่ เป็นผู้กำหนดปัจจัยยังชีพและจัดเตรียมทุกสิ่งทุกอย่างไว้ให้แก่มนุษย์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾

(151 :)

ความว่า “เราเป็นผู้ให้ปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า และแก่พวกเขา”

(อัลอันอาม : ส่วนหนึ่งของอายะฮ์ที่ 151)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَكَايْنٍ مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾
(60 :)

ความว่า “และสัตว์ตึงที่ชนิดที่มันไม่สามารถแสวงหาปัจจัยยังชีพของมัน อัลลอฮฺทรงประทานปัจจัยยังชีพแก่พวกมัน และแก่พวกเจ้า และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน และผู้ทรงรอบรู้”

(อัลอังกะบุด : 60)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾
(6 :)

ความว่า “และไม่ว่าสัตว์ตัวใดที่คลานอยู่ในแผ่นดิน เว้นแต่ปัจจัยยังชีพของมันเป็นหน้าที่ของอัลลอฮฺ และพระองค์ทรงรู้ที่พำนักของมันและที่พักชั่วคราวของมัน ทุกสิ่งอยู่ในบันทึกอันชัดเจน

(ฮูด : 6)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾
(58 :)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮฺ คือผู้ประทานปัจจัยยังชีพอันมากมาย ผู้ทรงพลัง ผู้ทรงมั่นคง”

(อัมมาริยาต : 58)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

(12 :)

ความว่า “กุญแจ (การควบคุมกิจการ) แห่งชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินเป็นสิทธิ์ของพระองค์ พระองค์ทรงเพิ่มพูนปัจจัยยังชีพแก่ผู้พระองค์ทรงประสงค์และทรงให้คับแคบ แท้จริงพระองค์ทรงรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง”

(อิซซุรอ : 12)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعِيشَ وَمَن لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾

(20 :)

ความว่า “และในแผ่นดินนั้นเราได้ทำให้มีปัจจัยยังชีพแก่พวกเขา และแก่ผู้ที่พวกเขามีได้เป็นผู้ให้ปัจจัยยังชีพแก่เขา”

(อัลฮิจร : 20)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ
أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ ۗ أَفَبِالْبَاطِلِ
يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾

(72 :)

ความว่า “และอัลลอฮ์ทรงกำหนดคู่ครองแก่พวกเขา ซึ่งมาจากหมู่พวกเขา และทรงทำให้พวกเขามีลูกและหลานจากคู่ครองของพวกเขา และทรงประทานปัจจัยยังชีพจากสิ่งดี ๆ แก่พวกเขา

เจ้า ดังนั้น ต่อสิ่งเท็จ พวกเขาจะศรัทธา และต่อความโปรดปรานของอัลลอฮฺ พวกเขาจะนรคุณกระนั้นหรือ”

(อินนะหุล : 72)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾

(31 :)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ใครเป็นผู้ประทานปัจจัยยังชีพที่มาจากฟากฟ้าและแผ่นดินแก่พวกท่าน หรือใครเป็นเจ้าของการได้ยินและการมอง และใครเป็นผู้ให้มีชีวิตหลังจากการตาย และเป็นผู้ให้ตายหลังจากมีชีวิตมา และใครเป็นผู้บริหารกิจการ แล้วพวกเขาจะกล่าวกันว่าอัลลอฮฺ ดังนั้นจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) พวกท่านไม่ยำเกรงหรือ”

(ยูนุส : 31)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۗ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۗ فَآَنِي ۗ تُؤَفَّكُونَ﴾

(3 :)

ความว่า “โอ้มนุษย์เอ๋ย พวกเจ้าจงรำลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮฺที่มีต่อพวกเจ้า จะมีพระผู้สร้างอื่นใดจากอัลลอฮฺกระนั้นหรือ ที่จะประทานปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าจากฟากฟ้าและแผ่นดิน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่เที่ยงแท้ นอกจากพระองค์ ดังนั้น

ทำไมเล่าพวกเจ้าจึงถูกหลอกลวงให้หันห่างออกไป (จากความจริง)

(ฟาฏีร : 3)

อายะฮ์อัลกุรอานทั้งหมดข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า อัลลอฮ์ ﷻ เป็นผู้ทรงประทานปัจจัยยังชีพให้สิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย และทรงกำหนดคู่ครองให้แต่ละคน และทรงให้เราสมรสเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้กำเนิดบุตร ดังนั้นการมีบุตรก็เท่ากับเป็นการเพิ่มพูนปัจจัยยังชีพที่พระองค์ประทานมาให้

2.1.3 อัลกุรอานเกี่ยวกับการห้ามฆ่าบุตร

อัลกุรอานหลายอายะฮ์ได้ชี้ให้เห็นว่า อัลลอฮ์ ﷻ ห้ามมนุษย์ฆ่าบุตรของตน โดยมีเหตุผลเพราะกลัวความยากไร้ การฆ่าบุตรนั้นเป็นสิ่งที่อิสลามห้ามอย่างเด็ดขาด เพราะถือเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมและเป็นบาปมหันต์ ดังพฤติกรรมของพวกญาฮิลียะฮ์สมัยก่อนที่มักฆ่าบุตรสาวของตน เพราะถือว่าไม่มีประโยชน์ต่อวงศ์ตระกูล นอกจากนี้ ผู้ที่กระทำการดังกล่าวก็ถือว่าเป็นผู้ที่โง่เขลาและเป็นผู้ที่ไม่ได้รับการขาดทุนอย่างมหาศาล เพราะปฏิเสธปัจจัยยังชีพที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานมาให้นั่นเอง อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ مَلِكٍ ﴾

(151 :)

ความว่า “และพวกเจ้าจงอย่าฆ่าลูก ๆ ของพวกเจ้า เนื่องจากความจน”

(อัลอันอาม : ส่วนหนึ่งของอายะฮ์ที่ 151)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا

رَزَقَهُمُ اللَّهُ آفِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴾

(140 :)

ความว่า “แท้จริงได้ขาดทุนแล้ว บรรดาผู้ที่ฆ่าลูก ๆ ของพวกเขา เพราะความโง่เขลาโดยปราศจากความรู้ และพวกเขาได้ห้ามสิ่งที่อัลลอฮ์ได้กำหนดปัจจัยยังชีพแก่พวกเขา ทั้งนี้เป็นการอุปโลกน์ความเท็จให้แก่อัลลอฮ์ แท้จริงพวกเขาหลงผิดไปและพวกเขาไม่เคยได้รับทางนำเลย”

(อัลอันอาม : 140)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا ﴾

(31 :)

ความว่า “และพวกเจ้าจงอย่าฆ่าลูก ๆ ของพวกเจ้าเพราะกลัวความยากจน เราให้ปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาและแก่พวกเจ้าโดยเฉพาะ แท้จริงการฆ่าพวกเขานั้นเป็นความผิดอันใหญ่หลวง”

(อัลอิสรออ : 31)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْذُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴾

(137 :)

ความว่า “และในทำนองนั้นแหละ บรรดาภาคีของพวกเขานั้นได้ทำให้สวยงามแก่จำนวนมากมายในหมู่มุชริกีน ซึ่งการฆ่าลูก ๆ ของพวกเขาเพื่อที่จะทำลายพวกเขา และเพื่อที่จะให้สับสนแก่พวกเขาซึ่งศาสนาของพวกเขา และแม้ว่าอัลลอฮ์

ประสงค์แล้ว พวกเขาจะไม่กระทำความนี้ เจ้าจงปล่อยพวกเขา
และสิ่งที่พวกเขาอุปโลกน์ความเท็จกันเถิด”

(อัลอันอาม : 137)

จากอายะฮ์อัลกุรอานทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในยุคสมัยญาฮิลียะฮ์ มนุษย์
เคยฆ่าบุตรของตนเอง เพราะถือว่าบุตรทำให้เกิดความยากจน และเมื่ออิสลามเกิดขึ้น อิสลามก็
ห้ามการกระทำเช่นนี้ ขณะเดียวกันอิสลามก็สอนให้มนุษย์เชื่อว่า อัลลอฮ์ ﷻ ต่างหากที่ เป็นผู้
ประทานปัจจัยยังชีพ เพื่อว่ามนุษย์จะได้ไม่ต้องมีความคิดผิด ๆ ว่า “ลูกมาก จะยากจน” ดังนั้น
ถ้าหากมนุษย์มิได้ฆ่าบุตรเพื่อหยุดยั้งการเจริญเติบโตของประชากร แต่หันไปใช้วิธีการอื่น ซึ่งทำ
ให้ไม่มีการตั้งครรรภ์เกิดขึ้นแทน มันก็เหมือนกับเป็นการหลีกเลี่ยงความผิดอันแรกไปได้ แต่เขาก็
ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความผิดประการที่สองไปได้ หมายความว่า ถ้าเขาพยายามหยุดยั้งการเกิด
เพราะกลัวความยากจนแล้ว อิสลามก็ถือว่าเป็นความผิดด้วยเช่นกัน

หลักฐานจากอัลกุรอานที่ยกมาทั้งหมดนั้น เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการมีบุตร การ
ประทานปัจจัยยังชีพ และการห้ามฆ่าบุตร ถึงแม้จะมีได้กล่าวในเรื่องการคุมกำเนิดโดยตรง แต่ก็
มีจุดมุ่งหมายและความหมายเดียวกันคือ เพื่อการรักษาระบบเผ่าพันธุ์ โดยสนับสนุนการเพิ่ม
จำนวนบุตร ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี คือ สนับสนุนการ
เกิด ไม่สนับสนุนให้ควบคุมประชากรโดยผ่านการคุมกำเนิด ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ
การสมรส นั่นก็คือ การขยายเผ่าพันธุ์มนุษยชาตินั่นเอง

2.2 อัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิด

จากการศึกษาเรื่องการคุมกำเนิด พบว่ามีหะดีษได้รายงานไว้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กับการคุมกำเนิด ดังต่อไปนี้

2.2.1 อัลหะดีษเกี่ยวกับการสนับสนุนให้สมรสกับสตรีที่ให้กำเนิดบุตรมาก

ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้กล่าวว่า

: ﷺ :))
:

)) : (())
((

ความว่า จากมะกอล บิน ยะซาร์ กล่าวว่า “ได้มีชายคนหนึ่งมาหาท่านเราะสูล ﷺ แล้วกล่าวว่า “ฉันได้พบหญิงคนหนึ่งซึ่งฉันจะแต่งงานด้วย เธอเป็นหญิงที่มีวงศ์ตระกูลสูงและสวยงามมาก แต่เธอเป็นหมั้น ฉันจะแต่งงานกับเธอได้หรือไม่ ?” ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า “ไม่” แล้วเขาได้มาหาท่านเราะสูล ﷺ อีกเป็นครั้งที่สอง ท่านเราะสูล ﷺ ก็ห้ามเขาอีก เขาก็ได้มาหาท่านเราะสูล ﷺ อีกเป็นครั้งที่สาม ท่านเราะสูล ﷺ จึงกล่าวว่า “จะแต่งงานกับหญิงที่ให้ความรักอย่างลึกซึ้ง (แก่สามี) และให้กำเนิดบุตรมาก เพราะฉันภูมิใจที่ประชาชาติของฉันมีมากมายในวันกิยามะฮฺ”¹

หะดีษดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ท่านเราะสูล ﷺ ได้ห้ามเศาะหาบะฮฺ² ของท่านสมรสกับสตรีที่ไม่สามารถให้กำเนิดบุตรได้ แต่ท่านให้สมรสกับสตรีที่สามารถให้กำเนิดบุตรมาก และมีความรักต่อสามี หะดีษนี้แสดงถึงการสนับสนุนให้มุสลิมเพิ่มจำนวนประชากรให้มาก

อย่างไรก็ตาม หะดีษนี้มีได้มีความหมายว่า ห้ามสมรสอย่างเด็ดขาดกับสตรีที่ไม่สามารถกำเนิดบุตรได้ ทั้งนี้ เพราะวัตถุประสงค์ของการสมรสนั้นนอกเหนือจากการมีบุตรแล้ว ก็ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการทางเพศ อันเป็นหนทางในการป้องกันตัวเองจากการกระทำที่เป็นการละเมิดบทบัญญัติเรื่องเพศอีกด้วย (อิสมาแอ อาลี, 2545 : 6) ดังที่มีรายงานจาก अबดุลลอฮฺ เถว่า ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวกับพวกเราว่า

))
((

¹ หะดีษบันทึกโดยอบูดาวูด, กิตาบที่ 6 บาบที่ 4 หะดีษหมายเลข 2050 ; อิบน์มาญะฮฺ, กิตาบที่ 9 บาบที่ 1 หะดีษหมายเลข 1508 ; อันนะซาอีย์, กิตาบที่ 26 บาบที่ 11 หะดีษหมายเลข 3026

² เศาะหาบะฮฺ หมายถึง บรรดามุสลิมที่ใช้ชีวิตร่วมสมัยกับท่านนบีมุฮัมมัดและเสียชีวิตในสภาพการเป็นมุสลิม

ความว่า “บรรดาคนหนุ่มสาวทั้งหลาย บุคคลใดในกลุ่มของท่านมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัว ก็จงสมรสเถิด เพราะการสมรสนั้นสามารถลดสายตาและอวัยวะเพศ (พ้นจากการผิดประเวณี)”¹

ดังนั้นการสมรสกับสตรีที่ไม่สามารถมีบุตรได้เพื่อป้องกันตัวนางจากการกระทำที่เป็นการละเมิดบทบัญญัติทางเพศถือว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง แต่การเลือกสตรีที่มีลักษณะดังกล่าวเพราะเหตุผลไม่ต้องการมีบุตรนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำเช่นเดียวกัน (อิสมาแอ อาลี, 2545 : 6)

2.2.2 อัลหะดีษเกี่ยวกับการหลังภายนอกช่องคลอด²

จากญาบิร บิน อับดุลลอฮ์³ กล่าวว่า

((ﷺ))

ความว่า “เราเคยหลังภายนอกช่องคลอด (ในการมีเพศสัมพันธ์) ในสมัยท่านเราะสูล ﷺ ในระหว่างที่มีการประทานอัลกุรอานอยู่”⁴

อีกรายงานหนึ่งจากญาบิร บิน อับดุลลอฮ์ กล่าวว่า

ﷺ ﷺ))
((

¹ หะดีษบันทึกโดยบุคอรี, กิตาบที่ 67 บาบที่ 3 หะดีษหมายเลข 5066; มุสลิม, กิตาบที่ 16 บาบที่ 1 หะดีษหมายเลข 1400

² การหลังภายนอกช่องคลอด หมายถึง การที่ฝ่ายชายหลังน้ำอสุจิกายนอกช่องคลอดของฝ่ายหญิง เพื่อป้องกันมิให้น้ำอสุจิเข้าไปผสมกับไข่ ซึ่งเป็นการคุมกำเนิดแบบธรรมชาติ โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ใดๆ ในการคุมกำเนิด

³ ญาบิร บิน อับดุลลอฮ์ มีชื่อเต็มว่า ญาบิร บิน อับดุลลอฮ์ บิน ฮารรอหม อัล-อันศอรี อัล-สุนละมี อับดุลเราะหมาน อัลมาดานีย์ ท่านเป็นเศาะหาบะฮ์ที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่งในบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านนบี ท่านได้รายงานหะดีษ จำนวน 1,540 หะดีษ และได้รับร่วมในสงครามพร้อมกับท่านนบีและอื่นๆ จำนวน 19 ครั้ง ท่านเสียชีวิตในสภาพการเป็นมุสลิม ในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 73 ณ นครมะดีนะฮ์ ขณะที่ท่านมีอายุได้ 94 ปี (al-Maqdisiy, n.d. : 304)

⁴ หะดีษบันทึกโดยบุคอรี, กิตาบที่ 67 บาบที่ 97 หะดีษหมายเลข 5209; อิบน์มาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 30 หะดีษหมายเลข 1927

ความว่า “เราเคยหลังภายนอกช่องคลอด (ในการมีเพศสัมพันธ์) ในสมัยท่านเราะสุล ﷺ การกระทำนี้ได้ทราบถึงท่านเราะสุล ﷺ ท่านก็มีได้ห้ามเราแต่อย่างใด” ¹

หะดีษดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เสาะหาบะฮุเคยคุมกำเนิดในสมัยของท่านเราะสุล ﷺ โดยวิธีการหลังภายนอกช่องคลอด ซึ่งท่านเราะสุล ﷺ ก็ไม่ได้ห้ามการกระทำดังกล่าว ดังนั้น แสดงว่า การหลังภายนอกช่องคลอดนั้นเป็นที่ยอมรับ

จากอบีสะอิด อัลคุดรี² กล่าวว่า

: ﷺ))
)) :

((

ความว่า “ขณะที่เขานั่งร่วมอยู่กับท่านนบี ﷺ นั้น เขาได้กล่าวว่า โอ้ ท่านเราะสุล เราได้ทาสหญิงเป็นเชลยสงคราม พวกเราชอบที่จะได้ราคาจากพวกนาง และท่านคิดอย่างไรกับการหลังภายนอกช่องคลอด? ท่านเราะสุลกล่าวว่า “พวกท่านทำอย่างนั้นจริงหรือ? ไม่จำเป็นสำหรับพวกท่าน ถ้าพวกท่านไม่ทำเช่นนั้น ไม่มีวิญญูณใด ๆ ที่อัลลอฮ์ประสงค์จะให้กำเนิด นอกจากว่าจะต้องกำเนิดอย่างแน่นอน” ³

หะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่า บรรดาเสาหาบะฮุต้องการที่จะหลังภายนอกช่องคลอดกับทาสหญิงที่เป็นเชลย เพราะไม่ต้องการให้นางตั้งครรภ์ เนื่องจากถ้าหากนางตั้งครรภ์หรือให้กำเนิดบุตรขึ้นมา ก็จะไม่สามารถขายนางได้อีกต่อไป เพราะมีฐานะเป็นแม่ลูกของนาย หมายความว่า พวกเขาจะขายนางไม่ได้ อันเนื่องจากการมีบุตรจากนาง ดังนั้นเสาหาบะฮุจึงได้

¹ หะดีษบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 16 บาบที่ 22 หะดีษหมายเลข 1440

² อบีสะอิด อัลคุดรี มีชื่อเต็มว่า อบีสะอิด สะอิด บิน สีนาน ท่านเป็นเสาหาบะฮุของท่านนบี ท่านเข้าร่วมสงครามพร้อมกับท่านนบี จำนวน 12 ครั้ง และท่านยังเป็นผู้รายงานหะดีษมากที่สุดเป็นคนที่ 7 โดยหะดีษที่ท่านรายงานนั้นมีจำนวนถึง 1,170 หะดีษ ท่านเสียชีวิตในสภาพการเป็นมุสลิม ในปีฮิญาเราะฮ์ศักราชที่ 74 ณ นครมะดีนะฮ์ ขณะที่ท่านมีอายุได้ 94 ปี

³ หะดีษบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 16 บาบที่ 22 หะดีษหมายเลข 1438; อิบน์มาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 30 หะดีษหมายเลข 1926

ถามท่านเราะสูล ﷺ เกี่ยวกับการหลังภายนอกช่องคลอด ซึ่งท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า))
 ((ความว่า “ไม่จำเป็นสำหรับพวกท่าน ถ้าพวกท่านไม่ทำเช่นนั้น”
 คำว่า (()) อิมามอันนะวะวีย์¹ ได้อธิบายว่า หมายถึง ไม่มีอันตราย
 สำหรับพวกท่านในการที่จะละทิ้งการหลังภายนอกช่องคลอด เนื่องจากทุกชีวิตนั้น อัลลอฮ์ ﷻ ได้
 กำหนดในการสร้างเรียบร้อยแล้ว เมื่อพระองค์ประสงค์ที่จะให้ชีวิตมนุษย์ถูกกำเนิดขึ้นมา ชีวิต
 มนุษย์ก็จะถูกกำเนิด ไม่ว่าจะทำการหลังภายนอกช่องคลอดหรือไม่ และเมื่อพระองค์ไม่
 ประสงค์ที่จะให้ชีวิตมนุษย์ถูกกำเนิดขึ้นมา ชีวิตมนุษย์ก็จะไม่ถูกกำเนิด ไม่ว่าจะทำการหลัง
 ภายนอกช่องคลอดหรือไม่ ดังนั้นไม่มีประโยชน์สำหรับพวกท่านในการที่จะทำการหลังภายนอก
 ช่องคลอด เพราะแท้จริงหากพระองค์ประสงค์ที่จะให้มนุษย์ตั้งครรรค์แน่นอนการตั้งครรรค์ก็จะ
 เกิดขึ้น ไม่มีประโยชน์สำหรับพวกท่านในการที่จะพยายามป้องกันการตั้งครรรค์ (al-Nawawiy,
 1987 : 10/10-11)

จากคำอธิบายของอิมามอันนะวะวีย์ หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างอัลลอฮ์ ﷻ ทรง
 กำหนดไว้แล้ว ดังนั้นถ้าหากพระองค์ประสงค์ที่จะให้บุคคลใดตั้งครรรค์ บุคคลนั้นก็จะตั้งครรรค์
 ถึงแม้เขาจะทำการหลังภายนอกช่องคลอด เพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ก็ตาม เพราะการกระทำ
 ดังกล่าวไม่มีผลในการขัดขวางในสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนด

จากญาบิร บิน अबดุลลอฮ์ กล่าวว่า

: ﷺ))
)) :
 : ((
 ((:

ความว่า “มีชายคนหนึ่งได้ไปหาท่านเราะสูล ﷺ และได้กล่าว
 แก่ท่านว่า แท้จริงฉันมีทาสหญิงคนหนึ่ง ซึ่งเธอเป็นคนใช้ของ
 พวกเรา และฉันได้ร่วมหลับนอนกับนาง แต่ฉันไม่อยากจะให้
 นางตั้งครรรค์ ท่านเราะสูลได้กล่าวว่า จงหลังภายนอกช่อง

¹ อิมามอันนะวะวีย์ มีชื่อเต็มว่า อะหฺยา อิบน์ ซะรอฟ อิบน์นูรีย์ อิบน์หะสัน อันนะวะวีย์ อัคคิมักกีฮ์ อัชชาฟีอีฮ์ เกิดเมื่อปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่
 631 ھ เมืองนัฆวา กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย เป็นปราชญ์ทางด้านฟิกฮ์ หะดีษ ภาษาศาสตร์ และมีความเชี่ยวชาญในอีกหลายสาขาวิชา
 มีผลงานด้านตำรามากมาย เช่น เราฎาะฮ์อฎุออลิบีน อุมมะฮ์อัสลามฟูตีน ตะฮ์ซิบุนอัสมาอูวัลมุฮมัด รอฮยาอูอัสศอลิฮีน และอื่นๆ เสียชีวิต
 เมื่อปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 677 ھ เมืองนัฆวา (Kahalah, 1995 : 13/202)

คลอดกับนาง หากท่านต้องการ เพราะสักวันหนึ่ง เมื่อถึงเวลา ก็จะเป็นไปตามกฎสภาวะที่ถูกกำหนดสำหรับนาง และชายผู้นั้นก็ได้ปฏิบัติดังกล่าว ต่อมาเขาก็ได้ไปหาท่านเราะสุล และกล่าวแก่ท่านเราะสุลว่า ทาสหญิงตั้งครรรค์แล้ว ท่านเราะสุลกล่าวว่า ฉันได้บอกให้ท่านทราบแล้วมิใช่หรือว่าสักวันหนึ่ง เมื่อถึงเวลา มันก็จะเป็นไปตามกฎสภาวะที่ถูกกำหนดสำหรับนาง”¹

หะดีษข้างต้นเป็นหลักฐานที่ยืนยันถึงการอนุญาตให้หลังภายนอกช่องคลอด เพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ แต่อย่างไรก็ตาม จากหะดีษดังกล่าว ท่านเราะสุล^ﷺ ก็ได้ยืนยันว่า ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเป็นกฎสภาวะ (ตักดีร์) ของอัลลอฮ์ ถ้าหากพระองค์ประสงค์ให้เธอตั้งครรรค์ ถึงแม้พวกเขาจะใช้การหลังภายนอกช่องคลอด เพื่อไม่ให้ตั้งครรรค์ก็ตาม พระองค์ก็จะให้เธอตั้งครรรค์ เพราะไม่มีสิ่งใดมาขัดขวางความประสงค์ของพระองค์ได้

อย่างไรก็ตาม ทั้งสองหะดีษที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นหะดีษที่กล่าวถึงการปฏิบัติต่อทาสหญิง มิใช่ภรรยา

2.3 เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ

2.3.1 ความหมายของทัศนคติ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ ดังนี้

เคนด์เลอร์ (Howard H. Kendler, 1963 : 572) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุนหรือต่อต้านบุคคล สถาบัน สถานการณ์ หรือแนวความคิด

ฟิชบีน (Fishbien, 1969 : 3) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าหมายถึง สภาวะความพร้อมของสมอง การจัดมวลประสาทการณ์ อิทธิพลภายนอกหรือภายในที่มีต่อบุคคลในการตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ

¹ หะดีษบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 16 บาบที่ 22 หะดีษหมายเลข 1439

เซฟเฟอร์ (Shaver, 1971 : 168) กล่าวว่า ทักษะคือลักษณะทางจิตประเภทหนึ่งของบุคคลอันมีความโน้มเอียงหรือความรู้สึกที่จะตอบสนองไปในทางชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่งหรือเป็นความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบรวม ทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่าง

แทรนดิส (Trandis, 1971 : 5) กล่าวว่า ทักษะคือความโน้มเอียงที่ฝังแน่นในความคิดและความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ ทักษะประกอบด้วยสิ่งที่สำคัญ 2 อย่าง คือ ความรู้ความเข้าใจและอารมณ์

ครุซ (Cruze, 1972 : 187) กล่าวว่า ทักษะคือความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับและทักษะเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

อนาสตาซี (Anastasi, 1976 : 543) กล่าวว่า ทักษะคือ หมายถึง ความโน้มเอียงที่แสดงออกมาว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสถาบันต่าง ๆ

เลอฟรอนซีส์ (Lefrancios, 1983 : 517) กล่าวว่า ทักษะคือความโน้มเอียงที่เด่นชัดและต่อเนื่องในการมีปฏิกิริยาตอบโต้ในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งมีผลทั้งด้านบวกและด้านลบ และก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา

เซดส์คัลด์ โนวาสินธุ์ (2520 : 38) กล่าวว่า ทักษะคือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองสิ่งเร้านั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นในทางคัดค้านหรือสนับสนุนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรม การเรียนรู้ ระเบียบวิธีทางสังคม ซึ่งทักษะนี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นชัดขึ้นในกรณีที่สิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2534 : 88) กล่าวว่า ทักษะคือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นจากคำพูดหรือพฤติกรรม คนแต่ละคนมีทักษะต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากน้อยแตกต่างกัน

ดิน ปรัชญพฤษ์ (2538 : 29) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะคือแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สุริย์ สุเมธินฤมิตร (ม.ป.ป. : 16-17) กล่าวว่า ทักษะคือความพร้อมของวิถีทางที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะโต้ตอบเมื่อมีสิ่งเร้า โดยสังเกตได้จากแนวโน้มที่จะแสดงความรู้สึกและการตีความหมายจากสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ ทักษะจึงจำแนกออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ทศนคติในทางสร้างสรรค์ อันหมายถึงทศนคติที่มีแนวโน้มไปในทางเสริมสร้างสิ่งที่ดีงามและการให้ความสนับสนุน

2. ทศนคติในทางต่อต้าน อันหมายถึงทศนคติที่มีแนวโน้มไปในทางขัดแย้ง มุ่งร้าย ขัดขวาง หรือเป็นไปในทางทำลาย

จากความหมายของทศนคติที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ทศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลอันเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่จะตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจเป็นบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ ในลักษณะที่สนับสนุนหรือคัดค้าน ทศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสรุปพาดพิงได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีความคงที่

2.3.2 ลักษณะของทศนคติ

เนื่องจากทศนคติมีความสำคัญต่อการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ จึงมีนักจิตวิทยาหรือนักทฤษฎีทางทศนคติจำนวนไม่น้อยที่พยายามศึกษาและทำความเข้าใจในลักษณะที่สำคัญต่างๆ ของทศนคติ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเพียงเล็กน้อย เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาเท่านั้น

คูบ, เซน, ฮอฟแลนด์ และคณะ, เซอร์รีฟ และเซอร์รีฟ, ซอว์ และไรท์, เครีช และคณะ, แมคเควิด และฮารารี (Doob, 1947; Chein, 1948; Hovland et al., 1953; Sherif and Sherif, 1956; Shaw and Wright, 1956; Krech et al., 1962; McDavid and Harari, 1969 อ้างใน จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์, 2538) ได้รวบรวมลักษณะที่สำคัญของทศนคติไว้ดังนี้

1. ทศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากการสะสมประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ไม่ใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด

2. ทศนคติมีคุณลักษณะของการประเมิน (evaluative nature) ทศนคติเกิดจากการประเมินความคิดหรือความเชื่อที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวกับสิ่งของ บุคคลอื่น หรือเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นสื่อกลางทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง

คุณลักษณะของทศนคติในด้านการประเมินนี้ ฟิชบายน์ และไอเซน (Fishbein and Ajzen, 1975) เน้นว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้ทศนคติแตกต่างกันอย่างแท้จริงจากแรงผลักดันภายในอื่น ๆ เช่น นิสัย แรงขับ หรือแรงจูงใจ

3. ทศนคติมีคุณภาพและความเข้ม (quality and intensity) คุณภาพและความเข้มของทศนคติจะเป็นสิ่งที่บอกถึงความแตกต่างของทศนคติที่แต่ละคนมีต่อสิ่งต่าง ๆ

คุณภาพของทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้จากการประเมิน เมื่อบุคคลประเมินทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็อาจมีทัศนคติทางบวก(ความรู้สึกชอบ) หรือทัศนคติทางลบ(ความรู้สึกไม่ชอบ) ต่อสิ่งนั้น

4. ทัศนคติมีความคงทนไม่เปลี่ยนแปลง(permanence) เนื่องจากทัศนคติเกิดจากการสะสมประสบการณ์ และผ่านกระบวนการเรียนรู้มามาก

อย่างไรก็ตาม แม้ทัศนคติจะมีความคงทนก็จริง แต่ก็ไม่จำเป็นที่มนุษย์จะต้องมีทัศนคติเช่นใดเช่นหนึ่งตลอดชีวิต นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า “ทัศนคติของมนุษย์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้เสมอ เช่น คนที่เคยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อแขก แต่พอได้พบปะสังสรรค์แล้ว ก็อาจเปลี่ยนทัศนคติมาเป็นชอบก็ได้”

5. ทัศนคติต้องมีที่หมาย(Attitude Object) ที่หมายเหล่านี้ เช่น คน วัตถุ สิ่งของ สถานที่ หรือเหตุการณ์ เป็นต้น

6. ทัศนคติมีลักษณะความสัมพันธ์ ทัศนคติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับ วัตถุ สิ่งของ บุคคลอื่น หรือสถานการณ์

จากลักษณะของทัศนคติที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติมีลักษณะเป็นตัวแปรที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรูสึกนึกคิด ไม่ว่าจะป็นรูปของการแสดงออกโดยวาจาหรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2.3.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นนามธรรมซึ่งการที่จะทราบทัศนคติได้ต้องสังเกตจากการแสดงออกของบุคคล ซึ่งนักจิตวิทยามีแนวคิดแตกต่างกันไปต่าง ๆ นานา ขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีผู้แสดงไว้หลายกลุ่ม แต่ที่เป็นที่ยอมรับคือ ทัศนคติมี 3 องค์ประกอบ

ผู้นำของกลุ่มแนวคิดนี้ เช่น Ferguson (1962) Fishbein (1966) Triandis (1972) เป็นต้น อธิบายว่าทัศนคติเป็นการแสดงออกของความรู้ความเข้าใจ อะไรถูก อะไรผิด ตนเองชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ การแสดงออกดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ส่วน ซึ่งกลุ่มทฤษฎีทัศนคติ 3 องค์ประกอบนี้ได้รับการยอมรับจากนักจิตวิทยามากที่สุด โดยองค์ประกอบ 3 ส่วน มีดังต่อไปนี้คือ (ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2529 ; ชีระพร อุวรรณโณ, 2529 ; สุรางค์ จันทน์เอม, 2529 ; ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531 ; สุชา จันทน์เอม, 2531 ; Ferguson, 1962 ; Krech, Crutchfield and Ballachy, 1962 ; Second and Backman, 1964 ; Triandis, 1972)

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) คือมีประสบการณ์ต่อวัตถุ สิ่งของ สถานที่ บุคคล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้ ความคิดหรือความเชื่อต่อสิ่งนั้น หากประสบการณ์ที่ได้เป็นไปในทางที่ดีก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่หากเป็นประสบการณ์ ในทางที่ไม่ดีก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบนี้มักเกิดขึ้นได้กับ องค์ประกอบด้านความรู้ เช่น บุคคลที่มีความรู้หรือประสบการณ์ว่า อาชีพบางอย่างช่วยให้ ร่ำรวยแล้ว เขาย่อมมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพดังกล่าวอย่างกว้าง ๆ เช่น ตอบว่า ชอบ เห็นด้วย หรือรักในอาชีพนั้น

3. ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (Action Tendency Component) คือพร้อมที่จะ แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้ และความรู้สึกที่ได้ประสบ เช่นถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อใครก็ ตาม พฤติกรรมที่แสดงออกย่อมเป็นในลักษณะที่ดี เช่น กล่าวชม ให้การสนับสนุน แสดงความ ยินดี ให้ความเคารพ หากเป็นทัศนคติที่ไม่ดี พฤติกรรมก็จะเป็นไปในทางตรงกันข้าม

ถวิล ธาราโกชน (2526 : 61 – 62) กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติว่า มี องค์ประกอบอยู่ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับการรู้ การที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดนั้น บุคคล จำเป็นต้องมีความรู้ในสิ่งนั้นเสียก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์หรือโทษเพียงใด บางคน มีความรู้ในเรื่องนั้นเพียงเล็กน้อยก็เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นได้ บางคนต้องรู้มากกว่านี้จึงจะเกิด ทัศนคติในสิ่งนั้น ปริมาณการรู้ต่อสิ่งใดแล้วเกิดทัศนคติในแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกัน

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้สึก เมื่อบุคคลมีความรู้สิ่งใดมาแล้ว และความรู้ นั้นมีมากพอที่จะรู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ บุคคลก็จะเกิดชอบสิ่งนั้น ถ้ารู้ว่าสิ่งนั้นไม่ดี บุคคลก็ จะเกิดความรู้สึกไม่ชอบ

3. องค์ประกอบทางการกระทำ เมื่อบุคคลมีความรู้สิ่งนั้นแล้ว ความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบจะเกิดตามมา บุคคลก็พร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป เมื่อคนเราเกิดทัศนคติ ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้งสามนี้ ในบุคคลปกติเมื่อเกิดทัศนคติต่อ สิ่งใด องค์ประกอบทั้งสามจะสอดคล้องกัน

จากองค์ประกอบของทัศนคติที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความคิด หมายถึง การรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ โดยแสดง ออกมาในแนวความคิดที่ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรเลว

2. ด้านความรู้สึก หมายถึง ลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่สอดคล้องกับความคิด เช่น ถ้าบุคคลมีความคิดที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย จึงแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ

3. ด้านพฤติกรรม หมายถึง ความพร้อมที่จะกระทำเป็นผลเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึก ซึ่งจะออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ การปฏิบัติหรือการไม่ปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างกัน ก็เนื่องมาจากบุคคลมีความเข้าใจ มีความรู้สึก หรือมีแนวความคิดแตกต่างกันนั่นเอง ดังนั้นส่วนประกอบทางด้านความคิดหรือความรู้ความเข้าใจ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ และส่วนประกอบนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจออกมาในรูปแบบแตกต่างกันทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้

2.3.4 หน้าที่และประโยชน์ของทัศนคติ

ฮอลแลนเดอร์ (Hollander, 1967 : 154) กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติว่ามีอยู่ 2 ประการ คือ

1. ทำให้เรามีพื้นฐานพร้อมที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ในสังคม และรับความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

2. เป็นแนวทางในการที่จะได้รับหรือรักษาสถานการณ์ทางสังคมให้เป็นเอกลักษณ์ทางสังคม

ถวิล ชาราโกชน (2526 : 77) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของทัศนคติ 4 ประการ คือ

1. หน้าที่เกี่ยวกับความรู้ กล่าวคือ เราจะแสวงหาระดับของความสามารถ ความมั่นคง เพื่อที่จะรับรู้หรือได้มาซึ่งจุดประสงค์ของสังคม เป็นการช่วยเหลือให้เกิดความเข้าใจในเรื่องหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาของสังคมได้

2. หน้าที่เกี่ยวกับการปรับตัว ทัศนคติจะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้คนปรับตัว เพื่อให้บุคคลได้รับความสำเร็จและไปสู่จุดหมายที่พึงพอใจ

3. หน้าที่ในการแสดงออกถึงค่านิยม เป็นการแสดงออกในเรื่องความคิดเห็นของเขายให้บุคคลอื่นเห็นว่าจะต้องมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม

4. หน้าที่ในการป้องกันตนเอง กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ อาจทำให้เราไม่สบายใจ เราก็สามารถป้องกันตัวเองได้ คือสร้างทัศนคติต่อคนอื่นในทางลบเพื่อให้เกิดความภูมิใจในตนเอง

จากหน้าที่ของทัศนคติที่กล่าวมานั้นสามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติมีหน้าที่เพื่อใช้สำหรับการปรับตัว หมายความว่า บุคคลทุกคนจะอาศัยทัศนคติเป็นเครื่องยึดถือสำหรับการปรับพฤติกรรมของตนให้ไปในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนสูงที่สุด และให้มีผลเสียน้อยที่สุด ดังนั้นทัศนคติจึงสามารถเป็นกลไกที่จะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์และที่ไม่พึงประสงค์ของเขา และด้วยสิ่งเหล่านี้เองที่จะทำให้แนวโน้มของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ต้องการมากที่สุด

2.3.5 ทฤษฎีของทัศนคติ

นักวิชาการศึกษาและนักจิตวิทยาได้แบ่งทฤษฎีทัศนคติออกเป็น 4 ทฤษฎีใหญ่ ๆ คือ (ธีระพร อุวรรณโณ, 2533 : 480-495)

1. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและใช้ข้อมูลที่ดีนมีอย่างเป็นระบบ และมนุษย์พิจารณาผลที่อาจเกิดจากการกระทำของตนก่อนการตัดสินใจลงมือทำหรือไม่ทำพฤติกรรม

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้โดยสังเขป

1.1 พฤติกรรมส่วนมากของบุคคลอยู่ภายใต้การควบคุมโดยทัศนคติเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “ทัศนคติ” ของเขาที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้น

1.2 เจตนาเชิงพฤติกรรมได้รับอิทธิพลมาจากตัวกำหนด 2 ตัว ได้แก่

1.2.1 ทัศนคติต่อพฤติกรรม เป็นการประเมินทางบวกหรือทางลบของบุคคลต่อการที่เขาทำพฤติกรรมนั้น

1.2.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นการประมาณของบุคคลว่าตนจะมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากน้อยเพียงไร กลุ่มอ้างอิงหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อตัวเขา เช่น กลุ่มอ้างอิงของนักเรียนอาจจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง ครู เป็นต้น

2. ทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญญา (Cognitive Dissonance Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า บุคคลมีแรงจูงใจหรือแรงขับที่จะพยายามสร้างความกลมกลืน ความคงเส้นคงวา หรือความสอดคล้องภายในระหว่างส่วนของปัญญาคส่วนต่าง ๆ

สาระสำคัญของทฤษฎีนี้โดยสังเขป

2.1 การเกิดความไม่คล้องจองเป็นสภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกไม่สบายใจ จะจูงใจให้เขาพยายามลดความไม่คล้องจองและแสวงหาความคล้องจอง

2.2 เมื่อเกิดความไม่คล้องจองขึ้น นอกจากบุคคลจะพยายามลดความไม่คล้องจองลงไปแล้ว เขาก็จะพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์หรือข่าวสารที่จะเกิดความไม่คล้องจองเพิ่ม

มากขึ้น

ความมากน้อยของความไม่คล่องจองขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญของส่วนของปัญหาที่เกี่ยวข้อง และพลังของแรงผลักดันให้ลดความไม่คล่องจองขึ้นอยู่กับความมากน้อยของความไม่คล่องจอง ถ้าหากส่วนของปัญหาที่ไม่คล่องจองกันมีความสำคัญสำหรับบุคคลเพียงใด เขาก็จะมีความไม่คล่องจองมากเพียงนั้น และยิ่งมีความไม่คล่องจองมากเพียงไร แรงผลักดัน แรงจูงใจ หรือแรงขับให้เขาลดความไม่คล่องจองจะมีมากเพียงนั้น

3. ทฤษฎีการรับรู้ตนเอง (Self - perception Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถรู้ทัศนคติ อารมณ์ และสภาวะภายในอื่น ๆ ของเขาส่วนหนึ่งจากการอนุมานจากการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของเขาเองหรือสภาพการณ์ที่พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น และหากสิ่งบ่งชี้ภายในไม่หนักแน่น กำกวม หรือตีความไม่ได้ บุคคลอาจอาศัยข้อมูลจากสิ่งชี้แนะภายนอกมาอนุมานสภาวะภายในของตน เหมือนกับที่ผู้สังเกตภายในอาศัยข้อมูลจากสิ่งชี้แนะภายนอกเพื่ออนุมานสภาวะภายในของผู้แสดงพฤติกรรม

สาเหตุที่ต้องมีการอนุมานทัศนคติ อารมณ์ และสภาวะภายในอื่น ๆ ของมนุษย์ส่วนหนึ่งมาจากการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของเขาเองหรือจากสถานการณ์ที่พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น และส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้ใหญ่สอนการอนุมานให้กับเด็กอย่างนั้นมาตั้งแต่เด็ก เช่น พ่อแม่สังเกตลูก ซึ่งอายุเพียง 3 ขวบกว่า เมื่อป้อนส้มเขียวหวานให้ลูก ลูกรับประทานโดยไม่อึดเอื้อนเลย แต่เมื่อใดที่ป้อนทับหมูให้ลูก เพียงแต่ลูกเห็นเข้าก็เบือนหน้าหนีและบางครั้งก็ยังใช้มือปิดมือ เนื่องจากลูกอายุ 3 ขวบ พ่อแม่จะถามว่าชอบส้มไหม ไม่ชอบทับหมูไหม ก็คงไม่ได้รับคำตอบอะไรที่เป็นสาระได้ พ่อแม่ก็อนุมานเอาเองว่าลูกของตนชอบส้มและไม่ชอบทับหมู

ส่วนประเด็นที่ว่าหากสิ่งบ่งชี้ภายในไม่หนักแน่น กำกวม หรือตีความไม่ได้ บุคคลจะอาศัยข้อมูลจากสิ่งชี้แนะภายนอกมาอนุมานสภาวะภายในของตนนั้น จากการสังเกตเด็กเล็กหลายคนพบว่า เด็กจะอนุมานความรู้สึกของตนจากปฏิกิริยาของผู้ใหญ่ เช่น เมื่อเด็กหกล้ม หัวเข่าถลอก เด็กก็จะเงยหน้ามองผู้ใหญ่ว่าจะมีปฏิกิริยาอย่างไร หากผู้ใหญ่หัวเราะ เด็กก็จะหัวเราะตามไปด้วย แต่หากผู้ใหญ่รีบเข้าไปหาเด็กพร้อมกับถามว่า “เจ็บไหมลูก” เด็กก็มักจะร้องไห้เป็นการตอบสนอง

4. ทฤษฎีปฏิกิริยาทางจิต (Psychological Reactance Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีกลุ่มพฤติกรรมที่เขาสามารถแสดงได้ในขณะนั้น หรือทำได้ในเวลาหนึ่งในอนาคต กลุ่มพฤติกรรมนี้อาจจะเรียกว่า “พฤติกรรมเสรี” ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึงพฤติกรรมเฉพาะเจาะจงของการกระทำที่เป็นไปได้เท่านั้น บุคคลจะต้องมีความสามารถทาง

ร่างกายและจิตใจที่จะทำพฤติกรรมนั้นได้ และเขาอาจจะเรียนรู้มาจากประสบการณ์ โดยจารีตประเพณี

การที่ทฤษฎีปฏิบัติการทางจิตเน้นความเป็นอัตนัยของเสรีภาพนี้ ทำให้มีข้อคิดในเชิงทฤษฎี 2 ข้อ คือ

4.1 การเน้นความเป็นอัตนัยของเสรีภาพ เป็นการชี้แนะว่าบุคคลแต่ละคนอาจจะมีความเสรีภาพต่างกันได้มาก ขึ้นอยู่กับแต่ละคนเชื่อว่าสิ่งใดเป็นเสรีภาพสำหรับตน ทฤษฎีเพียงแต่ระบุว่าคนทุกคนมีพฤติกรรมเสรีของตนเอง แต่ถ้าจะบอกว่าใครมีพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเสรีจะต้องพิจารณาบุคคลนั้นในสถานการณ์ที่เฉพาะของเขา โดยนัยนี้การไปคาดคะเนเกี่ยวกับเสรีภาพของผู้อื่นอาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้

4.2 การเน้นความเป็นอัตนัยของเสรีภาพอาจจะก่อให้เกิดความคิดที่เหมือนจะขัดแย้งกันเองได้ เช่น หากเด็กไม่ได้มีความเชื่อว่าการนอนดึกเป็นเสรีภาพสำหรับตน การที่แม่จะบอกให้ลูกเข้านอนเมื่อถึงเวลาอันควร ก็จะไม่ทำให้ลูกเกิดปฏิบัติการทางจิตหรือมีพฤติกรรมต่อต้านคำสั่งของแม่ การต่อต้านการควบคุมจากภายนอกจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลรับรู้ว่าการควบคุมนั้นมาละเมิดเสรีภาพของเขา ทฤษฎีปฏิบัติการทางจิตไม่ได้เสนอว่าผู้คนมีแรงจูงใจจะต่อต้านการควบคุมพฤติกรรมของเขาเสมอ แต่พยายามระบุเงื่อนไขที่การต่อต้านเหล่านี้มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น

สรชัย พิศาลบุตร (2528 : 150-152) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาไว้หลายท่าน และกล่าวว่าทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติที่ยอมรับและนิยมใช้กันในปัจจุบันมี 2 ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติที่มีหลายส่วนประกอบ (Multi-Component View of Attitude) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ทัศนคติประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1.1 ความรู้ความคิด (Cognition) หมายถึง ทัศนคติหรือความเชื่อ (Opinion of Belief) ที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

1.2 ความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affect) หมายถึง ความรู้สึกหรือการประเมินค่า (Feeling or Evaluation) ของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

1.3 ความตั้งใจในการกระทำ (Conation) หมายถึง เจตนาต่างๆ ทั้งทางด้านพฤติกรรมและด้านการกระทำ (Behavioral Intention or Action Intention) ที่บุคคลแต่ละคนมีอยู่และเป็นแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นหรือสถานการณ์อื่น

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่ยอมรับในทฤษฎีนี้เชื่อว่า เพียงสิ่งเดียวในหลายๆ สิ่งที่จะมีผลต่อทัศนคติของบุคคลให้มีต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์

หนึ่งนั้นจะไม่มีอิทธิพลเพียงพอต่อทัศนคติ แต่จะต้องประกอบด้วยความเชื่อทั้งหมดที่มีผลต่อทัศนคตินั้น ๆ และทัศนคติจะไม่มีอิทธิพลใด ๆ กับเจตนาของแต่ละบุคคล แต่เจตนาของแต่ละบุคคลจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลนั้นต่อบุคคลอื่น ถ้าไม่มีสิ่งกีดขวาง

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติที่มีส่วนประกอบเดียว (Uni-Component View of Attitude) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลนั้น ๆ เพียงอย่างเดียวที่ควรจะเรียกว่าเป็นทัศนคติของบุคคล ส่วนความรู้ความคิดหรือความตั้งใจในการกระทำนั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

2.3.6 การเกิดทัศนคติ

ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ออลพอร์ต (Allport, 1967 : 3) ได้เสนอความคิดเห็นว่า ทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเราเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น ทัศนคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้มีการกระสวน (Pattern) เป็นของตัวเองด้วย ดังนั้นทัศนคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล แล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของบุคคลนั้น ๆ
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดทัศนคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบทัศนคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่น ๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีทัศนคติคล้ายคลึงตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น ทัศนคติต่อศาสนา ทัศนคติของสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

จากความคิดเห็นของออลพอร์ต (Allport) ที่กล่าวถึงการเกิดทัศนคติ สามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติเกิดจาก 1) การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น จะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่ได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่ จะเกิดทัศนคติต่อการกระทำต่าง ๆ ตามที่เคยรับรู้มา 2) ประสบการณ์เฉพาะอย่าง เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือจะทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน 3) สิ่งที่เป็นแบบอย่าง การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กที่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ จะเลียนแบบการแสดงท่า

ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นตามไปด้วย 4) สภาพแวดล้อมทางสังคม บุคคลที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมใด ย่อมมีทัศนคติคล้ายตามสภาพแวดล้อมนั้น

2.3.7 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากอิทธิพลสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือโดยผ่านสื่อมวลชนหรือโดยการได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบด้านความเข้าใจ ซึ่งมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนทัศนคติอาจเป็นไปได้โดยความสอดคล้องกันระหว่างความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึก กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีความคิดความเข้าใจในสิ่งนั้นในลักษณะดังกล่าวด้วยเช่นกัน แต่ถ้าบุคคลนั้นได้รับข้อมูลใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ ซึ่งทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกของตนเปลี่ยนแปลงไป หรือการที่บุคคลจะต้องทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการที่ตนเองไม่เชื่อ และไม่สอดคล้องกับความเชื่อของตน ทำให้ความเข้าใจของตนขัดแย้งกันเอง จำต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อลดความขัดแย้ง โดยการเปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือทัศนคติของตนให้สอดคล้องกับการกระทำของตน เช่น คนสูบบุหรี่ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าจะทำให้เป็นมะเร็ง แต่ลดความขัดแย้งโดยทำเป็นลืมเสีย หรือคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือการถูกบังคับให้อินยอม หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและอิทธิพลของกลุ่มที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก บุคคลอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติคล้ายตามกลุ่มเพื่อนได้ หรือการที่บุคคลมีประสบการณ์ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่ง เพราะถูกลงโทษ บุคคลนั้นก็อาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น หรือสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนโดยแหล่งข้อมูลหรือวิธีให้เสนอข้อมูลหรือลักษณะข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลมีความสามารถน่าเชื่อถือ หรือการเสนอข้อมูลด้านดีหรือไม่ดีและผู้รับข้อมูลมีคุณสมบัติอย่างไร เป็นต้น

เคลแมน (Kelman, 1967 : 469 - 471) ได้เสนอขบวนการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ
2. การลอกเลียนแบบ (Identification) เกิดจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนเองขึ้นให้เหมือนกับคนในสังคม เพื่อที่จะติดต่อหรือมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี
3. ความเหมาะสม (Internalization) เกิดจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลหรือพฤติกรรมต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านั้นเหมาะสมกับระบบค่านิยมที่มีอยู่ในตัวเขา

จากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า ทัศนคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อ และสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ทั้งสิ้น

2.3.8 วิธีการวัดทัศนคติ

วิธีการวัดทัศนคติมี 6 วิธี คือ

1. วิธีการสังเกต (Observation) โดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีระเบียบแบบแผนโดยไม่ไปรบกวนหรือขัดขวางการกระทำของผู้ที่ถูกศึกษา

2. วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการซักถามกลุ่มบุคคลที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ขยายครอบคลุมทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แต่ในบางครั้งอาจไม่ได้ความจริงตามที่คาดหวังไว้เพราะบุคคลที่ใช้เป็นตัวอย่างอาจไม่ยอมเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงของตน

3. วิธีวัดทางอ้อม (Indirect Techniques) เป็นการค้นหาคำตอบจากสิ่งที่ถูกศึกษาปกปิด ปิดบัง ซ่อนพราง บิดเบือนคำตอบ ดังนั้น วิธีการค้นหาทัศนคติแบบนี้จึงต้องใช้กลวิธีทางอ้อม เช่น วิธีการต่อให้จับประโยชน์ วิธีการโยงความสัมพันธ์ของคำต่างๆ เป็นต้น

4. วิธีการวัดแบบไม่รบกวน (Unobtrusive measures) เป็นการวัดที่ไม่ให้ผู้ถูกศึกษารู้ตัวโดยผู้เก็บข้อมูลไม่จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ที่ถูกศึกษาโดยตรง เช่น การใช้บันทึกและประมวลผลข้อมูลมาศึกษา

5. วิธีการวัดทางสรีระ (Physiological measures) ต้องใช้เครื่องมืออื่น ๆ เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เนื่องจากความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่ง ๆ จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้น เมื่อบุคคลถูกกระตุ้นด้วยสิ่งที่เขาเคยชอบหรือไม่ชอบจะทำให้ระดับอารมณ์ในขณะนั้นของเขาเปลี่ยนแปลงไป เมื่อใช้เครื่องมือวัดทางสรีระที่ละเอียดอ่อนก็จะสามารถตรวจพบความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้

6. วิธีการส่งแบบสอบถาม (Questionnaires) จะสิ้นเปลืองเวลาและทุนน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ แต่มีข้อจำกัดว่าผู้ถูกถามต้องสามารถอ่านและเขียนได้ รวมไปถึงต้องควบคุมการส่งแบบสอบถามและรับคืนกลับมาให้ได้อีกด้วย

ชม ภูมิภาค (2516 : 66) กล่าวถึงวิธีการวัดทัศนคติไว้ว่า วิธีการวัดทัศนคตินั้นมีมาก แต่การใช้แบบสอบถามเป็นวิธีการที่ง่ายและนิยมมากที่สุด แบบสอบถามที่ใช้ทดสอบการวัดทัศนคติของเทอร์สโตน (Thurstone) และของลิเคอร์ต (Likert) เป็นแบบสอบถามที่ง่ายและ

สะดวกที่สุด ซึ่งกำหนดสัดส่วนให้ผู้เลือกตอบในข้อความหรือคำถามแต่ละข้อ และในแต่ละข้อของคำตอบที่ 5 อันดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ก้ำกึ่งกัน ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยกำหนดคะแนนของข้อความที่แสดงถึงทัศนคติเป็น 5-4-3-2-1 ตามลำดับความสำคัญของทัศนคติที่ดี หากทัศนคติที่ไม่ดีก็จะกำหนดคะแนนในทางตรงข้ามคือ 1-2-3-4-5 ตามลำดับ

ฟิชเบิน (Fishbein, 1967 : 92) ได้เสนอแนวทางการวัดทัศนคติ โดยการสร้างมาตราส่วนวัดทัศนคติที่ประกอบไปด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly agree) เห็นด้วย (Agree) ไม่แน่ใจ (Undecided) ไม่เห็นด้วย (Disagree) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly disagree)

จากวิธีการวัดทัศนคติที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า วิธีที่ใช้ในการวัดทัศนคตินั้นมีหลายวิธี แต่ที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายคือ แบบสอบถาม ซึ่งโดยทั่วไปแบบสอบถามที่ใช้ในการวัดทัศนคตินั้น มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ โดยมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.4 เอกสารเกี่ยวกับการคุมกำเนิด

2.4.1 ความหมายของการคุมกำเนิด

คำว่า “การคุมกำเนิด” มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้
จวิวรรณ กาญจนหะลิกุล และเสนีย์ มะดากะกุล (2517 : 53) ได้ให้ความหมายของการคุมกำเนิดว่า หมายถึง การชะลอการเกิดหรือยืดระยะเวลาการมีบุตรให้ห่างออกไป ไม่ได้หมายถึงการผ่าตัดหรือทำหมันถาวร

สุพร เกิดสว่าง (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของการคุมกำเนิดว่า หมายถึง การป้องกันการปฏิสนธิ ซึ่งความหมายนี้เหมือนกับ จริยวัตร คมพยัคฆ์ และอุดม คมพยัคฆ์ (2525 : 101) ได้ให้ความหมายของการคุมกำเนิดว่า หมายถึงการป้องกันการปฏิสนธิ

เจลิยว บุญยงค์ (2528 : 299-300) ได้ให้ความหมายของการคุมกำเนิดว่า หมายถึง วิธีการหลายอย่างที่ได้คิดค้นขึ้นเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา เว้นระยะการมีบุตรชั่วคราวหรือหยุดการมีบุตร เมื่อคู่สมรสไม่ต้องการอีกต่อไป ซึ่งสามารถทำให้ครอบครัวมีความสุข มีฐานะมั่นคงและทำให้การร่วมเพศมีชีวิตชีวาขึ้นมาได้ ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีความกังวลว่าจะตั้งครรภ์ในขณะที่มีการร่วมประเวณี

กองอนามัยครอบครัว (2535 : 29) ได้ให้ความหมายของการคุมกำเนิดว่า หมายถึง การป้องกันการปฏิสนธิ (Conception) หรือการป้องกันการตั้งครรภ์

จากความหมายของนักวิชาการเหล่านี้ จึงสรุปได้ว่า การคุมกำเนิด หมายถึง การป้องกันการปฏิสนธิ หรือการป้องกันการตั้งครรภ์

2.4.2 ความเป็นมาของการคุมกำเนิด

การคุมกำเนิดตามนโยบายประชารัฐนั้นมีจุดประสงค์คือเพื่อควบคุมการเกิดของประชากรไว้ในอัตราที่ต้องการ ในสมัยโบราณ วิธีการที่ใช้ในการควบคุมประชากรก็คือ การขยับยั้งการแต่งงาน การหลั่งภายนอกช่องคลอด การทำแท้ง การฆ่าทารก การทรมานตนเองด้วยการดำรงชีวิตโศกไปจนแก่ตาย และวิธีการอื่น ๆ เป็นต้น แต่ในสมัยใหม่มีเครื่องมือ และวิธีการต่าง ๆ ที่ทันสมัยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากมาย เช่น การใช้ถุงยางอนามัย การกินยาเม็ดคุมกำเนิด การฉีดยาคุมกำเนิด และอื่น ๆ เป็นต้น สมัยก่อนการทำแท้งเป็นวิธีที่ปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางในยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น และรัสเซีย แต่ในปัจจุบันคนในประเทศเหล่านี้หันมาใช้เครื่องมือคุมกำเนิดกันมากขึ้น เพราะการใช้เครื่องมือคุมกำเนิดทำให้คนสนุกกับการเสพสังวาสได้โดยไม่ต้องห่วงเรื่องการตั้งครรภ์ (al-Maududi, 1980 : 6)

ขบวนการคุมกำเนิดมีต้นกำเนิดที่ยุโรปในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยความคิดนี้เริ่มต้นจากนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษคนหนึ่งชื่อ โทมัส โรเบิร์ต มอลธัส (Thomas Robert Malthus) ในเวลานั้นเป็นช่วงเวลาที่ประชากรอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุผลหลายประการด้วยกันคือ ยุคนั้นเป็นยุคของลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantalism) คนก็เลยมาแออัดค้าขายกัน ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคมในเวลานั้นดี จึงทำให้คนเดินทางไปแสวงความมั่งคั่งในเมืองกันมากขึ้น จนเมืองต่าง ๆ ขยายตัวกันอย่างรวดเร็ว มอลธัสสังเกตเห็นปรากฏการณ์เช่นนี้ เขาจึงมีความคิดว่า ถ้าขึ้นปล่อยให้อัตราประชากรเพิ่มขึ้นโดยธรรมชาติ ขณะที่เนื้อที่สำหรับที่อยู่อาศัยและทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัดแล้ว สักวันหนึ่งโลกจะต้องเล็กลง จนไม่มีเนื้อที่ทำกินแน่ ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนี้แล้ว การผลิต และมาตรฐานการดำรงชีวิตของคนก็จะตกต่ำลง ดังนั้น มอลธัสจึงสรุปว่า ถ้าต้องการจะให้สังคมมีความมั่งคั่งและประชาชนกินดีอยู่ดีมีสวัสดิการสมบูรณ์ ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องควบคุมอัตราการเพิ่มของประชากรเอาไว้ โดยให้ได้สัดส่วนกับอัตราการเพิ่มของการผลิตอาหารและไม่ควรให้อัตราประชากรเพิ่มขึ้นเกินไป

กว่านั้น เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์นี้ เขาจึงได้แนะนำให้มีการควบคุมอัตราประชากรด้วยวิธีการชะลอการแต่งงานและระงับตัวเองในการหลับนอนกับภรรยา¹

ต่อมา ฟรานซิส เพลส (Francis Place) แห่งฝรั่งเศส ก็ออกมาเน้นถึงความจำเป็นในการควบคุมการเจริญเติบโตของประชากรอีก แต่เขาไม่เห็นด้วยกับวิธีการควบคุมตนเองที่มอลธัสแนะนำ เขาจึงได้เสนอให้มีการใช้เครื่องมือคุมกำเนิดแทน ข้อเสนอของเขาได้รับการสนับสนุนอย่างมากในปี ค.ศ. 1883 โดยนักเขียนชาวอเมริกันคนหนึ่ง ชื่อ ดร.ชาร์ลส โนลตัน (Dr. Charles Knowlton) หนังสือของเขาเรื่อง *The Fruits of Philosophy* เป็นงานชิ้นแรกที่อธิบายถึงการใช้เครื่องมือคุมกำเนิดจากทัศนทางการแพทย์และผลประโยชน์ของมัน

ในตอนเริ่มต้น ความคิดเหล่านี้ไม่สามารถที่จะดึงความสนใจจากชาวตะวันตกได้มากนัก เพราะคนที่เห็นด้วยกับปรัชญาดังกล่าวนี้นี้มีจำนวนน้อย ขณะที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าเหตุผลของปรัชญานี้ยังไม่หนักแน่นพอ แน่แน่นอนมอลธัสและบรรดาผู้ที่เห็นด้วยกับเขาอาจจะคำนวณอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรได้ แต่เขาไม่มีวิธีการที่จะตรวจสอบอัตราการขยายตัวของทรัพยากรทางเศรษฐกิจว่ามันจะขยายตัวได้ขนาดไหน และก็เช่นเดียวกัน เขาก็ไม่อาจที่จะรู้ว่าทรัพยากรที่ฝังตัวอยู่ใต้พื้นผิวโลกนี้มีจำนวนเท่าใดที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่จะสามารถขุดขึ้นมาใช้ได้ นอกจากนั้นแล้วทั้งมอลธัสและพวกที่เห็นด้วยกับทฤษฎีของเขาก็ไม่สามารถ หรือไม่อาจมองเห็นถึงศักยภาพอันทรงพลังในการผลิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

ประชากรยุโรปเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งในช่วงยี่สิบห้าปีสุดท้ายของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ใน ค.ศ. 1788 อังกฤษมีประชากร 8 ล้านคน และเพิ่มขึ้นมาเป็น 18.5 ล้านคนใน ค.ศ. 1815 และ 45.2 ล้านคนใน ค.ศ. 1911 แต่ขณะเดียวกัน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของอังกฤษก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้ผลผลิตโดยรวมของชาติ (GNP) และรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมากด้วย การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอังกฤษนี้ส่วนใหญ่เป็นเพราะการกอบโกยทรัพยากรจากเมืองขึ้น กล่าวคือบรรดาชาติยุโรปได้ผูกขาดการค้าและอุตสาหกรรมของโลกทั้งหมดไว้ และแทบจะไม่ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติของตนเองเลย แต่ชาติยุโรปเหล่านี้จะหาสินค้าอาหารมาจากประเทศอื่นแล้วแลกเปลี่ยนกับสินค้าอุตสาหกรรมที่ตนผลิตได้ ดังนั้น ถึงแม้ประชากรจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชาชนชาวยุโรปก็มิได้หวาดวิตกเลยว่าโลกนี้จะเล็ก หรือทรัพยากรจะขาดแคลนเพราะการเพิ่มขึ้นของประชากร (al-Maududi, 1980 : 10-11)

วิธีการคุมกำเนิดที่เก่าแก่ที่สุดและที่ปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางก็คือ การทำแท้งทั้งหลาย ที่มีเครื่องมือคุมกำเนิดทันสมัยมาใช้มากมายหลายชนิดแล้วก็ตาม แต่ในบางประเทศก็ยังคงมีคลินิกหรือสถานทำแท้ง เพื่อกำจัดหรือทำลายเด็กแรกเกิดที่บริสุทธิ์ไว้เป็นการเฉพาะด้วย

¹ ทัศนะดังกล่าว มอลธัสกล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง "An Essay on the Principle of Population" ของเขาเอง

ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าการใช้เครื่องมือคุมกำเนิดนั้นมิได้ให้ผลร้อยเปอร์เซ็นต์เสมอไป ดังนั้น เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นมาและผู้ที่กำลังจะกลายเป็นพ่อแม่ไม่ต้องการที่จะเลี้ยงดูเด็ก คนพวกนี้จึงได้หันไปหาทางออกด้วยวิธีการทำลายทารกคือ การทำแท้ง

ในสมัยของท่านนโปลัยมัต **๕** วิธีการคุมกำเนิดที่ได้ปฏิบัติซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากในสมัยนั้น ก็คือ การหลั่งภายนอกช่องคลอด เตะหาบะฮุบางท่านนิยมใช้วิธีนี้ เพื่อป้องกันมิให้สตรีตั้งครรภ์ ซึ่งมีรายงานจากญาบิร กล่าวว่

.๕ ๕))
((

ความว่ “เราเคยหลั่งภายนอกช่องคลอด(ในการมีเพศสัมพันธ์)
ในสมัยท่านเราะสูด **๕** การกระทำนี้ได้ทราบถึงท่านเราะสูด **๕**
ท่านก็มีได้ห้ามเราแต่อย่างใด”¹

2.4.3 ทฤษฎีคุมกำเนิด

2.4.3.1 ทฤษฎีและนักวิชาการที่สนับสนุนการคุมกำเนิด

1) ทฤษฎีประชากรของมอลธั๊ส (Malthusion Theory Population) เสนอโดยโทมัส โรเบิร์ต มอลธั๊ส (Thomas Robert Multhus) ในปี 1798 ในบทความว่ด้วย “หลักทว่ประชากร (Essay on the Principle of Population) เขาถ้่าวว่ ประชากรเพิ่มขึ้นในลักษณะอนุกรมเรขาคณิต (คือ 2, 4, 6...) ในขณะที่อาหารที่ผลิตเพื่อเลี้ยงดูนั้นเพิ่มในลักษณะอนุกรมเลขคณิต (คือ 1, 2, 3, 4...) หากไม่เข้าไปควบคุมด้วยการยับยั้งทางศีลธรรมแล้ว ความไม่สมดุลจะเกิดขึ้นท่วไป แต่เหตุการณ์ในอังกฤษ ในศตวรรษที่ 19 นั้นพิสูจน์ให้เห็นว่ แนวคิดของมอลธั๊สผิดพลาด นับแต่ระหว่างปี 1800 และ 1900 นั้น ประชากรในอังกฤษเพิ่ม 8 เท่า พร้อม ๆ กับมาตรฐานการดำรงชีวิตก็สูงขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมของอังกฤษ

2) ทฤษฎีประชากรแวนนีโอมอลธั๊ส (Neo-Malthusian Theory of Population) คือ เป็นสาวกของมอลธั๊ส แตกต่างกับมอลธั๊ส ตรงจำกัดขนาดประชากรโดยอาศัยวิธีคุมกำเนิดเทียม

¹ หะดึชบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 16 บทที่ 22 หะดึชหมายเลข 1440

(Artificial Birth Control) เช่น ทางเคมีและใช้เครื่องมือคุมกำเนิดต่าง ๆ ผู้ที่ให้การสนับสนุนสำคัญ ๆ ของกระบวนการนี้คือ นางแมรี สโตปีโอ แห่งอังกฤษ และนางมาร์กาเรฟ แชนเกอร์ แห่งอเมริกา ทฤษฎีนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันในประเทศตะวันตก และมุ่งหน้าไปยังประเทศด้อยพัฒนาและล้าหลังของเอเชียและแอฟริกา กลุ่ม Neo-Malthus คิดว่า ถ้าหากมอลธัสมีชีวิตอยู่ เขาจะเป็นผู้นำกระบวนการ Neo-Malthus อย่างไม่ต้องสงสัย แต่ศาสตราจารย์ไกด์และริสต์ นักเศรษฐศาสตร์แห่งฝรั่งเศสไม่เห็นด้วยกับกลุ่ม Neo-Malthus เขาชี้ให้เห็นว่า มอลธัสเป็นคริสเตียนที่เคร่งครัดและเป็นพระสอนศาสนา (Clergyman) เขาจะต้องสาปแช่งเครื่องมือคุมกำเนิดสมัยใหม่แน่นอน

3) ทฤษฎีประชากรพอดี (Optimum Theory of Population) ทฤษฎีนี้เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบทฤษฎีของมอลธัส โดยศาสตราจารย์ซิดวิก และได้รับการสานต่อโดยศาสตราจารย์เอ็ดวิน ต่อมาศาสตราจารย์คิลัน รอบบิน และคาร์ ซอนเดอร์ ได้ขัดเกลาทฤษฎีไปสู่รูปแบบที่น่าพอใจยิ่งขึ้น แตกต่างจากทฤษฎีของมอลธัสตรงที่ว่า ทฤษฎีประชากรของมอลธัสใช้ไม่จำกัดประเทศ แต่ทฤษฎีนี้ถือว่า หากประชากรเพิ่มขึ้นในประเทศที่มีประชากรน้อย (Underpopulated) จะเป็นเรื่องดี เพราะรายได้ต่อหัว (Per Capita Income) และผลิตผลแรงงานเฉลี่ย (Average productivity) จะเพิ่มขึ้น ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของประชากรจะเกิดอันตรายมาสู่ประเทศที่มีประชากรล้น (Over Populated) เพราะจะทำให้รายได้ต่อหัวและผลิตผลแรงงานเฉลี่ยลดลง ทฤษฎีนี้จึงพยายามที่จะหาขนาดประชากรที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ ด้วยจุดประสงค์เช่นนี้ ทฤษฎีประชากรพอดีแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของประชากรกับผลจากการเปลี่ยนแปลงทางรายได้ต่อหัว แต่ทฤษฎีนี้ไม่เป็นที่นิยม เพราะเป็นความยากลำบากที่จะกำหนดประชากรพอดี ในขณะที่ตัวแปรอื่นยังคงมีอยู่

4) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร (Theory of Demographic Transition)¹ นับแต่ได้มีข้อพิสูจน์ว่า แนววิเคราะห์และคำทำนายของมอลธัส เกี่ยวกับความมีดমন

¹ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร (Theory of Demographic Transition) เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานจากประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก แต่มีความสำคัญมากกว่าทฤษฎีที่ผ่านมา โดยถือว่าประชากรของแต่ละประเทศจะผ่านในสามระยะ
 ระยะแรก : อัตราเกิดและตายสูง เสถียรภาพของประชากรอาจน้อยหรือมาก เป็นลักษณะของประเทศด้อยพัฒนา เป็นประเทศเกษตรกรรมหรือไม่มีอุตสาหกรรมเลย เป็นประเทศล้าหลังทุกด้าน
 ระยะที่สอง : ประเทศนั้นพัฒนาขึ้นมาบ้าง เนื่องจากผลของการพัฒนาทางเศรษฐกิจนี้เองที่ทำให้อัตราการตายลดลง เนื่องจากความก้าวหน้าทางการผลิตและการสุขาภิบาล แต่อัตราการเกิดสูง อาจถึงขั้น “การระเบิดของประชากร” (Population explosion) และจะนำอันตรายใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของชาติ
 ระยะที่สาม : ประเทศนั้นมีการพัฒนาสูงกว่าระยะที่สองยิ่งขึ้น มีการศึกษามากยิ่งขึ้น และเริ่มเข้าใจในการมีครอบครัวเล็ก และจะทำให้อัตราการเกิดลดต่ำลงอย่างน่าใจหาย ซึ่งอัตราการตายลดลงในช่วงระยะที่สองแล้ว ดังนั้นมันจะมีการสร้างคุณภาพใหม่ระหว่างอัตราเกิดต่ำกับอัตราตายต่ำ ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศในตะวันตก

ในอนาคของการเพิ่มขึ้นของประชากรไม่สมดุลกับอาหารที่เตรียมพร้อมในช่วงนั้น ๆ ลงไป ในผลงานชิ้นสำคัญคือ “บทความว่าด้วยหลักการทางด้านประชากร” (An Essay on the Principle of Population, 1798) ไม่ปรากฏเป็นจริงดังข้อวิตกนั้นแล้ว นักเศรษฐศาสตร์ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ไม่พอใจในทฤษฎีของเขา จึงได้กำหนด “ทฤษฎีประชากรพอดี” (Optimum Theory of Population) ขึ้นมา แต่บนพื้นฐานของการแก้ไขปัญหาสังคมเฉพาะหน้า ทฤษฎีนี้ก็ไม่สามารถตอบสนองและอธิบายปัญหาสังคมต่าง ๆ ได้ เพราะไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับความเจริญทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) นอกจากนั้นยังเคลือบคลุมไม่อาจตัดสินใจในแง่อื่น ๆ ได้ จึงพัฒนาไปยังอีกทฤษฎีหนึ่งที่สำคัญคือ “ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร” (Theory of Demographic Transition) ซึ่งพยายามจะหาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและความเจริญทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นความพยายามในการอธิบายการเพิ่มขึ้นและลดลงของประชากรในเชิงชีววิทยา (Biological Theory of Population)¹ ที่คิดค้นโดยนักชีววิทยาชาวฝรั่งเศส แต่ไม่ได้รับความสนใจ จึงครองฐานะเป็นประวัติศาสตร์แนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ (History of Economic Thought) ไป

ถึงแม้ “ความกดดันของประชากร” ที่มีลัทธิปลูกขึ้นมาหลอกลอนสติปัญญาของมนุษย์เป็นคนแรก และได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากมานั้น ถูกปรุแงต้อนต่อสู่ภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศด้อยพัฒนา (Under – Developed Country) นโยบายคุมกำเนิดหรือการควบคุมขนาดประชากรนั้นเสมือนหนึ่งจะมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความยากจน ความด้อยพัฒนาของประเทศนั้น ๆ ได้ เท่ากับการคุมกำเนิดอาจทดแทนความพยายามในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรงได้ ทั้งนี้ด้วยการยึดถือทฤษฎีแนวนีโอมอลธัส (Neo-Malthusian Theory of Population) และทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของประชากร เป็นหลักเบื้องหลังที่ผลักดันนโยบายคุมกำเนิดประชากรคือ ลดอัตราการเกิด ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงของประชากรอยู่ในระยะทางผ่าน ซึ่งอัตราการตายลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่อัตราการเกิดยังอยู่ในระดับสูงและลดต่ำลงน้อยมาก ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจากระยะทางผ่านสู่ระยะอัตราเกิดต่ำและอัตราตายต่ำนั้นกระทำได้ดีโดยอาศัยเทคโนโลยีการคุมกำเนิด และการปรับพฤติกรรมของประชาชน นั่นคือ ใช้วิธีทางด้านสังคมและจิตวิทยาเพื่อปรับพฤติกรรมของประชาชนทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมที่ต่อต้านให้ยอมรับคุมกำเนิดด้วยวิธีชักชวน ล่อใจ เล่ห์เหลี่ยม ใช้ประโยชน์จากอำนาจแฝงจูงใจ

¹ The Biological Theory of Population เสนอโดยนักชีววิทยาชาวอเมริกา ชื่อ เรมนอนด์เพิร์ลด์ ที่ได้จากประสบการณ์ในห้องทดลอง หลังจากนั้นก็จะลดลงตามลำดับ แล้วลดลงอย่างแรง หลังจากนั้นก็จะเพิ่มขึ้นเหมือนเดิมอีกครั้ง ดังนั้นประชากรของแมลงวันบางครั้งมันก็เพิ่มขึ้นและก็ลดลง แต่โดยทั่วไปมันจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับประชากร แต่ก็ถูกคัดค้านและไม่เป็นที่นิยม เพราะคนไม่เหมือนแมลงวัน

ทางวัตถุ และแม้แต่ในบางประเทศอาศัยผู้นำที่มีอิทธิพลทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมนุสลิม โดยผ่านสถาบันการศึกษาชั้นสูงในบางพื้นที่เป็นแกนนำในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิมที่เป็นปฏิปักษ์ โดยพื้นฐานกลับให้ยอมรับ

2.4.3.2 ทฤษฎีและนักวิชาการที่คัดค้านการคุมกำเนิด

1) ปฏิกริยาโต้ตอบและคัดค้านการมองปัญหาประชากรตามแนวของมอลธัส แรกสุดมาจากมาร์กซและเอนเกล โดยเอนเกลชี้ว่า “ภาวะการณั้กดดันของประชากรมิได้เกิดกับปัจจัยการยังชีพ หากเกิดกับปัจจัยการทำงาน” นั่นคือระบบเศรษฐกิจทุนนิยมมีความโน้มเอียงที่จะไม่สร้างงานให้พอเพียงกับประชาชน มิใช่เพราะทรัพยากรจำกัด ทั้งนี้เพราะนายทุนได้รับประโยชน์จากสภาพการว่างงานหรือกองทัพแรงงานสำรอง (Industrial Reserve Army) ทำให้อำนาจต่อรองของผู้ใช้แรงงานต่ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อค่าจ้างและกระบวนการสะสมทุน (Capital Accumulation) ทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาคือการว่างงานให้มันเบาบางลงไปของระบบ อันเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่ออนาคต คือคุมกำเนิด ทั้งนี้เพื่อป้องกันความขัดแย้งระหว่างชนชั้นและสร้างกำแพงกีดกันมิให้ประเทศที่สังกัดภาคในระบบทุนนิยมโน้มเอียงไปสู่ระบบอันเป็นปฏิปักษ์ทางอุดมการณ์ของตน โดยอ้างว่าสภาพสังคมเศรษฐกิจที่ถดถอยนี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากประชากรมากเกินไป หาใช่ข้อบกพร่องของระบบแต่ประการใด

2) นักวิชาการมาร์กซิสต์คัดค้านสำนักทฤษฎีประชากรล้นเกินในประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ของการคุมกำเนิดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างรุนแรง ข้อโต้แย้งที่สำคัญคือ การพัฒนาเศรษฐกิจมิใช่เป็นผลของการลดอัตราการเกิด ตรงกันข้ามการพัฒนาเศรษฐกิจต่างหากที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเจริญพันธุ์และขนาดประชากร นักวิชาการที่ไม่ใช่มาร์กซิสต์ แม้ว่าจะไม่เห็นตรงโครงสร้างของระบบ แต่ก็ชี้ให้เห็นในประเด็นที่ว่า นโยบายคุมกำเนิดจะได้อะไร ก็ต่อเมื่อได้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การศึกษา (Education) การขยายเมือง (Urbanization) และการพัฒนาอุตสาหกรรม (Industrial Development) ให้สูงถึงระดับหนึ่งแล้ว หรืออย่างน้อยโครงการคุมกำเนิดหากจะทำให้ถือเป็นส่วนหนึ่งในความพยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น การคุมกำเนิดไม่อาจทดแทนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้

3) คิงสเลย์ เดวิส ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยา เคยวิพากษ์วิจารณ์แนวนโยบายการวางแผนครอบครัวว่า ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือประชากรในประเทศด้อยพัฒนาได้ โดยเน้นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นบทบาทของครอบครัว สถานภาพของสตรี เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อ

ความสำคัญที่บิดามารดาให้การมีบุตร เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่าการคุมกำเนิดประชากรโดยตรง

4) ศาสตราจารย์แคนนอน ซึ่งให้เห็นว่า กำลังแรงงาน (Labour Power) จะเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และยังให้ทัศนะอีกว่า “ทารกที่ถือกำเนิดขึ้นมานั้น ไซ้ว่าจะมีปากให้คอยเลี้ยงดูอย่างเดียว แต่เกิดพร้อมกับสองแขนไว้ทำงานอีกด้วย อีกนัยหนึ่งในขณะที่ขนาดของประชากรขยายตัวนั้น ไม่เพียงแต่มีเฉพาะอุปสงค์ (Demand) อย่างเดียว แต่จะมีอุปทานของอาหาร (Supply of good grain) ซึ่งเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของกำลังแรงงานของประเทศด้วย

5) ศาสตราจารย์เซลิคแมน เน้นว่าปัญหาประชากรนั้น ไซ้ว่าจะอยู่ในเรื่องของขนาด แต่จะอยู่ตรงการผลิตที่มีประสิทธิภาพและการกระจายความมั่นคงที่เป็นธรรม (Equitable Distribution of Wealth) นั่นคือ ถ้าหากประชากรเพิ่มขึ้น การผลิตจะเพิ่มขึ้นตาม และภาระเพิ่มขึ้น ในรายได้ประชาชาติ (National Income) ที่ถูกจัดสรรอย่างเป็นธรรมแล้ว การเพิ่มขึ้นของประชากรจะไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติแต่ประการใด ตามทัศนะของศาสตราจารย์เซลิคแมนนั้น เราต้องดูภาพรวมของสถานการณ์ ไม่ใช่รวมศูนย์เฉพาะประชากรอย่างเดียว แต่ต้องดูในเรื่องการผลิตและวิธีการผลิตไปยังแหล่งชุมชนต่าง ๆ ด้วย ถ้าหากปัจจัยการผลิตมีประสิทธิภาพ การผลิตภายในประเทศก็จะกระทำได้อย่างเต็มที่ และเป็นไปได้ที่จะสนับสนุนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ณ ระดับมาตรฐานชีวิต (Standard of Living) ที่สูงขึ้น ถ้าหากการกระจายความมั่งคั่งของชาติอย่างเป็นธรรมมากเท่าใด จะมีความเป็นไปได้ที่จะสนับสนุนประชากรที่เพิ่มขึ้น ณ จำนวนความมั่งคั่งของชาติระดับนั้นสูงขึ้นด้วย

6) ความไม่พอใจแนวการมองปัญหาแบบนีโอ มอลธัส (Neo Malthus) ก็ได้พัฒนาไปสู่แนวทางอันใหม่ที่ชื่อว่า “ทฤษฎีความยุติธรรมทางสังคมจากการเปลี่ยนแปลงของประชากร” (The Social Justice Theory of Demographic transition) ทฤษฎีนี้เน้นว่า การเปลี่ยนแปลงทางประชากร โดยเฉพาะภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่แวดล้อมบุคคลและคู่สมรส อีกนัยหนึ่งคือตัวแปรโครงสร้าง (Structural factors) มีอิทธิพลต่อขนาดครอบครัว เช่น การกระจายทรัพยากรระหว่างชนชั้นในสังคมจะมีส่วนกำหนดว่าชนชั้นต่าง ๆ จำเป็นต้องมีครอบครัวขนาดใหญ่หรือเล็ก สมมุติฐานหลักของทฤษฎีอยู่ว่า ถ้าโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกลุ่มคนในด้านภาวะวัตถุปัจจัยแห่งการดำรงชีพแล้ว ชนชั้นที่เสียเปรียบยากจนมักไม่ได้รับการเหลียวแลจากสังคม ดังนั้นการอยู่รอดและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของคนกลุ่มนี้ จึงขึ้นอยู่กับว่ามีครอบครัวขนาดใหญ่ ทฤษฎีนี้เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของประชากร (Demographic Transition) ในประเทศยากจน อาจผ่านไปสู่สภาพอัตราเกิดต่ำและอัตราตายต่ำ โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม

ให้ความเป็นธรรมมากขึ้นตามความหมายนี้ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ปราศจากการกระจายดอกผลความเจริญให้เท่าเทียมกันในสังคม จึงไม่ใช่หลักประกันที่แน่นอนเสมอไปว่า อัตราเกิดในประเทศด้อยพัฒนาจะลดลง

แม้นักวิชาการหลายฝ่ายที่คัดค้านและเห็นด้วย เนื่องจากมองปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรคนละด้าน แต่ข้อเท็จจริงก็ยังคงปรากฏอยู่คือ รูปแบบหนึ่งของการแผ่ขยายจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรมลูกกลมสู่ประเทศ เป้าหมายคือประเทศล้าหลังและด้อยพัฒนาในทวีปแอฟริกา เอเชีย และได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากสหรัฐอเมริกา (ผ่านองค์การ เอ ไอ ดี) ธนาคารโลก กองเงินทุนสหประชาชาติ เพื่อกิจกรรมทางประชากร (UNFPA-United Nations Funds for Population Activities) สภาประชากร (Population Council) และสมาคมวางแผนครอบครัวระหว่างชาติ (International Planned Parenthood Association) องค์การเหล่านี้ได้โหมทุ่มเงินมูลค่ามหาศาล เพื่อส่งเสริมศึกษาวิจัยทางประชากรและกิจกรรมทางประชากรอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเร่งเร้าให้ประเทศด้อยพัฒนายอมรับและดำเนินนโยบายควบคุมประชากรโดยวิธีคุมกำเนิดตลอดจนขัดเกลาคความรู้สึกล่วงหน้าเกี่ยวกับนโยบายนี้เสียใหม่ว่าเป็นนโยบายเพื่อปรับปรุงคุณภาพของชีวิต เป็นนโยบายเพื่อเว้นช่วงของการมีบุตร นั่นคือ นโยบายการวางแผนครอบครัว (Family Planning) ที่แท้คือการคุมกำเนิดที่ได้รับการคัดค้านในหลักการพื้นฐานจากประชากรมุสลิมส่วนใหญ่แน่นอน (อับดุลเลาะ อับรู, 2528 : 1-5)

2.4.4 วิธีการคุมกำเนิด

2.4.4.1 วิธีการคุมกำเนิดในอดีต

ในอดีตเครื่องมือการคุมกำเนิดสมัยใหม่ยังไม่มี แต่จะมีการใช้การคุมกำเนิดแบบธรรมชาติ ได้แก่ การหลังภายนอกช่องคลอด การงดการมีเพศสัมพันธ์ การนับระยะปลอดภัย การกินยาสมุนไพร การดูดวงจันทร์ และการทำแท้ง ดังต่อไปนี้

1) การหลังภายนอกช่องคลอด

การหลังภายนอกช่องคลอด คือ การป้องกันน้ำเชื้อไม่ให้เข้าไปในมดลูก ซึ่งเป็นการขัดขวางการเพาะพันธุ์ของรังไข่ (มูฮัมหมัด และคณะ, 2537 : 79) วิธีหลังภายนอกช่องคลอดนี้ บางทีเรียกว่าวิธีระมัดระวัง เป็นการคุมกำเนิดโดยวิธีธรรมชาติ ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ใด ๆ วิธีนี้ใช้กันมาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันก็ยังใช้อยู่ การคุมกำเนิดด้วยวิธีนี้ไม่ค่อยได้ผล เพราะฝ่ายชาย

อาจจะถอนอวัยวะเพศออกไม่ทัน หรืออสุจิที่หลังภายนอกช่องคลอดอาจเปื้อนบริเวณอวัยวะเพศหญิง จึงสามารถเคลื่อนเข้าสู่ช่องคลอดได้ (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2530 : 154)

2) การงดการมีเพศสัมพันธ์

วิธีคุมกำเนิดโดยการงดการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา นั้นได้ผลร้อยละ 98 แต่ในทางปฏิบัติย่อมทำได้ เพราะความจริงมนุษย์ต้องได้รับการตอบสนองทางเพศ การคุมกำเนิดด้วยวิธีนี้จึงขัดกับหลักความจริง (เฉลียว บุญยงค์, 2528 : 303) วิธีนี้เป็นวิธีคุมกำเนิดแบบธรรมชาติ แต่มันก็เป็นวิธีที่ก่อให้เกิดความยากลำบากและทรมานแก่สามีภรรยา เนื่องจากความต้องการทางเพศเป็นความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ การที่ต้องระงับความต้องการทางเพศจึงเป็นสิ่งที่ขัดกับธรรมชาติและฝืนความต้องการของตัวเองเป็นอย่างมาก

3) การนับระยะปลอดภัย

การนับระยะปลอดภัย หมายถึง วิธีการคุมกำเนิดโดยการงดมีความสัมพันธ์ทางเพศร่วมกันในระยะไข่สุกโดยอาศัยหลักที่ไข่สุกเดือนละครั้ง และการตั้งครรภ์จะเกิดขึ้นเมื่อมีการร่วมเพศกันในระยะที่ไข่สุกเท่านั้น

วิธีการหาระยะปลอดภัย

1. ไข่ของผู้หญิงจะสุกในเวลาประมาณกลาง ๆ ของรอบเดือน คือประมาณวันที่ 14 นับจากการมีประจำเดือนวันแรก
2. ไข่จะมีอายุประมาณ 1 วัน การเว้นจากการร่วมเพศในระยะที่ไข่สุกจะทำให้การตั้งครรภ์ไม่เกิดขึ้น
3. ช่วงระยะเวลาที่ปลอดภัยนั้น คือ ระยะที่นับจากการมีประจำเดือนวันแรกไป 7 วัน และระยะก่อนที่จะมีประจำเดือนในรอบต่อไปอีก 7 วัน ซึ่งระยะนี้เป็นช่วงเวลาที่ไข่สลายตัวไปแล้ว จึงเป็นระยะปลอดภัยที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้โดยไม่เกิดการตั้งครรภ์

4) การกินยาสมุนไพร

การกินยาสมุนไพรเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ชาวไทยมุสลิมสมัยก่อนนิยมใช้ เพื่อเว้นระยะการมีบุตร ซึ่งใช้กินก่อนมีประจำเดือนและขณะอยู่ไฟหลังคลอด 40 วัน ชาวไทยมุสลิมเชื่อว่าจะช่วยเว้นระยะการมีบุตรได้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541 : 8)

5) การคุมวงจันทร์

การคุมกำเนิดโดยการคุมวงจันทร์หรือคุมข้างขึ้นข้างแรมตามปฏิทินของอาหรับ โดยชาวไทยมุสลิมมีความเชื่อว่าช่วงวันขึ้น 15 ค่ำ และวันขึ้น 1 ค่ำ จะเป็นช่วงที่มีโอกาสตั้งครรภ์มากที่สุด จึงควรเว้นการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงเวลานั้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541 : 8)

6) การทำแท้ง

การทำแท้งเป็นวิธีการป้องกันการเกิดวิธีหนึ่ง ในอดีตโบราณเครื่องมือการคุมกำเนิดสมัยใหม่ยังไม่มี การทำแท้งเป็นวิธีคุมกำเนิดที่สตรีใช้ปฏิบัติในสังคมเมืองและสังคมชนบท โดยเฉพาะสังคมที่ความทันสมัยได้เข้าไปถึง ส่งผลให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์นอกขนบธรรมเนียมประเพณี เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจหรือมีครรภ์ที่ไม่ต้องการ การทำแท้งจึงเป็นวิธีป้องกันการเกิดที่พบเห็นได้ สังคมที่มีการยอมรับการทำแท้งส่งผลให้มีการเกิดต่ำด้วย เช่น สังคมญี่ปุ่นและเวียดนามที่มีการอนุญาตให้มีการทำแท้งได้อย่างเปิดเผย หรือในพม่าที่มีการทำแท้งโดยชาวบ้านด้วยตนเองมีส่วนทำให้ภาวะการเกิดของประเทศดังกล่าวต่ำเช่นกัน (สันทัด เสริมศรี, 2541 : 117)

2.4.4.2 วิธีการคุมกำเนิดสมัยใหม่

ในปัจจุบันมีเครื่องมือคุมกำเนิดที่ทันสมัยที่ใช้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ ซึ่งวิธีการคุมกำเนิดแบ่งออกได้เป็น 2 พวก (มยุรี ภูงามทอง, 2534 : 103) คือ

1) การคุมกำเนิดแบบชั่วคราว(Temporary or Reversible Contraception)

การป้องกันการปฏิสนธิแบบชั่วคราว เป็นวิธีที่มีผลเฉพาะขณะที่ใช้ เมื่อเลิกใช้แล้วก็จะกลับตั้งครรภ์ได้ตามปกติ การคุมกำเนิดประเภทนี้ทำได้หลายวิธี ได้แก่

สำหรับฝ่ายชาย

ฝ่ายชายอาจคุมกำเนิดโดยวิธีชั่วคราวได้ ดังต่อไปนี้

1. ถูยงอนามัย

ถูยงอนามัยเป็นอุปกรณ์คุมกำเนิดที่หาง่าย ราคาไม่แพง ใช้ง่าย ใช้แล้วทิ้งเลย ไม่ต้องมีการะในการล้างทำความสะอาด ถูยงอนามัยทำด้วยยางบาง ๆ ใช้สำหรับสอดคลุมอวัยวะเพศชาย เมื่อต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศ จะป้องกันตัวอสุจิและน้ำอสุจิไม่ให้เข้าไปในช่องคลอดของสตรี (มยุรี ภูงามทอง, 2534 : 105)

สำหรับฝ่ายหญิง

ฝ่ายหญิงอาจคุมกำเนิดโดยวิธีชั่วคราวได้ ได้แก่ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด การฉีดยาคุมกำเนิด การฝังยาคุมกำเนิด การใส่ห่วงอนามัย การใช้ยาเม็ดสอดช่องคลอด การใช้ยาครีมสอดช่องคลอด และการใช้หมวกยางครอบปากมดลูก ดังต่อไปนี้

1. ยาเม็ดคุมกำเนิด

ยาเม็ดคุมกำเนิดเป็นวิธีที่สะดวกมาก ราคาถูก ได้ผลแน่นอน แต่ผู้ที่กินอาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน เวียนหัวได้ในบางราย วิธีการคือ กินครั้งละ 2 เม็ด ห่างกัน 12 ชั่วโมง เพียง 2 ครั้งเท่านั้น โดยต้องเริ่มกินยาภายใน 48 ชั่วโมงหลังร่วมเพศ (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2530 : 115)

2. ยาฉีดคุมกำเนิด

ยาฉีดคุมกำเนิดเป็นวิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราวที่ใช้เฉพาะสตรี มีตัวยาที่เป็นฮอร์โมนสังเคราะห์คล้ายกันกับที่ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด จะช่วยป้องกันไม่ให้ไข่สุก มีผลในการป้องกันการตั้งครรภ์ ได้ผลดีและปลอดภัยโดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อแขนหรือสะโพกทุก 3 เดือน

3. การฝังยาคุมกำเนิด

การฝังยาคุมกำเนิดเป็นยาประเภทเดียวกับยาฉีดคุมกำเนิด แต่จะฝังได้ผิวหนังบริเวณท้อง แขน โดยการฉีดยาและใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการฝังเข้าไป ซึ่งเป็นการทำที่ง่ายมาก และสามารถคุมกำเนิดได้ครั้งละ 5 ปี

4. การใส่ห่วงอนามัย

ห่วงอนามัยเหมาะสำหรับใช้กับสตรีที่มีบุตรแล้ว ผู้ที่ต้องการใส่ห่วงอนามัยต้องไปพบแพทย์หรือพยาบาลที่ได้รับการอบรมและฝึกการใส่ห่วงมาแล้ว แพทย์ต้องตรวจร่างกายให้แน่ใจว่าผู้ต้องการใส่ห่วงมีสุขภาพดีแล้ว จึงใส่ห่วงอนามัยผ่านช่องคลอดเข้าไปในโพรงมดลูก ใช้เวลาทั้งสิ้นไม่เกิน 5 นาที ระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการใส่ห่วงคือ กำลังมีประจำเดือนหรือประจำเดือนหมดใหม่ ๆ

5. ยาเม็ดสอดช่องคลอด

ยาเม็ดสอดช่องคลอด คือ ยาที่ใช้สอดเข้าไปในช่องคลอด ซึ่งจะละลายและกระจายไปทั่วบริเวณช่องคลอด มีฤทธิ์เป็นตัวทำลายเชื้ออสุจิที่ฝ่ายชายหลั่งออกมาขณะมีเพศสัมพันธ์ ยาเม็ดสอดช่องคลอดมี 2 ชนิดคือ ชนิดที่สอดแล้วละลายเป็นน้ำหล่อลื่น และชนิดที่สอดแล้วละลายเป็นฟองฟูซึ่งที่เกิดขึ้นจะเป็นตัวปิดกั้นปากมดลูก ทำให้ตัวอสุจิไม่สามารถเข้าไปผสมกับไข่ของฝ่ายหญิงได้

6. ยาครีมสอดช่องคลอด

ยาครีมสอดช่องคลอด คือ ยาที่สอดเข้าไปในช่องคลอดของฝ่ายหญิง เมื่อจะมีความสัมพันธ์ทางเพศ ตัวยาประกอบด้วยสารเคมี ซึ่งสามารถทำลายเชื้ออสุจิได้ และเป็นตัวป้องกันไม่ให้เชื้ออสุจิผ่านเข้าไปผสมกับไข่

7. หมวกยางครอบปากมดลูก

หมวกยางครอบปากมดลูกเป็นแผ่นยางกลม ๆ ใช้สอดเข้าไปในช่องคลอดเพื่อครอบปากมดลูกไว้ในระหว่างที่มีความสัมพันธ์ทางเพศ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์

2) การคุมกำเนิดแบบถาวร (Permanent Contraception)

การคุมกำเนิดแบบถาวรเป็นวิธีป้องกันการปฏิสนธิหรือการตั้งครรภ์แบบถาวรตลอดไปเมื่อไม่ต้องการมีบุตรอีกต่อไปแล้ว ได้แก่ การทำหมันชาย และการทำหมันหญิงดังต่อไปนี้

1. การทำหมันชาย

การทำหมันชายเป็นการคุมกำเนิดชนิดถาวรสำหรับผู้ชายที่มีบุตรเพียงพอแล้ว ได้ผลแน่นอน ทำง่าย สะดวก ปลอดภัย ใช้เวลาน้อย สามารถทำงานหนักได้ สมรรถภาพทางเพศและความรู้สึกทางเพศเหมือนเดิม

2. การทำหมันหญิง

การทำหมันหญิง คือ การทำให้ท่อรังไข่หรือทางเดินของไข่ทั้งสองข้างตีบหรืออุดตันหรือขาดจากกัน ซึ่งอาจทำได้โดยการผูก ตัด อุด ด้วยสารเคมี ทำให้ไข่และอสุจิไม่สามารถพบกันและผสมกันได้ การตั้งครรภ์ก็จะไม่เกิดขึ้น

2.4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

ปัจจัยที่มีผลต่อการคุมกำเนิด ได้แก่ ปัจจัยทางด้านประชากร ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และหลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม ดังต่อไปนี้

2.4.5.1 ปัจจัยทางด้านประชากร

ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ อายุแรกสมรส ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต และจำนวนบุตรที่ต้องการ ดังต่อไปนี้

1) อายุ

นอร์ทแมน (Nortman, 1980 : 13 อ้างใน ปิยะนาถ รักษาพรหมณ์, 2535 : 22 - 23) กล่าวว่า “ปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะเจริญพันธุ์และการคุมกำเนิดคือ อายุ ทั้งนี้เพราะอายุเป็นตัวกำหนดความพร้อมทางสรีระและการตัดสินใจเลือกวิธีคุมกำเนิดที่แตกต่างกัน โดยปกติสตรีที่อายุน้อยมักใช้วิธีการคุมกำเนิดแบบชั่วคราว เพราะสตรีเหล่านั้นยังไม่มีบุตรหรือมีบุตรจำนวนน้อยกว่าที่ตนต้องการ ส่วนการคุมกำเนิดชนิดถาวรคือ การทำหมันนั้นได้รับความสนใจจากคู่สมรสที่มีอายุมากกว่า มีบุตรครบตามต้องการและต้องการยุติการมีบุตร”

จากการศึกษาการทำหมันในชนบทของประเทศไทย ของนายแพทย์เทพพนม เมืองแมน ได้เปรียบเทียบอายุของผู้ทำหมันกับผู้ไม่ทำหมัน พบว่า อายุเฉลี่ยของสามีที่ทำหมันมี

อายุ 40 ปี ไม่ได้ทำหมันมีอายุ 38 ปี ส่วนอายุเฉลี่ยของภรรยาในกลุ่มที่ทำหมันมีอายุเฉลี่ย 37.5 ปี กลุ่มไม่ได้ทำหมันมีอายุเฉลี่ย 34 ปี (ปัญญา ดาวจรัสแสงชัย และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2525 : 6)

จากการศึกษาของ สุวัฒน์ วิบูลย์เศรษฐ์ (2535 : 36) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การทำหมันของกลุ่มสมรสในเขตชนบทของภาคกลาง พบว่า ร้อยละของการทำหมันเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาอายุของสามีและของภรรยาว่ามีผลกระทบรวมต่อการเลือกใช้การทำหมันหรือไม่ ก็พบว่าอายุของทั้งคู่มีผลในทางบวกต่อการทำหมัน กล่าวคือ คู่สมรสที่มีอายุน้อย (ทั้งคู่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี) มีสัดส่วนในการทำหมันที่ต่ำสุด คือร้อยละ 7.5 แล้วเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.0 ในคู่ที่มีอายุ 30-39 ปี และคู่ที่มีอายุมากคือ ภรรยาอายุ 40-49 ปี ส่วนสามีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนของการทำหมันสูงสุด คือร้อยละ 59.0 และการศึกษาทำนองเดียวกันของ พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และสุวัฒน์ วิบูลย์เศรษฐ์ (2531 : 28) ซึ่งศึกษาคู่สมรสในเขตชนบทของภาคใต้ พบว่า อายุของของสตรีหรือสามีมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน เมื่อพิจารณาผลกระทบรวมของอายุของทั้งสามีและภรรยา พบว่า คู่ที่อายุน้อย (ทั้งคู่อายุต่ำกว่า 30 ปี) ทำหมันต่ำสุดคือเพียงร้อยละ 2.6 เท่านั้น และอัตราส่วนนี้ได้เพิ่มเป็นร้อยละ 41.7 และ 42.0 ในคู่ที่อายุปานกลางและคู่ที่อายุมากที่สุด ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามคู่ที่ทำหมันสูงสุดคือ ร้อยละ 44.1 ได้แก่ คู่ที่ภรรยาอายุ 20-39 ปี และสามีอายุ 40 ปีขึ้นไป

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า คู่สมรสที่มีอายุมากจะมีความรู้และใช้การคุมกำเนิดมากกว่าคู่สมรสที่มีอายุน้อยกว่า ดังนั้นอายุจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

2) อายุแรกสมรส

อายุแรกสมรสเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเจริญพันธุ์ เนื่องจากสตรีที่สมรสเมื่ออายุน้อย ย่อมมีโอกาสให้กำเนิดบุตรได้มากกว่าสตรีที่สมรสเมื่ออายุมากแล้ว ซึ่งอายุแรกสมรสอาจมีผลร่วมกับปัจจัยอื่นๆ ด้วย เช่น อายุ การศึกษา อาชีพ ฐานะเศรษฐกิจ หรือความรู้ เจตคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว (ชัยฤกษ์ลักษณศิริชนะ, 2538 : 32) นอกจากนี้อายุแรกสมรสยังมีผลต่อการเลือกใช้การคุมกำเนิด โดยเฉพาะในภาคใต้ สตรีผู้นับถือศาสนาอิสลามจะมีการสมรสตั้งแต่อายุน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่นับถือศาสนาพุทธ (วีระสิทธิ์ สิทธิไทรย์ และระวีวรรณ ชุ่มพฤษย์, 2535 : 9)

จากการศึกษาแบบสนทนากลุ่มเรื่อง ทศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจริญพันธุ์ของชาวไทยมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล จาก

การสนทนากลุ่มแสดงให้เห็นว่า ชาวไทยมุสลิมปัจจุบันต้องการให้คู่สมรสเลื่อนอายุการสมรสให้สูงขึ้นกว่าสมัยก่อน อันเป็นผลมาจากกรณีที่เด็กชายหญิงในปัจจุบันต้องใช้เวลาในการศึกษามากขึ้น และเห็นความจำเป็นของการที่คู่สมรสควรจะได้เตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับผิดชอบในบ้านเรือนและการเลี้ยงดูบุตรก่อนที่จะแต่งงาน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541 : 29)

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า สตรีไทยมุสลิมจะมีอายุแรกสมรสน้อยกว่าสตรีไทยพุทธ กลุ่มสตรีที่มีอายุแรกสมรสมากขึ้นจะมีแนวโน้มในการมีบุตรลดลง ดังนั้นอายุแรกสมรสจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการกำหนดจำนวนบุตร

3) ระยะเวลาการสมรส

ศุภวลัย พลายน้อย (2530 : 84) กล่าวว่า ระยะเวลาการสมรสเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์ กล่าวคือ บุคคลใดที่มีระยะเวลาสมรสยาวนาน โอกาสที่จะมีบุตรมากกว่าบุคคลที่มีระยะเวลาสมรสสั้น นอกจากนั้นยังมีผลต่อการเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดต่าง ๆ ด้วย

จากการศึกษาของ วิมลรัตน์ ภูผาสุข (2532 : 59) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้และระยะเวลาที่เริ่มใช้วิธีคุมกำเนิดของสตรีภายหลังการคลอดบุตร พบว่า ระยะเวลาของการสมรสที่ต่างกันจะส่งผลให้การเลือกใช้วิธีคุมกำเนิดแตกต่างกัน กล่าวคือ สตรีที่มีระยะเวลาของการสมรส 5-9 ปี จะมีสัดส่วนการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดสูง สำหรับสตรีที่มีระยะเวลาของการสมรสต่ำกว่า 5 ปี การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดและยาฉีดคุมกำเนิดจะมีสัดส่วนที่เท่ากัน นอกจากนี้ระยะเวลาของการสมรสมากขึ้น สัดส่วนการใช้วิธีคุมกำเนิดชั่วคราวลดลง ในขณะที่สัดส่วนการใช้วิธีคุมกำเนิดถาวรเพิ่มขึ้น

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า สตรีที่มีช่วงระยะเวลาการสมรสที่ยาวนานมีแนวโน้มในการใช้การคุมกำเนิดสูงกว่าสตรีที่มีช่วงระยะเวลาการสมรสสั้น ดังนั้นระยะเวลาการสมรสจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

4) จำนวนบุตรที่มีชีวิต

จากข้อมูลของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานถึงลักษณะของผู้ที่รับการทำหมันเป็นชาย ในปี 2516 – 2520 มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ย 4.53, 4.46, 4.00, 4.06 และ 3.78 ตามลำดับ และผู้ทำหมันหญิงในช่วงเวลาเดียวกัน มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ย 4.33, 4.15, 3.13, 3.92 และ 3.38 ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลของผู้ที่ผ่าตัดทำหมัน และผู้ไม่ได้ทำหมันในปี พ.ศ. 2519 พบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่โดย

เฉลี่ยต่อครอบครัว ผู้ที่ไม่ได้ทำหมันมี 4.0 ผู้ที่ทำหมันอีก 3.3 อายุโดยเฉลี่ยของเด็กที่เกิดคนหลังสุดในกลุ่มที่ไม่ได้ทำหมัน 5.6 ปี กลุ่มที่ทำหมัน 10.7 ปี ส่วนลูกคนสุดท้ายที่มีอายุต่ำกว่า 1 ขวบ ในกลุ่มที่ไม่ได้ทำหมันมีถึง 9 เปอร์เซ็นต์ แต่กลุ่มที่ทำหมันมีเพียง 0.3 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น และจากการสอบถามจำนวนบุตรในอุดมคติทั้งสองกลุ่ม ต้องการมีบุตรตามอุดมคติเท่านั้นคือ ต้องการมีบุตรเพียง 3-4 คน (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และปัญญา ดาวจรัสแสงชัย, 2525 : 6-7)

จากการศึกษาของออลแมน (Allman, 1982 : 237-245) ศึกษาภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัวในไฮติ พบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคุมกำเนิดวิธีที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมาก จะใช้วิธีคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพมากกว่าสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตน้อยกว่า

วิลัดักษณ์ ปริยฉัตรกุล (2535 : 127) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดถาวรและชนิดชั่วคราว ในกลุ่มสตรีหลังคลอดที่มีบุตรมีชีวิต 2 คนขึ้นไป ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า กลุ่มสตรีส่วนมากร้อยละ 77.80 จะมีบุตรจำนวน 2 คน สำหรับกลุ่มที่ไม่คุมกำเนิด จะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตโดยเฉพาะมากกว่ากลุ่มสตรีที่คุมกำเนิดชนิดถาวรและชนิดชั่วคราว คือ 2.10, 2.50, และ 3.00 คน ตามลำดับ

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากจะเห็นด้วยต่อการคุมกำเนิดมาก ดังนั้นจำนวนบุตรที่มีชีวิตจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

5) จำนวนบุตรที่ต้องการ

จากการศึกษาแบบสนทนากลุ่มเรื่อง ทศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจริญพันธุ์ของชาวไทยมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มสูงอายุทั้งชายและหญิงต้องการมีบุตรโดยเฉลี่ย 5 คน ขณะที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มหนุ่มสาวทั้งชายและหญิง ส่วนใหญ่ต้องการมีบุตรโดยเฉลี่ย 4 คน ซึ่งจำนวนบุตรที่ผู้ร่วมสนทนา กล่าวถึงนี้ตามความรู้สึกคิดว่าเป็นจำนวนบุตรที่น้อยแล้ว เพราะผู้ร่วมสนทนาได้นำเอาจำนวนบุตรที่เอ่ยถึงไปเปรียบเทียบกับจำนวนบุตรที่พ่อแม่ของตนมี ผู้ร่วมสนทนายอมรับว่า คนในปัจจุบันต้องการมีบุตรน้อยลงเพราะเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจและความต้องการให้บุตรมีการศึกษาคีขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2541 : 29)

จากการศึกษาของ รพีพรรณ หุ่นพานิช และอรพินท์ บุนนาค (2524 : 46) ศึกษาความรู้ ทศนคติและการปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัว และขนาดครอบครัวที่ปรารถนา

ของสตรีไทย พบว่า ผู้ที่กำลังใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิ มีจำนวนบุตรที่ต้องการโดยเฉลี่ย 3.2 คน และผู้ที่ไม่เคยใช้เลย มีจำนวนบุตรที่ต้องการโดยเฉลี่ย 3.7 คน

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า กลุ่มสตรีที่ต้องการมีบุตรจำนวนน้อยจะเห็นด้วยต่อการคุมกำเนิดมาก ดังนั้นจำนวนบุตรที่ต้องการจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ อายุแรกสมรส ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต และจำนวนบุตรที่ต้องการ เป็นตัวแปรต้นของการวิจัย

2.4.5.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยทางสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรมมีปฏิสัมพันธ์กับลักษณะของบุคคล เช่น ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับลักษณะของบุคคลหรือสถานภาพของบุคคลมีความสลับซับซ้อนที่มีผลต่อความคิดความเชื่อ ค่านิยม การมองโลก และพฤติกรรมการมีบุตร สถานภาพของบุคคลเป็นการบอกตำแหน่งของบุคคลในสังคม ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่กำกับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม การมีบุตรก็เช่นกัน บุคคลมีสถานภาพอย่างหนึ่ง จะมีความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม การมองโลกและการแสดงออกต่อการมีบุตรอย่างหนึ่ง เช่น ผู้มีการศึกษาสูงหรือมีรายได้สูงมักมีค่านิยมการมีบุตรจำนวนน้อย เพราะต้องการสร้างความพร้อมให้กับบุตรในอนาคต หรือในอีกกรณีที่อยู่ในสังคมซึ่งกำหนดให้สตรีเป็นแม่บ้านและเลี้ยงดูดูแลลูกเป็นสำคัญก็จะทำให้สตรีมีพฤติกรรมการมีบุตรไม่เหมือนสังคมที่สถานภาพสตรีถูกยกให้สูงขึ้น เช่น สตรีมีสิทธิเสรีภาพเท่ากับชาย สตรีในสังคมประเภทหลังจะมีค่านิยมต่อการมีบุตรจำนวนน้อยด้วยเหตุผลดังกล่าวสถานภาพของบุคคลหรือลักษณะของบุคคลมีความสำคัญ เพราะมีปฏิสัมพันธ์ต่อความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม การมองโลกและพฤติกรรมการมีบุตร รายงานการศึกษาจำนวนบุตรของสตรีไทยที่สมรสแล้ว มีอายุระหว่าง 15-49 ปี ในปี พ.ศ. 2523 พบว่า สตรีสมรสแล้วที่ไม่มีการศึกษา มีบุตรโดยเฉลี่ย 3.6 คน ส่วนสตรีที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มีบุตร 1.7 คน ทำนองเดียวกันสตรีที่มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงในเขตเมือง มีบุตร 3 คน ในขณะที่สตรีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ มีบุตร 3.6 คน (จินตนา เพชรานนท์ และอภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์, 2528) จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การมีบุตรหรือการเจริญพันธุ์ขึ้นอยู่กับสถานภาพของบุคคลด้านการศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางสังคมของบุคคล ตลอดจนสภาพพื้นที่อยู่อาศัย เช่น เขตเมืองหรือชนบท (สันทัด เสริมศรี, 2541 : 98-99)

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ การศึกษา และเขตที่อยู่อาศัย ดังต่อไปนี้

1) อาชีพ

จากการศึกษาของโรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ผู้ที่มารับบริการทำหมันมีอาชีพรับราชการร้อยละ 38 รับจ้างร้อยละ 35 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 43.5 โดยพวกที่มาทำหมันให้เหตุผลที่ขอทำหมัน เพราะเรื่องฐานะการครองชีพเป็นส่วนใหญ่ (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และปัญญา ดาวจรัสแสงชัย, 2525 : 7)

จากการศึกษาของ พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และสุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ (2531 : 30) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การทำหมันของกลุ่มสมรสในเขตชนบทของภาคใต้ พบว่า อาชีพของสตรีหรือสามีมีผลต่อการทำหมันอย่างชัดเจน นั่นคือคู่ที่ภรรยาหรือสามีประกอบอาชีพเกษตร ทำหมันต่ำกว่าคู่ที่ภรรยาหรือสามีประกอบอาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร เมื่อพิจารณาอาชีพของทั้งคู่ ยังพบว่าคู่ที่สามีและภรรยาประกอบอาชีพเกษตรทำหมันต่ำกว่าคู่ที่ทั้งสามีและภรรยาประกอบอาชีพที่ไม่ใช่การเกษตร

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า อาชีพที่ต่างกัน จะมีสัดส่วนของการคุมกำเนิดแตกต่างกัน ดังนั้นอาชีพจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

2) รายได้

จอร์จ บี ซิมมอนส์ (George B. Simmons) ได้กล่าวว่า “เศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนกำหนดการคุมกำเนิดโดยวิธีทำหมัน ซึ่งคู่สามีภรรยาจะเป็นผู้กำหนดจำนวนบุตรตามที่ตนเองต้องการ หรือจะเว้นช่วงการมีบุตร ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัจจัยกำหนดขนาดของครอบครัวด้วย” (Newman and Klein (eds), 1978 : 187 อ้างใน พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และปัญญา ดาวจรัสแสงชัย, 2525 : 7)

ศาสตราจารย์ เจ ดับบลิว ซาลาฟ (J.W. Salaff, 1972) ได้กล่าวถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัว เช่น การมีที่ดินในการเพาะปลูกหรือความมั่นคงของผลิตผลจะสร้างความมั่นใจให้ทั้งสามีและภรรยาต้องการบุตรและมีบุตรจำนวนมาก เพราะเชื่อว่าจะเลี้ยงดูบุตรได้เป็นอย่างดี แนวคิดนี้ยังได้รับการสนับสนุนแม้แต่ในปัจจุบันวารสารต่างประเทศ (Time, 1994) ได้รายงานชี้ให้เห็นครอบครัวชาวเม็กซิกันที่อพยพย้ายถิ่นมาอยู่ในเมืองใหญ่ของรัฐ เมื่อได้ประสบความสำเร็จในอาชีพและมีความมั่งคั่งจึงพยายามมีบุตรมากกว่าครอบครัวชาวเม็กซิกันที่เป็นชาวนาและอาศัยอยู่ในประเทศเม็กซิโก (สันทัด เสริมศรี, 2541 : 98)

จากการศึกษาของ ัญญลักษณ์ ศิริชนะ (2538 : 111) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกใช้ห่วงอนามัยในผู้รับบริการคุมกำเนิดรายใหม่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 12 ยะลา พบว่า ผู้รับบริการที่เลือกใช้ห่วงอนามัยมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มที่ไม่เลือกใช้ห่วงอนามัย คือ 3,500 บาทต่อเดือน และ 2,600 บาทต่อเดือน ตามลำดับ

ส่วนการศึกษาของวิไลลักษณ์ ปริยัตถกุล (2535 : 129) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้วิธีคุมกำเนิดชนิดถาวรและชนิดชั่วคราวในกลุ่มสตรีหลังคลอดที่มีบุตร 2 คนขึ้นไป ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สตรีที่คุมกำเนิดชั่วคราวจะมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อปีมากกว่าสตรีที่คุมกำเนิดถาวรและไม่คุมกำเนิด กล่าวคือ 67,741 บาท 57,535 บาท และ 49,577 บาท ตามลำดับ

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า กลุ่มที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน จะมีการคุมกำเนิดที่แตกต่างกัน ดังนั้นรายได้จึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

3) การศึกษา

เชษฐ์ บุญประเทือง (2524 : 29-30) ได้กล่าวว่า “การศึกษามีผลให้เกิดผลดี 3 ลักษณะคือ ประการแรกเป็นผลทางตรง การศึกษามีผลให้ครอบครัวนั้นเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่นำไปสู่การมีครอบครัวขนาดเล็กลง การศึกษาย่อมเพิ่มโอกาสให้คนหลุดพ้นจากวงล้อมกรอบประเพณีต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้มีครอบครัวขนาดใหญ่ ประการที่สอง การศึกษาก่อให้เกิดผลทางอ้อมคือ ช่วยให้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดสมัยใหม่ และปฏิบัติได้ถูกต้องยิ่งขึ้น ผลกระทบของการศึกษาประการสุดท้ายก็คือ เป็นผลร่วมซึ่งการศึกษามีบทบาทพร้อมทั้งปัจจัยภายนอก เช่น สภาพความเป็นเมือง สภาพความเป็นอุตสาหกรรม ทำให้สตรีมีโอกาสได้รับการศึกษา เปลี่ยนทัศนคติและมีค่านิยมสมัยใหม่”

จากการศึกษาของ สันทัด เสริมศรี และคณะ ในสตรีเขตกรุงเทพมหานคร (2532 : 102) พบว่า ในปัจจัยหลายปัจจัยของสมการวิเคราะห์เชิงพหุ (Multiple regression) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางด้านชีววิทยา ปัจจัยด้านการศึกษาของสตรีมีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนบุตร

จากข้อมูลการวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์ กล่าวคือ สตรีที่มีการศึกษาในระดับสูงจะมีทัศนคติและการปฏิบัติการคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า (เชษฐ์ ปรีชารัตน์, 2517; พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และสุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์, 2517; พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ, 2517; เพ็ญศรี ปิยะรัตน์, 2518; จำนรรจา ชัยโชณิษฐ์, 2520; จุฬากรณ์ สมรูป, 2521;

เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2522; เพ็ญพร ชีระสวัสดิ์, 2522; วชิระ สิงหะเกษนทร์, 2523; จิรา เจือศิริภักดี, 2524; อรพินท์ บุญนาค และระพีพรรณ หุ่นพานิช, 2524; อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ และพิรลัทธ์ คำนวนศิลป์, 2525; สุวัฒน์ ศรีสรณ์, 2525; ธวัช อักโฆ, 2526; คมสัน พลศรี, 2528; ศุภวัช ปลายน้อย, 2530; ขวัญกมล ตั้งศิลป์ชัย, 2531; และอัจฉรา มาศมาลัย, 2532)

จากการเสนอรายงานของคลิงเกอร์ (Klinger, 1981 : 329) ได้รายงานว่าสัดส่วนของสตรีที่ทำหมันจำแนกตามระดับการศึกษา โดยแบ่งเป็น ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา การศึกษาชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาของสตรีในประเทศไทย มีสัดส่วนเป็น 5.3, 7.6, 12.9 และ 10.0 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับฟิลิปปินส์ สัดส่วนของระดับการศึกษาจะเป็น 2.3, 3.8, 6.9 และ 9.8 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันเล็กน้อยคือ ของประเทศไทยสัดส่วนของสตรีที่ได้รับการศึกษาจะลดลงเมื่ออยู่ในระดับการศึกษามัธยมศึกษา ส่วนของฟิลิปปินส์นั้น ระดับการศึกษาของสตรีจะมีสัดส่วนสูงขึ้นตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามก็พบว่า ความแตกต่างในระดับการศึกษาของประเทศต่าง ๆ จะเพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนของผู้ที่ทำหมันมากขึ้น เช่น ในประเทศเนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ หรือประเทศในแถบลาตินอเมริกา เปรู ส่วนประเทศอื่น ๆ กลับตรงกันข้าม เช่น ฟิจิ คอสตาริกา จาไมกา ในประเทศอื่น ๆ การทำหมันมีความสัมพันธ์กับอายุ ซึ่งเหมือนกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำหมันกับระดับการศึกษา นั่นคือ เป็นไปในรูปตัว “U” หัวกลับ ซึ่งอธิบายได้ว่ายิ่งมีอายุมากขึ้น การทำหมันจะลดลง หรือระดับการศึกษาที่สูงขึ้น การทำหมันจะลดลง (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และปัญญา ดาวจรัสแสงชัย, 2525 : 6)

จากการศึกษาของ วิพรรณ ประจวบเหมาะ และเกื้อ วงศ์บุญสิน (2532 : 16) ศึกษาลักษณะทางด้านประชากรในอนาคตที่ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว พบว่า เมื่อสตรีมีความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น การศึกษาของสตรีจะส่งผลให้สตรีมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดมากขึ้น และทำให้มีการใช้การคุมกำเนิดเพิ่มขึ้น

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ และมีการคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำ ดังนั้นระดับการศึกษาจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

4) เขตที่อยู่อาศัย

ในประเทศไทย การศึกษาวิจัยต่าง ๆ พบว่า ผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ซึ่งอัตราส่วนของผู้ที่ยอมรับปฏิบัติการวางแผนครอบครัวต่ำกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (Debavalya and Knodel, 1978 : 11-13 อ้างใน พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และปัญญา ดาวจรัสแสงชัย, 2525 : 7)

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะยอมรับการคุมกำเนิดและใช้วิธีการคุมกำเนิดมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ดังนั้นเขตที่อยู่อาศัยจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการคุมกำเนิด

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ การศึกษา และเขตที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรต้นของการวิจัย

2.4.5.3 หลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม

อิสลามเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ด้วยหลักความเชื่อและหลักการปฏิบัติสำหรับมนุษย์อย่างครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน ในหลักศาสนาอิสลาม มุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามคำสอนในอัลกุรอาน ซึ่งมุสลิมทุกคนต้องถือปฏิบัติตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยจะต้องเรียนรู้เรื่องคำสอนและปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด ซึ่งประกอบด้วย การปฏิญาณตน การละหมาด การถือศีลอด การบริจาคซะกาต และการประกอบพิธีฮัจญ์ โดยมีจุดมุ่งหมายให้มุสลิมทุกคนกระทำแต่ความดี ละเว้นความชั่ว

อารง สุทธานาสน์ (2519 : 133-134) กล่าวว่า “ศาสนาอิสลามมีลักษณะแตกต่างจากศาสนาอื่นอยู่หลายประการ ประการสำคัญคือ เป็นศาสนาที่มีบทกำหนดความเชื่อและการปฏิบัติเกือบทุกแง่มุม มีคำสอนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จริยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เป็นต้น มีคำสอนทั้งในระดับนโยบายทั่วไปและในระดับการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีคำสอนเกี่ยวกับโลกหน้าและโลกนี้อย่างสมบูรณ์ สรุปแล้วแทบจะเรียกได้ว่าไม่มีพฤติกรรมใดหรือแนวความคิดใดของมนุษย์จะพ้นจากขอบข่ายของศาสนาอิสลาม

มุณีร์ มุหัมมัด (2521 : 54) กล่าวว่า “อิสลามคือธรรมนูญแห่งชีวิต และในชีวิตประกอบด้วยร่างกายและจิตใจ อิสลามจึงมิได้แยกทางโลกออกจากทางธรรม และถือว่าทุกลมหายใจของมนุษย์เกี่ยวกับอิสลามทั้งสิ้น”

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมเป็นอย่างมาก แทบจะกล่าวได้ว่า ศาสนาอิสลามกำหนดวิธีปฏิบัติของชาวมุสลิมไว้ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายทีเดียว ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมนี้เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของสังคม และมีอิทธิพลเหนือการกระทำใด ๆ ของบุคคลในสังคมนั้น เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นพวกพ้องเดียวกัน และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวกลุ่มให้มีความผูกพันกันอย่างมั่นคง ชาวมุสลิมโดยทั่วไปมีความผูกพันกับหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด วิถีการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิมจะอยู่ในกรอบของข้อบัญญัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งชาวมุสลิมถือว่าเป็นธรรมนูญของชีวิตที่ทุกคน

ต้องยึดถือและปฏิบัติตาม หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าอิทธิพลของศาสนาอิสลามเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของชาวมุสลิม

ดังนั้น หลักคำสอนทางศาสนาอิสลามจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคุมกำเนิดของชาวมุสลิมด้วยเช่นเดียวกัน ดังเช่น การศึกษาของโหมสาหะระ บินมะหะหมัด (2530) ได้ทำการศึกษาความเชื่อทางศาสนาอิสลามกับพฤติกรรมการวางแผนครอบครัวของชาวไทยมุสลิมพบว่า ชาวบ้านมีความเข้าใจเรื่องการวางแผนครอบครัวของรัฐบาลเพียงเป็นการคุมกำเนิด โดยมีความคิดว่าเป็นเรื่องลามก และชาวบ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการคุมกำเนิดตามลักษณะแบบพื้นบ้านแผนโบราณ เพราะเชื่อว่าไม่ผิดหลักการอิสลาม โดยการคุมกำเนิดแบบพื้นบ้านมีหลายรูปแบบ ไม่สามารถที่จะชี้เฉพาะลงไปได้ว่าพฤติกรรมใดมีผลกระทบหรือป้องกันภาวะการเจริญพันธุ์ แต่การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคุมกำเนิด โดยส่งผลกระทบต่อภาวะการเจริญพันธุ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง ได้แก่ ประเพณีการถือศีลอด และบุคคลที่เตรียมตัวไปทำฮัจญ์ จะต้องงดประเวณีกิจ และทางอ้อมคือ ค่านิยมการถือวันทางสังคมในการร่วมประเวณีกิจ และทางชีววิทยาได้แก่ การเลี้ยงทารกด้วยนมแม่ กล่าวคือ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่เชื่อว่าการวางแผนครอบครัวคือการคุมกำเนิด ซึ่งขัดแย้งกับความเชื่อในเรื่องการห้ามกระทำ (หะรอม) จึงมีผลต่อการใช้ชีวิตคุมกำเนิด อย่างไรก็ตาม ชาวไทยมุสลิมก็มีวิธีคุมกำเนิดแบบพื้นบ้านแผนโบราณที่สามารถเว้นระยะการมีบุตรได้เฉลี่ย 3-4 ปี

ส่วนการศึกษาแบบสนทนากลุ่มเรื่อง ทศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจริญพันธุ์ของชาวไทยมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของการที่ชาวไทยมุสลิมในภาคใต้มีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าชาวไทยพุทธ เนื่องมาจากสาเหตุหลักคือคำสอนทางศาสนาอิสลาม ซึ่งเชื่อว่าการคุมกำเนิดเป็นบาป ผิดต่อคำสอนทางศาสนา ในขณะที่ศาสนายิวไม่มีบทบัญญัติหรือข้อห้ามเกี่ยวกับการคุมกำเนิด นอกจากนี้ชาวไทยมุสลิมมีความต้องการขนาดครอบครัวที่ใหญ่กว่าชาวไทยพุทธ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าศาสนาอิสลามสนับสนุนให้มีการเกิด แต่ศาสนายิวมีเป้าหมายคือการนิพพาน อย่างไรก็ตามศาสนาอิสลามอนุโลมให้คุมกำเนิดได้ ถ้าเป็นไปเพื่อเว้นช่วงการมีบุตรหรือในกรณีที่มารดาไม่มีความสุข (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2541 : 28)

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หลักคำสอนทางศาสนาอิสลามมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมการคุมกำเนิดของชาวไทยมุสลิม

2.4.6 ผลดีของการคุมกำเนิด

ผู้ที่สนับสนุนการคุมกำเนิดมักจะอ้างว่าการคุมกำเนิดนั้นก่อให้เกิดผลดี เพราะเชื่อว่าการคุมกำเนิดจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวและประเทศ ดังต่อไปนี้

2.4.6.1 ลดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ

เป็นที่ทราบแน่ชัดแล้วว่าพื้นที่ในโลกนี้มีเนื้อที่จำกัด และไม่สามารถสร้างเพิ่มได้อีกแล้ว ในขณะที่ประชากรในแต่ละประเทศเพิ่มขึ้นโดยไม่สามารถจำกัดจำนวนประชากรได้ เช่น ประเทศบังกลาเทศ ซึ่งมีจำนวนประชากรมากแต่พื้นที่การเพาะปลูกและทรัพยากรธรรมชาติมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรได้ จึงทำให้ประเทศบังกลาเทศกลายเป็นประเทศที่ยากจนและขาดแคลน ด้วยเหตุนี้ประชากรของประเทศบังกลาเทศเดินทางไปทำงานยังประเทศที่ร่ำรวยค่อนข้างสูงมาก

ส่วนประเทศอินเดียที่มีประชากรมาก ปัจจุบันกำลังพัฒนาประเทศสู่แนวทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่มีการควบคุมการเจริญเติบโตของประชากร ส่วนประเทศจีนนั้นสามารถควบคุมการเจริญเติบโตของประชากรได้ จึงทำให้เศรษฐกิจดีและก้าวสู่ความเป็นสากล

ธรรมชาติได้วางกฎระเบียบที่ลงตัวในการจัดระเบียบของมนุษย์ และห้ามมิให้สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเกินความจำเป็น แม้ว่าจะเป็นมนุษย์ก็ตาม เช่น เผ่าหนึ่งได้อาศัยล้อมรอบบ่อน้ำบ่อหนึ่ง เมื่อประชากรภายในเผ่าเพิ่มขึ้นทุกวันก็ทำให้บ่อน้ำนั้นเหือดแห้ง และประชาชนก็พากันอดตายเนื่องจากกระหายน้ำ หากไม่มีการควบคุมการเจริญเติบโตของประชากรในเผ่า (al-Amin, n.d. สืบค้นจาก: http://arabic.islamicweb.com/sunni/family_planning.htm [2007, November 5])

จะเห็นได้ว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรนั้นเป็นเหตุผลที่ผู้สนับสนุนการลดจำนวนประชากรยกมาอ้างว่า จะเป็นผลทำให้เกิดการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นถ้าหากใช้การคุมกำเนิด เพื่อลดจำนวนประชากรให้น้อยลง อาจจะทำให้ลดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติในประเทศ และทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นได้

2.4.6.2 ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น

ฐานะความเป็นอยู่ของมนุษย์มีความแตกต่างระหว่างความยากจนและความร่ำรวย ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่สนับสนุนการคุมกำเนิดจึงมักอ้างว่า จำเป็นต้องจำกัดประชากรมิให้เพิ่มขึ้นในครอบครัว ด้วยเกรงว่าจะทำให้ครอบครัวต้องประสบกับเคราะห์กรรมและความลำบากต่าง ๆ

ดังนั้นการใช้วิธีการคุมกำเนิดในการลดจำนวนบุตร จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนที่จะเกิดขึ้นภายในครอบครัวได้ (al-Maududi, 1980 : 119)

2.4.6.3 รักษาสุขภาพ

การคุมกำเนิดถือได้ว่าเป็นการรักษาสุขภาพของสตรี ในกรณีที่สตรีมีโรคประจำตัว หรือมีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ซึ่งทำให้เป็นอันตรายต่อการตั้งครรภ์ Ibn Sina (n.d. : 579 อ้างใน มุฮซิน และคณะ, 2537 : 85) กล่าวว่า “อายุรแพทย์อาจจะจำเป็นต้องป้องกันการตั้งครรภ์ในหญิงสาว ด้วยกลัวว่าเธอจะเสียชีวิตเมื่อคลอดบุตรหรือยอมให้ในกรณีของผู้หญิงที่กระเพาะปัสสาวะมีความอ่อนแอ ในกรณีหลังนี้หากของทารกอาจจะไปทำอันตรายต่อกระเพาะปัสสาวะเป็นผลให้ไม่อาจบังคับการปัสสาวะได้ตลอดไปทั้งชีวิต” ดังนั้นการใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์จะช่วยรักษาสุขภาพและป้องกันอันตรายจากโรคที่เกิดขึ้นกับสตรีได้

2.4.6.4 ลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว

การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนโดยทั่วไปหันมาคุมกำเนิดกันมากขึ้นเพื่อให้มีบุตรน้อยลง เพราะเชื่อว่าการมีบุตรมาก ๆ จะเป็นภาระทางเศรษฐกิจแก่ครอบครัว เพราะต้องใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทำให้บิดามารดาต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อให้ได้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541 : 11) ดังนั้นการคุมกำเนิดอาจจะเป็นการแบ่งเบาภาระแก่พ่อแม่ และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวได้

2.4.6.5 บุตรได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

คนไทยเกือบทั้งหมดมองว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญสำหรับการเลื่อนชั้นทางสังคม การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ได้งานที่มั่นคงและมีเกียรติมากกว่าการทำเกษตร ทำให้บุตรได้มีชีวิตที่สุขสบายขึ้นและอยู่ในสถานะที่พอจะเป็นที่พึ่งพาอาศัยและให้ความช่วยเหลือบิดามารดาในวัยชราได้

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้คนโดยทั่วไปต้องคำนึงถึงกันมากขึ้นในการจำกัดจำนวนบุตรให้ลดน้อยลง คู่สมรสจำนวนมากรู้สึกถึงความจำเป็นที่จะต้องส่งเสียบุตรให้ได้เรียนสูงขึ้นไปกว่าในอดีต แต่ขณะเดียวกันก็ยังคำนึงถึงการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการศึกษา แม้ว่าการศึกษาระดับประถมศึกษา รัฐบาลจัดให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดเงิน แต่จริง ๆ แล้วยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาอีก เช่น ค่าเครื่องแบบ

ค่าใช้จ่ายในการเรียน ค่าเดินทาง เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้ แม้ว่าจะเป็นเงินจำนวนไม่มากนัก แต่สำหรับครอบครัวที่มีฐานะยากจนแล้วนับว่าเป็นเงินจำนวนมาก และค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะยิ่งสูงขึ้นไปอีกสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2541 : 11)

จากการศึกษาแบบสนทนากลุ่มเรื่อง ทัศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจริญพันธุ์ของชาวไทยมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล พบว่า ผู้ร่วมสนทนาต่างมองเห็นถึงความสำคัญด้านการศึกษาของบุตรและต้องการให้บุตรมีการศึกษาสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีบุตรน้อยลง โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวซึ่งอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ มองเห็นว่าถ้าตนมีบุตรจำนวนน้อยลงจะสามารถให้การศึกษาที่ดีกว่าการมีบุตรจำนวนมาก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2541 : 11)

2.5 ทฤษฎีของบทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับการคุมกำเนิด

2.5.1 หลักการพื้นฐาน

อิสลามเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามธรรมชาติ เป็นระบบที่ยอมรับและสอดคล้องกับธรรมชาติ กฎทุกอย่างที่อิสลามวางไว้ไม่ว่าจะเป็นกฎที่เกี่ยวข้องกับส่วนบุคคลหรือที่เกี่ยวข้องกับสังคมก็ตาม จะวางอยู่บนหลักการขั้นพื้นฐานที่ว่ามนุษย์ควรจะประพฤติและปฏิบัติตามกฎธรรมชาติที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดไว้ที่มันเป็นอยู่ในจักรวาลนี้ และควรจะละเว้นจากวิถีชีวิตที่อาจบังคับให้เขาต้องหันเหออกจากวัตถุประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วย อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى﴾

(50 :)

ความว่า “มุซา กล่าวว่า พระเจ้าของเราคือ ผู้ทรงประทานทุกอย่างแก่สิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง แล้วพระองค์ก็ทรงชี้แนะแนวทางให้”

(ถุอฮา : 50)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่า อัลลอฮ์ ﷻ มิเพียงแต่สร้างสรรพสิ่งทั้งปวงที่เราพบในจักรวาลนี้เท่านั้น แต่พระองค์ยังได้ทรงประทานแนวทางให้มนุษย์นำสิ่งต่าง ๆ ที่พระองค์ประทานไว้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ด้วย

สรรพสิ่งทั้งปวงที่มีอยู่ในจักรวาลนั้น จะทำหน้าที่ของมันไปตามพระประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ โดยไม่มีสิ่งใดขัดขืนหรือฝ่าฝืนต่อหน้าที่ที่ได้กำหนดเอาไว้แล้ว มิแต่มนุษย์เท่านั้นที่ได้รับการยกเว้น เพราะมนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกปฏิบัติในแนวทางที่ต่างออกไปจากที่ธรรมชาติกำหนดเอาไว้ได้ ด้วยสติปัญญาและเหตุผล มนุษย์สามารถที่จะคิดหาแนวทางขึ้นใหม่แล้วปฏิบัติไปตามนั้นได้ แต่การใช้เสรีภาพไปในทางที่ผิดนั้น ถ้ามันเกิดผลร้ายขึ้นมาแล้ว มนุษย์จะต้องรับผิดชอบ

ถ้าหากพิจารณาถึงหลักการของอิสลามดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า รูปแบบของการดำเนินชีวิตที่อิสลามได้กำหนดเอาไว้ นั้น ไม่มีช่องว่างหลงเหลือเอาไว้ให้เรื่องการคุมกำเนิดเข้ามาสอดแทรกเลย ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมของอิสลามเป็นวัฒนธรรมที่ขจัดรากเหง้าของลัทธิวัตถุนิยมและทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่ผิด ตลอดจนทำลายสิ่งจูงใจต่าง ๆ ที่ทำให้มนุษย์ต้องละเว้นจากการทิ้งหน้าที่ตามธรรมชาติในความเป็นมนุษย์ นั่นคือ การสืบทอดความจริงแล้วการคุมกำเนิดมิได้เป็นความต้องการทางธรรมชาติของมนุษย์เลย แต่มันเป็นผลผลิตของวัฒนธรรมตะวันตกที่สอนให้มนุษย์คิดแต่จะสนุกเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความต้องการทางสังคมและเผ่าพันธุ์ต่างหาก ถ้าหากวัฒนธรรมดังกล่าวไม่บีบบังคับมนุษย์ดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้แล้ว ขบวนการคุมกำเนิดเองก็คงไม่ได้เกิดเป็นแน่

อัลกุรอานได้วางหลักการไว้ว่า การกระทำใด ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืน หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ สร้างสรรค์ไว้เป็นการกระทำที่ชั่วร้าย การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ สร้างสรรค์นั้น อาจหมายถึงการนำสิ่งต่าง ๆ ที่พระองค์สร้างไว้ไปใช้ในทางที่ผิดจากวัตถุประสงค์ที่พระองค์ต้องการหรือทำลายวัตถุประสงค์ในการสร้างของพระองค์ ดังนั้น การที่เราจะรู้ว่าอิสลามห้ามการคุมกำเนิดหรือไม่ ก็ให้เรามาศึกษาว่า “พระองค์ทรงสร้างผู้หญิงและผู้ชายขึ้นมาทำไม?” และ “ทำไมพระองค์จึงต้องให้ชายหญิงมีความสัมพันธ์กัน?” (al-Maududi, 1980 : 91)

เรื่องเหล่านี้ อัลกุรอานได้ตอบไว้อย่างชัดเจน ด้านหนึ่งอัลกุรอานห้ามความสัมพันธ์ทางเพศนอกการสมรส (ฮินา) ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿وَلَا تَقْرُبُوا الزَّوْجَ الَّذِي فِيهِ كَانَتْ فَحِشَةٌ وَسَاءَ سَبِيلًا﴾

(32 :)

ความว่า “พวกท่านทั้งหลายจงอย่าได้เข้าใกล้การผิดประเวณี เพราะมันเป็นอนาจารลามกและหนทางแห่งความชั่ว”

(อัลอิสรออู : 32)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นแสดงให้เห็นว่า อิสลามห้ามกิจกรรมที่จะนำมาซึ่งการประเวณีนอกสมรส เมื่ออิสลามห้ามสิ่งใด อิสลามก็จะปิดหนทางทุกอย่างที่จะเข้าไปสู่สิ่งนั้น ทั้งนี้โดยการห้ามทุกขั้นตอนหรือทุกวิถีทางที่จะนำไปสู่สิ่งที่ห้าม ดังนั้น สิ่งใดก็ตามที่กระตุ้นค้นหาหรือเปิดทางเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางเพศกันอย่างเปิดเผยระหว่างชายกับหญิงและส่งเสริมสิ่งลามกก็จะถูกอิสลามถือว่าเป็นสิ่งหะรอม¹

อิสลามเป็นศาสนาที่เข้มงวดมากในการห้ามการผิดประเวณี เพราะอิสลามถือว่ามันเป็นการนำไปสู่ความสับสนวุ่นวายในการสืบทอดสายตระกูล การสร้างปัญหาให้แก่เด็ก การแตกแยกในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่ขมขื่น การแพร่หลายของกามโรค และการสำส่อนทางเพศ ยิ่งไปกว่านั้นมันยังเปิดประตูให้แก่ค้นหาและความใคร่อีกด้วย (al-Qaradawi, 1980 : 190) อิสลามได้กำหนดบทลงโทษสถานหนักสำหรับผู้ผิดประเวณี ทั้งนี้เพื่อให้มนุษย์หลีกเลี่ยงจากการกระทำดังกล่าว

อีกด้านหนึ่งอัลกุรอานได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการมีความสัมพันธ์ทางการสมรสไว้อย่างชัดเจนด้วย วัตถุประสงค์นั้นก็คือ

1. เพื่อเป็นการขยายเผ่าพันธุ์มนุษยชาติ มนุษยชาติและอารยธรรมจะดำรงอยู่และสภาพการเป็นผู้ปกครองโลกนี้แทนพระเจ้า (คิลาฟะฮฺ) ของมนุษย์จะดำเนินต่อไปได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถทำหน้าที่ให้กำเนิดและขยายประชากรอย่างมีประสิทธิภาพ ธรรมชาติได้เอื้ออำนวยเพื่อการนี้ โดยให้ความแตกต่างทางด้านร่างกายและจิตใจของชายหญิงเป็นสิ่งที่ชดเชยซึ่งกันและกัน ภาวะการณ์ต่าง ๆ ในการให้กำเนิดและการแพร่ขยายประชากรเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยโครงสร้างสังคมที่มีความมั่นคงมาทำหน้าที่ ชาย หญิง และเด็กต่างก็จำเป็นต้องมีสถาบันหนึ่งที่ยั่งยืนถาวรเข้ามามีบทบาท เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว สถาบันนั้นคือครอบครัว ซึ่งสามารถทำหน้าที่ของกระบวนการดังกล่าวได้โดยตลอด นับแต่เริ่มต้นจนบรรลุผลสำเร็จ (Ahmad, 1994 : 18) ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

¹ หะรอม หมายถึง สิ่งที่อิสลามห้าม ซึ่งมีหลักฐานอย่างชัดเจนจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ การเห็นพ้องของบรรดานักวิชาการ หรือทางด้านการเปรียบเทียบ (เกียส) บุคคลใดปฏิบัติจะถือว่ามิโทษ ส่วนบุคคลใดละทิ้งจะได้รับผลบุญ

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾

(1 :)

ความว่า “มนุษย์ชาติทั้งหลาย จงยำเกรงพระเจ้าของพวกเขาที่ได้บังเกิดพวกเขาจากชีวิตหนึ่ง และได้ทรงบังเกิดจากชีวิตนั้น ซึ่งคู่ครองนั้น และได้ทรงให้แพร่สะพัดไปจากทั้งสองนั้น ซึ่งบรรดาชายและบรรดาหญิงอันมากมาย และจงยำเกรงอัลลอฮ์ที่พวกเขาต่างขอกัน ด้วยพระองค์ และพึงรักษาเครือญาติ แท้จริงอัลลอฮ์ทรงสอดส่องดูแลพวกเขาอยู่เสมอ”

(อันนิซาอู : 1)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นยืนยันให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า วัตถุประสงค์สูงสุดของการสมรสก็คือ การขยายเผ่าพันธุ์มนุษย์ชาติ ซึ่งสัตว์อื่น ๆ ก็รับใช้พระองค์ในจุดประสงค์ข้อนี้ด้วยกันทั้งสิ้น ชาวนาซารุที่เข้าไปหาว่านไถ่ที่ดินของตนนั้น ก็มีใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นใดนอกจากจะให้ที่ดินของตนมีผลผลิตออกมา ถ้ามีใช้เพื่อจุดประสงค์นี้แล้ว การลงทุนลงแรงของเขาไปในที่นั้นก็คงจะไม่มี ความหมายอะไร

2. เพื่อเป็นการสร้างความสุข ความรัก และความอบอุ่นใจให้แก่คู่สมรส อัลลอฮ์ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

(21 :)

ความว่า “และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์คือ ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเขาจากตัวของพวกเขา เพื่อพวกเขาจะได้พักพิงอยู่กับพวกนาง และ ทรงมีความรักใคร่และความเมตตา

การหลังภายนอกช่องคลอดหรือที่เรียกว่า “อซลุ” () คือการที่ผู้ชายร่วมหลับนอนกับภรรยาของเขา แต่เขาได้หลังภายนอกช่องคลอด เพราะเกรงว่าจะตั้งครรภ์ พวกยะฮูดีรังเกียจการกระทำดังกล่าว โดยพวกเขา กล่าวว่า “เป็นการฝังลูกทั้งเป็น” ดังนั้น อัลลอฮ์ ﷻ จึงได้ประทานอายะฮ์อัลกุรอานว่า (al-Wahidiy, 1991 : 77)

﴿ نَسَاؤُكُمْ حَرَّتْ لَكُمْ فَاتُوا حَرَثَكُمْ أَنِّي شِئْتُمْ وَقَدِمُوا لِأَنفُسِكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلْقَوُهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾
(223 :)

ความว่า “บรรดาผู้หญิงของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงสมสู่แหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้าตามแต่พวกเจ้าประสงค์และจงประกอบผลงานไว้สำหรับตัวของพวกเจ้า และพึงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด และพึงรู้ด้วยว่าแท้จริงพวกเจ้านั้นจะเป็นผู้พบกับพระองค์ และเจ้าจงแจ้งข่าวดีแก่บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายเถิด”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 223)

สะอีด อิบน์ อัลมุสยิบ มีทัศนะว่า อายะฮ์ที่กล่าวไว้ว่า “บรรดาภรรยาของพวกเจ้านั้น คือแหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงสมสู่แหล่งเพาะปลูกของพวกเจ้าตามแต่พวกเจ้าประสงค์” ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับเรื่อง “การหลังภายนอกช่องคลอด” จึงมีความหมายว่า “หากพวกท่านประสงค์ก็จงหลังภายนอกช่องคลอด และหากพวกท่านไม่ประสงค์ก็ไม่ต้องหลังภายนอกช่องคลอด” (al-Qurshi, n.d. : 251)

จากอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นชี้ให้เห็นว่า สามีสามีสามารถมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาโดยวิธีใดก็ได้ แล้วแต่ความต้องการของสามี ยกเว้นการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก ซึ่งอิสลามห้ามอย่างเด็ดขาด ดังที่ท่านเราะฮ์สุล ﷺ ได้กล่าวว่า

(())

ความว่า “จงอย่าเข้าหาผู้หญิงทางทวารหนัก” ¹

¹ หะดีษบันทึกอันนะซาอีย์, กิตาบที่ 79 บาบที่ 26 หะดีษหมายเลข 8982

ดังนั้นอายะฮ์ดังกล่าวเป็นหลักฐานที่ยืนยันว่า ถ้าสามีต้องการหลังภานอกช่องคลอด ก็สามารถทำได้

อิบนุอับบาตถูกถามเรื่องดังกล่าว โดยท่านได้กล่าวถึงความหมายของอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น กล่าวคือ ใครต้องการจะหลังภานอกช่องคลอด ก็สามารถกระทำได้ และใครไม่ต้องการหลังภานอกช่องคลอด ก็ไม่ต้องกระทำ อับดุลลอฮ์ อิบนุ มัสอูด และอับดุลลอฮ์ อิบนุ อุมร์ ก็เห็นด้วยกับคำพูดของอิบนุอับบาต (al-Qurshi, n.d. : 252)

มีรายงานจากอบูสะอีด อัลคุดรีรีย์ ได้กล่าวว่า

)) : ﷺ
 "))) ("
 (((

ความว่า : มีชายคนหนึ่งมาหาท่านเราะสูล ﷺ และกล่าวว่า “ฉันมีทาสหญิงคนหนึ่ง ฉันใช้วิธีหลังภานอกช่องคลอดกับนาง ซึ่งฉันมีความต้องการเหมือนกับผู้ชายทั่ว ๆ ไปต้องการ แต่พวกยะฮูดีอ้างว่า การหลังภานอกช่องคลอดนั้นเป็นเสมือนการฟังกูททั้งเป็น” ท่านเราะสูล กล่าวว่า “พวกยะฮูดีพูดเท็จ เพราะหากอัลลอฮ์ทรงต้องการให้มีบุตร แน่แน่นอนไม่มีอำนาจใดสามารถขัดขวางได้”¹

คำกล่าวที่ว่า () ความว่า “พวกยะฮูดีได้พูดเท็จ” เป็นหลักฐานที่บ่งบอกว่าอนุญาตให้หลังภานอกช่องคลอดได้

มีรายงานจากญะมาอะฮ์ ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

(())

ความว่า “นั่นแหละเป็นการฆ่าลูกทางอ้อม”²

¹ หะดีษบันทึกโดยอบูดาอูด, กิตาบที่ 6 บาบที่ 49 หะดีษหมายเลข 2171

² หะดีษบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 16 บาบที่ 24 หะดีษหมายเลข 1442

บางท่านเข้าใจว่า หะดีษนี้ขัดกับหะดีษของอบูสะอีด อัลคุศรีย์ ที่กล่าวว่า “พวกยะฮูดีอ้างว่า การหลังภายนอกช่องคลอดนั้นเป็นเสมือนการฟังกุททั้งเป็น ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า พวกยะฮูดีพูดเท็จ เพราะหากอัลลอฮ์ทรงต้องการให้มีบุตร แน่แน่นอนไม่มีอำนาจใดสามารถขัดขวางได้”

แต่ความจริงทั้งสองหะดีษนี้มีได้ขัดกัน ดังคำชี้แจงของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอ) และคำชี้แจงที่เหมาะสมและสมบูรณ์คือ เหตุผลที่อัลฮาฟิซ อิบน์ หะญัวร์ (9/254) ได้กล่าวว่า “จุดประสานความหมายระหว่าง การปฏิเสธของท่านนบีต่อพวกยะฮูดีที่ว่าเป็นการฟังกุททั้งเป็น กับการยอมรับว่าเป็นการฆ่าลูกโดยทางอ้อมในหะดีษของญะฮะษะฮ์นั้น คำว่า เป็นการฟังกุททั้งเป็น หมายถึง เป็นการฆ่าลูกอย่างเปิดเผย โดยการฟังกุทที่เกิดมามีชีวิตแล้ว ส่วนคำว่า เป็นการฆ่าลูกทางอ้อมนั้น บ่งบอกถึงการกระทำที่ไม่ชัดเจน จึงไม่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติ แต่ที่ท่านกล่าวว่า ฆ่า นั้น มีจุดเหมือนคือ เป็นการตัดต้นเหตุของการกำเนิดบุตร ดังนั้นจึงถือว่าไม่ขัดกัน”

และบางคนที่ให้ทัศนะว่า การฆ่าทางอ้อมนั้นเป็นการเปรียบเทียบระหว่างการตัดวิธีการก่อนกำเนิดนั้น เหมือนกับการฆ่าหลังจากกำเนิดแล้ว (al-Albaniy, n.d. : 31)

อิบนุอัลกออัยม (Ibn al-Qaiyim)¹ ได้กล่าวในหนังสือ “อัตตะฮะซิบ” () (3/85) ว่า “พวกยะฮูดีเข้าใจว่าการหลังภายนอกช่องคลอดนั้นเป็นการฆ่าด้วยการตัดต้นเหตุในการกำเนิด ด้วยเหตุนี้ท่านจึงปฏิเสธ จะเห็นได้ว่าหลังจากนั้นท่านนบี ﷺ ยังได้อธิบายว่า หากเป็นความประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ ที่จะทรงสร้างแล้ว ก็ไม่มีผู้ใดสามารถขัดขวางได้ ส่วนที่ท่านกล่าวว่า เป็นการฆ่าทางอ้อมนั้น เนื่องจากสามิผู้หลังภายนอกช่องคลอดนั้นพยายามหลีกเลี่ยงจากการมีบุตร อีกทั้งยังมีความตั้งใจเพื่อมิให้เกิดขึ้นอีกด้วย ดังนั้น ความตั้งใจ ความประสงค์ และความหมายของเขา ก็คือ มิให้มีบุตรถูกกำเนิดมา แต่การฆ่าอย่างเปิดเผยนั้นเป็นการตั้งใจ และการกระทำที่เห็นได้ชัด แต่ในส่วนนี้มันเป็นการฆ่าอย่างลับ ๆ นั่นคือ ความตั้งใจ ความต้องการ และมีเจตนาอย่างลับ ๆ ในการดำเนินการฆ่า”

จึงทำให้เข้าใจว่า การเปรียบเทียบในหะดีษดังกล่าว เป็นการบ่งบอกว่าการหลังภายนอกช่องคลอดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ส่วนการเข้าใจว่าเป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) ดังเช่น

¹ อิบนุ อัลกออัยม มีชื่อเต็มว่า มุฮัมมัด อิบนุ อบีบักร์ อิบนุ อัยยูบ อัคดีมัยกี ได้รับสมญานามว่า ซัมซุดดีน เป็นที่รู้จักในนามอิบนุ อัลกออัยม อัลญาซีซียะฮ์ เกิดที่เมืองดามัสกัสในปี ฮ.ศ. 691 อยู่ร่วมสมัยกับซัยคุดอิสลาม อิบนุตัยมียะฮ์ มีความเชี่ยวชาญในวิชากรหลายสาขา เช่น ฟิกฮ์ หะดีษ อุลumulอะลาม ฯลฯ ท่านเสียชีวิตที่ดามัสกัสเช่นกัน ในปี ฮ.ศ. 751 นักวิชาการบางท่านกล่าวว่า ท่านเสียชีวิตในช่วง ฮ.ศ. 752 ท่านเป็นผู้ที่มีมารยาทที่งดงาม เป็นที่รักยิ่งของบุคคลทั่วไป และได้แต่งตำราไว้มากมาย เช่น อะฮฺลามอัลมุวัคกีฮีน ชิฟาอิลอะลิมฟีมะสาลิลูกอฏอฎอวัลกอดร์วัลหิกมะฮ์ฮุคอะฮฺลิล มิฟตาคศารุสสะฮะฮฺฮะดีษะฮฺลิมะฮฺอาด และเศาะฮะฮฺ อัลมุรตะละฮฺ (al-Zirikli, 1956 : 6/280; al-Dawudiy, 1983 : 2/93-97; al-Subkiy, 1966 : 44)

ที่เข้าใจโดยอับนุหัมมูนัน นับว่าเป็นการเข้าใจผิด เพราะคำกล่าวว่าเป็นการฆ่า ในจำนวนเปรียบเทียบนั้น มิได้หมายถึงการห้าม (al-Albaniy, n.d. : 31-32)

หลังจากที่ได้วิเคราะห์เรื่องทั้งหมดทุกด้านแล้ว สามารถสรุปได้ว่า ไม่มีการห้ามใด ๆ ในการหลังภายนอกช่องคลอด และสิ่งที่ถูกต้องในปัญหานี้ก็คือสามารถกระทำได้ เพราะไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนที่บอกว่าห้าม และบรรดาเศาะหาบะฮ์ก็ได้กระทำสิ่งดังกล่าวมาแล้ว โดยท่านเราะฮูล ฎ็ ทราบถึงเหตุการณ์และยอมรับในการกระทำดังกล่าว ประกอบกับมีหลักฐานยืนยันอย่างชัดเจน ดังที่มีรายงานจาก อับิสะอิด อัลคูรียี กล่าวว่า

: ฎ็

)) :

((

ความว่า : ขณะที่เขานั่งร่วมอยู่กับท่านนบี ฎ็ นั้น เขาได้กล่าวว่า โอ้ ท่านเราะฮูล เราได้ทาสหญิงเป็นเชลยสงคราม พวกเราชอบที่จะได้ราคาจากพวกนาง และท่านคิดอย่างไรกับการหลังภายนอกช่องคลอด? ท่านเราะฮูลกล่าวว่า “พวกท่านทำอย่างนั้นจริงหรือ? ไม่จำเป็นสำหรับพวกท่าน ถ้าพวกท่านไม่ทำเช่นนั้น ไม่มีวิญญูณใด ๆ ที่อัลลอฮ์ประสงค์จะให้กำเนิด นอกจากว่าจะต้องกำเนิดอย่างแน่นอน”¹

หะดีษข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ไม่มีประโยชน์สำหรับสามีในการที่จะทำการหลังภายนอกช่องคลอดกับภรรยาที่เป็นทาส เนื่องจากการกระทำดังกล่าวไม่อาจขัดขวางการกำหนด (ตักดีร) ของอัลลอฮ์ ฎ็ ได้ หมายความว่า ถ้าหากพระองค์ทรงประสงค์ให้เธอตั้งครรภ์แล้ว ถึงแม้เขาจะใช้การหลังภายนอกช่องคลอดในการป้องกันการตั้งครรภ์ก็ตาม ก็ไม่มีผลสำหรับเขา ในเมื่อเป็นความประสงค์ของพระองค์²

สิ่งที่มุ่งหมายจากหลักฐานข้างต้นชี้ให้เห็นว่า หลักฐานที่อนุญาตให้หลังภายนอกช่องคลอดได้นั้นเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้มาก และบรรดาเศาะหาบะฮ์ก็ได้ปฏิบัติในสิ่งดังกล่าว

¹ หะดีษบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 16 บาบที่ 22 หะดีษหมายเลข 1438; อับนุมาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 30 หะดีษหมายเลข 1926

² คู่อธิบายหะดีษของอิมามอันนะวะวีฮ์ หน้า 25

และหลังจากที่ท่านเราะฮูฎ رضي الله عنه ได้เสียชีวิต บรรดาเศาะหาบะฮ์ก็ได้พิทวา ดังที่พวกเขาได้นั่งพูดคุยกับอุมร์¹ อาลี² ซุบัยรฺ และสะอัด ซึ่งกำลังพูดคุยถึงเรื่องการหลังภายนอกช่องคลอด โดยพวกเขาบอกว่า ไม่มีบาปแต่ประการใด และมีท่านหนึ่งได้กล่าวว่า มีบางกลุ่มชนที่กล่าวอ้างว่าการกระทำดังกล่าวเปรียบเหมือนการฝังลูกสาวทั้งเป็นสถานเบา ท่านอาลีได้กล่าวว่า ไม่เป็นการฝังลูกทั้งเป็นสถานเบา จนกว่าจะผ่านขั้นตอนเจ็ดประการ คือ 1) จนกว่าจะเป็นเชื้อสายเป็นผลมาจากดิน 2) แล้วเป็นอสุจิ 3) แล้วเป็นก้อนเลือด 4) เป็นก้อนเนื้อ 5) มีกระดูก 6) มีเนื้อ 7) แล้วก็เป็นรูปร่างขึ้นมา ท่านอุมร์กล่าวว่า ถูกต้องแล้ว ขออัลลอฮ์ الله ได้โปรดให้ท่านมีอายุยืนยาวด้วยเถิด (Sabiq, n.d. : 2/330)

ส่วนในเรื่องการยินยอมของภรรยาเกี่ยวกับเรื่องการหลังภายนอกช่องคลอดนั้น บรรดานักนิติศาสตร์อิสลาม (ฟุเกาะฮาอ์) มีความเห็นดังนี้

อิมามอะบูหะนีฟะฮ์³ มีทัศนะว่า อนุญาตให้หลังภายนอกช่องคลอดได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากภรรยา (al-Kasaniy, n.d. : 2/334)

มัฮ์ฮับมาลิกีย์ มีทัศนะว่า ไม่อนุญาตสำหรับสามีในการหลังภายนอกช่องคลอดกับภรรยา ยกเว้นเมื่อได้รับอนุญาตจากภรรยา (al-Qurtubiy, 1980 : 2/563)

มัฮ์ฮับซาฟิอีย์ มีทัศนะว่า การหลังภายนอกช่องคลอดถือว่าเป็นสิ่งที่มักรหฺ (ไม่พึงปรารถนา) ในทุก ๆ สภาพการณ์ ไม่ว่าภรรยาจะพอใจหรือมิพอใจให้กระทำก็ตาม เนื่องจากเป็นการระงับการมีบุตรเสมือนหะดีษที่กล่าวว่า “เป็นการฝังลูกผู้หญิงเล็ก ๆ ทั้งเป็น” และเนื่องจากเป็นสื่อที่ทำให้ขาดวงศ์ตระกูล ส่วนหุกมหะรอมนั้น บรรดาปราชญ์(อุละมาอ์)ของมัฮ์ฮับซาฟิอีย์ไม่เห็นด้วยที่จะไปกำหนดว่าการหลังภายนอกช่องคลอดเป็นหุกมหะรอม (al-Nawawiy, 1987 : 10/9)

¹ อุมร์ บินนุ อัดคอกฏอบ เป็นเคาะลีฟะฮ์คนที่สองแห่งรัฐบาลอิสลาม หลังจากที่ท่านอุมม์บักร์ อัศคีคคิก เสียชีวิต ท่านเป็นบุคคลหนึ่งใน 10 ท่านที่ได้รับการแจ้งข่าวดีว่าเป็นชาวสวรรค์ (มุบัชชีรินฟีลญันนะฮ์)

² อาลี บิน อับฏอลิบ เป็นเคาะลีฟะฮ์คนที่ 4 แห่งรัฐอิสลาม หลังจากที่ท่านอุมมาน อิบนุ อีฟฟานเสียชีวิต และเป็นผู้ที่ได้รับแจ้งข่าวดีว่าเป็นชาวสวรรค์ (มุบัชชีรินฟีลญันนะฮ์)

³ อิมามอะบูหะนีฟะฮ์ มีชื่อเต็มว่า อัลนุอมาน บิน ซาบิต อัลกูฟี ท่านเป็นหนึ่งในจำนวนอิมามทั้ง 4 ท่านเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านฟิกฮ์ของประเทศอิรัก และเป็นอิมามด้านการใช้ความคิด ท่านเป็นผู้ที่ริเริ่มก่อตั้งมัฮ์ฮับหะนะฟีฮ์ ท่านเสียชีวิตในปีอิจญ์เราะฮ์ศักราชที่ 150 (al-Suyuti, 1403 : 80)

อิมามอะหมัด อิบน์ หัมบัล¹ มีทัศนะว่า การหลังภายนอกช่องคลอดนั้นจะต้องได้รับการเห็นชอบจากภรรยา เพราะว่าเธอมีสิทธิที่จะได้รับทั้งความสุขทางเพศและสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะมีบุตรหรือไม่ มีรายงานว่าอุมัรได้ห้ามการหลังภายนอกช่องคลอดโดยไม่ได้รับความยินยอมจากภรรยา นี่คือขั้นตอนสำคัญอีกขั้นหนึ่งที่น่าไปสู่การสถาปนาสิทธิของสตรีในยุคที่เธอไม่มีสิทธิ (Ibn Qudamah, 1997 : 7/23)

อิมามอันนะวะวีย์² มีทัศนะว่า อนุญาตให้หลังภายนอกช่องคลอดได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากภรรยา (al-Nawawiy, n.d. : 16/421)

หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า การหลังภายนอกช่องคลอดเป็นที่อนุญาต ก็ต่อเมื่อต้องได้รับความยินยอมจากภรรยา มีดังนี้

หลักฐานจากหะดีษ

)) :

((

ความว่า จากอุมัร บิน อัลค็อฎฏ็อบ กล่าวว่า “ท่านเราะสูล ﷺ ได้ห้ามการหลังภายนอกช่องคลอดกับภรรยาที่เป็นอิสระชน ยกเว้นเมื่อได้รับอนุญาตจากนาง”³

หลักฐานทางความคิด

ภรรยาที่เป็นอิสระชนมีสิทธิในการที่จะมีบุตร และการหลังภายนอกช่องคลอดจะทำให้เธอไม่สามารถที่จะให้กำเนิดบุตรได้ ด้วยเหตุนี้ การกระทำดังกล่าวทำให้เธอต้องเสียสิทธิที่พึงได้รับ (Sharqawiy, 1997 : 38)

¹ อิมามอะหมัด อิบน์ หัมบัล มีชื่อเต็มว่า อะหมัด อิบน์ หัมบัล อิบน์ฮิลาล เกิดและสิ้นชีพ ณ กรุงแบกแดด ประเทศอิรัก เกิดเมื่อปี ฮ.ศ. ที่ 164 ท่านเป็นปราชญ์ฟิสิกส์ผู้ยิ่งใหญ่หนึ่งในสี่ของโลกอิสลาม เป็นเจ้าของมัซฮับหัมบะลี ซึ่งมีผู้สังกัดมากมายทั่วโลก ท่านอิหม่ามได้แต่งหนังสือฟิสิกส์ แต่ทัศนะต่างๆ ของท่านนั้นได้รับการถ่ายทอดจากสานุศิษย์ของท่าน เพราะท่านกลัวว่าประชาชนจะสนใจหนังสือของท่านจนลืมอัลกุรอานและอัลหะดีษ ดังนั้น ท่านจึงได้รวบรวมหนังสือหะดีษจนเป็นที่รู้จักถึงทุกวันนี้ คือ อัลมุสนัด เสียชีวิตในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 241 (Abu Zahrah, n.d. : 451-504)

² อิมามอันนะวะวีย์ มีชื่อเต็มว่า ยะห์ยา อิบน์ ชะรอฟ อิบน์มุร็อย อิบน์หะสัน อันนะวะวีย์ อัคคิมักกี อัจชาฟีอีย์ เกิดเมื่อปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 631 ณ เมืองนะวา กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย เป็นปราชญ์ทางด้านฟิสิกส์ หะดีษ ภาษาศาสตร์ และมีความเชี่ยวชาญในอีกหลายสาขาวิชา มีผลงานด้านตำรามากมาย เช่น เราฎาะอ์ฎออลิฮีน อุมมะฮ์อ์ฎอุมฟิดิน ตะฮ์ซิบุลอัศมาอ์วัลฎออด รอฮ์อ์ฎออสศอลิฮีน และอื่นๆ เสียชีวิตเมื่อปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 677 ณ เมืองนะวา (Kahalal, 1995 : 13/202)

³ หะดีษบันทึกโดยอิบน์มาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 30 หะดีษหมายเลข 1928

ถึงแม้ว่าอิสลามจะอนุญาตให้หลังภายนอกช่องคลอด เมื่อได้รับอนุญาตจากภรรยา แต่ก็สมควรหลีกเลี่ยง เนื่องจาก

1. การหลังภายนอกช่องคลอดทำให้ภรรยาเกิดการเสียวรรมณ์ต่อความสุขของนางในขณะที่ร่วมประเวณี (มุริค ทิมะเสน, 2538 : 58)
2. ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของการสมรสคือ การขยายเผ่าพันธุ์มนุษยชาติ ดังคำกล่าวของท่านเราะสูล ﷺ ที่ว่า “พวกท่านจงสมรสกับหญิงที่ให้ความรักอย่างลึกซึ้ง (แก่สามี) และให้กำเนิดบุตรมาก เพราะฉันภูมิใจที่ประชาชาติของฉันมีมากมายในวันกิยามะฮ์”¹

2.5.3 บทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับการคุมกำเนิดชั่วคราว

การคุมกำเนิดชั่วคราว หมายถึง เครื่องมือสมัยใหม่ที่ใช้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ชั่วคราว ได้แก่ ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีดคุมกำเนิด ถุงยางอนามัย ยาฝังคุมกำเนิด ยาเม็ดสอดช่องคลอด ยาครีมสอดช่องคลอด ห่วงอนามัย และหมวกยางครอบปากมดลูก

อิบน์บาส (Ibn Bas) กล่าวว่า บรรดาปราชญ์ (อุละมาอ์) ได้พูดคุยโดยสรุปแล้วไม่อนุญาตให้ใช้สิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นการห้ามไม่ให้ตั้งครรภ์ เนื่องจากอัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดโดยธรรมชาติในตัวว่าทุกคนถึงสาเหตุของการมีบุตร และท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “พวกท่านจงสมรสกับหญิงที่ให้ความรักอย่างลึกซึ้ง (แก่สามี) และให้กำเนิดบุตรมาก เพราะฉันภูมิใจที่ประชาชาติของฉันมีมากมายในวันกิยามะฮ์”² (สืบค้นจาก : <http://www.al-falaq.com/sam/sam16.htm>. [2007, September 10])

อัชชุรบาซี (al-Shurbasiy, n.d. : 248) กล่าวว่า “...การคุมกำเนิดนั้นไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น แต่สามารถทำได้โดยใช้วิธีการที่อนุญาตและไม่ทำอันตรายต่อร่างกาย และไม่ทำให้หมดสภาพในการมีลูกอย่างถาวร จนทำให้มีผลต่อการมีลูกคนต่อ ๆ ไป ดังนั้นไม่ว่าสาเหตุอะไรก็ตามที่จำเป็นจะต้องคุมกำเนิด ไม่ว่าจะพิจารณาด้านสุขภาพร่างกายหรือรายได้ของแต่ละครอบครัว ตามหลักบทบัญญัติสามารถทำได้เมื่อมีความจำเป็น โดยการใช้วิธีการคุมกำเนิดที่ปลอดภัยและชั่วคราว แต่หากไม่มีความจำเป็น ไม่อนุญาตโดยเด็ดขาด...”

¹ หะดีษบันทึกโดยอบูดาวูด, กิตาบที่ 6 บาบที่ 4 หะดีษหมายเลข 2050 ; อิบน์มาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 1 หะดีษหมายเลข 1508 ; อันนะซาอี, กิตาบที่ 26 บาบที่ 11 หะดีษหมายเลข 3026

² อ้างแล้ว

จากทัศนะของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอฺ) สามารถสรุปได้ว่า การใช้เครื่องมือคุมกำเนิดไม่เป็นที่อนุญาต เนื่องจากขัดกับแนวทางของอิสลามที่สนับสนุนให้มีบุตรมาก

นอกจากนี้ เครื่องมือคุมกำเนิดชั่วคราวบางชนิดยังมีผลข้างเคียงต่อระบบร่างกาย เช่น คลื่นไส้ เลือดออกกะปริบกะปรอย ประจำเดือนขาดหายไป ปวดศีรษะ ปวดท้อง เป็นต้น (มยุรี ภูงามทอง, 2533 : 107-111) โดยเฉพาะการใส่ห่วงอนามัย อาจมีผลข้างเคียงทำให้เกิดการตั้งครรภ์นอกมดลูกได้ (สุรศักดิ์ ฐานีพานิชสกุล และคณะ, 2543 : 174) ที่ปรึกษาทางการแพทย์ของครอบครัวชาวแอฟริกา (South African Family Medical Adviser, 1983 : 254) กล่าวว่า “การตั้งครรภ์บางโอกาสอาจเกิดขึ้นได้ แม้ว่าจะใช้เครื่องมือ และหากว่ามีการตั้งครรภ์ขึ้นมาก็มีอันตรายต่อการแท้งลูกในระหว่างเดือนที่สี่และเดือนที่หก และจะเพิ่มโอกาสในการตั้งครรภ์นอกมดลูก (บริเวณข้างนอกรังไข่)”

ดังนั้น อิสลามไม่อนุญาตให้ใช้วิธีการคุมกำเนิดที่ทำให้เป็นอันตรายต่อร่างกาย ดังที่ท่านอ็ชชุรบาซีได้กล่าวไว้ข้างต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าหากมีความจำเป็น ก็เป็นที่อนุญาตให้คุมกำเนิดได้ โดยเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดที่ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย

2.5.4 บทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับการคุมกำเนิดถาวร

อัลบูกฎัย (al-Butiy, 1976 : 33) กล่าวว่า “บรรดาปราชญ์ (อุละมาอฺ) ได้ตกลงอย่างเป็นเอกฉันท์ว่า ไม่อนุญาตให้ใช้เครื่องมือใด ๆ ที่อาจจะทำให้บุคคลไม่สามารถให้กำเนิด ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นหญิงหรือชาย ไม่ว่าการใช้เครื่องมือนั้นเป็นการปฏิบัติตามการยินยอมของฝ่ายใดหรือของทั้งสามีภรรยาก็ตาม”

อ็ชชุรบาซี (al-Shurbasiy, n.d. : 247) กล่าวว่า “ไม่อนุญาตทำการคุมกำเนิดที่ทำให้หมดสภาพในการมีลูกอย่างถาวร ไม่ว่าจะเป็นสามีหรือภรรยา เนื่องจากการกระทำที่ขัดแย้งกับแนวทางของอัลลอฮ์ ส่วนการคุมกำเนิดโดยวิธีชั่วคราวที่ถูกต้องก็สามารถทำได้ ในขอบเขตที่มีความจำเป็น”

สตรีที่ทำหมัน ไม่ว่าจะทำหมันแบบชั่วคราวหรือแบบถาวรก็ตาม ด้วยสาเหตุของการยับยั้งการมีบุตร บรรดานักนิติศาสตร์อิสลาม (ฟูเกาะฮอ) มีมติเอกฉันท์ว่า หารอมที่จะคุมกำเนิดจากสายพันธุ์ของตน เพราะถือว่าเป็นการฝังลูกของตนเอง (al-Zuhailiy, 1989 : 3/558)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَنِيَّتُمْ وَلَا مَرْنَهُمْ فَلْيَبْتَئِكُنَّ ءَاذَانَ الْأَنْعَمِ
وَلَا مَرْتَهُمْ فَلْيَغْيِرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّنْ
دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾

(119 :)

ความว่า “และแน่นอนยิ่งข้าพระองค์จะทำให้พวกเขาหลงผิด และแน่นอนยิ่งข้าพระองค์จะทำให้พวกเขาเพื่อฝัน และแน่นอนยิ่งข้าพระองค์จะใช้พวกเขา แล้วแน่นอนพวกเขาก็จะฝ่าหูปลุกสัตว์ และแน่นอนยิ่งข้าพระองค์จะใช้พวกเขา แล้วแน่นอนพวกเขาก็จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงสร้าง และผู้ใดที่ยึดเอาชัยฏอนเป็นผู้ช่วยเหลือแล้ว แน่แน่นอนเขาก็ขาดทุนอย่างชัดเจน”

(อันนิซาอ : 119)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นมีความหมายว่า การที่เราเข้าไปเปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้ก็เหมือนดังการปฏิบัติตามความมุ่งร้ายของมารที่อัลลอฮ์ ﷻ สัญญาว่ามันจะหลอกดวงพวกเราให้ทุจริตจนได้รับความสำเร็จด้วยการให้พวกเขาเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ บันดาลให้

ในการอธิบายอายะฮ์นี้ อะซัด (Asad, 1980 : 128) กล่าวว่า “การสร้างที่แสดงตัวของมันออกมานั้น เป็นการแสดงออกตามเจตนารมณ์ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้วางแผนไว้ ความพยายามใด ๆ ก็ตามที่จะเปลี่ยนเจตนารมณ์ของอัลลอฮ์ ﷻ ก็เท่ากับการทุจริตนั่นเอง

ดังนั้น การคุมกำเนิดถาวรหรือการทำหมันจึงเท่ากับเป็นการเปลี่ยนแปลงการสร้างสรรคของอัลลอฮ์ ﷻ และทำลายแบบแผนที่พระองค์ได้ทรงวางไว้

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การคุมกำเนิดถาวรโดยการทำหมันเป็นสิ่งที่ต้องห้าม (หะรอม) เพราะเป็นการขัดกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายอิสลาม ซึ่งสนับสนุนการสมรสเพื่อวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการให้กำเนิด นอกจากนี้ การผ่าตัดโดยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับร่างกายของมนุษย์ โดยปราศจากความจำเป็นนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติอันแท้จริงของร่างกายของเรา ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ได้สร้างขึ้น

อย่างไรก็ตาม การทำหมันเป็นที่อนุญาต เมื่อประสบกับอันตราย เช่น การติดเชื้อโรค (เป็นเชื้อโรคติดต่อไปยังลูกหลาน) ซึ่งถือว่าตัดไฟแต่ต้นลม หรืออาจได้รับอันตรายทั้งแม่และทารก หากเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นมา หรือกรณีที่เป็นโรคที่น่ารังเกียจ หรือกรณีที่สตรีบางกลุ่มเป็นหมันซึ่งเป็นการประสงคฺ์ของอัลลอฮฺ ﷻ (al-Zuhailiy, 1989 : 3/558-559) ดังที่พระองค์ตรัสว่า

﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنثًا وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذُّكُورَ ۖ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنثًا ۗ وَجَعَلَ مِن يَشَاءٍ عَاقِمًا ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾

(50-49 :)

ความว่า “อำนาจเด็ดขาดแห่งชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินนั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ พระองค์ทรงสร้างสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์ พระองค์ทรงประทานลูกหญิงแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และทรงประทานลูกชายแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ หรือพระองค์ทรงประทานรวมให้แก่พวกเขาทั้งลูกชายและลูกหญิง และพระองค์ทรงทำให้ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์เป็นหมัน แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงอำนาจ”

(อิซซุรอ : 49-50)

อายะฮฺอัลกุรอานข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ ﷻ แต่เพียงผู้เดียว การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ทั้งในชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินเป็นสิทธิของพระองค์เท่านั้น พระองค์ทรงประทานลูกชายหรือลูกสาวแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และพระองค์ทรงประทานทั้งลูกชายและลูกสาวแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์เช่นกัน และพระองค์ทรงทำให้สามีบางคนหรือภรรยาบางคนเป็นหมันตามที่พระองค์ทรงประสงค์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างอัลลอฮฺ ﷻ เป็นผู้กำหนด แม้กระทั่งเรื่องการมีลูก มนุษย์ไม่มีสิทธิไปกำหนดในสิ่งที่พระองค์ได้กำหนดไว้แล้ว

ดังนั้น การคุมกำเนิดเป็นที่อนุญาตในกรณีที่มีความจำเป็น กล่าวคือ ในกรณีที่สุขภาพหรือชีวิตของผู้หญิงได้รับอันตรายจากการตั้งครรภ์ ถ้าหากปล่อยให้มีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น

อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือถึงแก่ชีวิตได้ ในกรณีเช่นนี้ อิสลามอนุญาตให้คุมกำเนิดภายในขอบเขตของความจำเป็นที่เป็นที่ยอมรับของกฎหมายอิสลาม

2.5.5 กฎแห่งความจำเป็น

กฎหมายอิสลามมีหลักการที่ยืดหยุ่นและเป็นทางออกสำหรับบุคคลที่อยู่ในภาวะสุดวิสัยหรือจำเป็น กฎแห่งความจำเป็น หรือที่เรียกตามกฎหมายอิสลามว่า อัฎฎะเราะฮะฮฺ () คือสิ่งที่กำหนดข้อยกเว้นสำหรับมนุษย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า สิ่งที่ดีกว่ามีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่จะต้องปฏิบัติในสิ่งที่ต้องห้าม เพื่อปลดเปลื้องความยากลำบากแก่มนุษย์ หมายความว่า เมื่อใดที่บุคคลอยู่ในภาวะจำเป็น สิ่งที่ดีกว่าต้องห้ามในอิสลาม ก็จะกลายเป็นอนุมัติสามารถปฏิบัติได้ ดังอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ
لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾

(173 :)

ความว่า “แท้จริงที่พระองค์ทรงห้ามพวกเจ้านั้นเพียงแต่สัตว์ที่ตายเอง เลือด เนื้อสุกร และสัตว์ที่ถูกเปล่งเสียงที่มัน เพื่อสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮฺ ดังนั้นผู้ใดได้รับความคับขัน โดยมีผู้ใช้เสาะแสวงหา และมีใช้เป็นผู้ละเมิดขอบเขตแล้วไซ้ร์ ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขา แท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้อภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(อัลบะเกาะเราะฮะฮฺ : 173)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า อาหารสี่ชนิดที่อิสลามห้ามรับประทานทั้งนี้ หากรับประทานโดยเจตนา ถือว่าเป็นการละเมิดบทบัญญัติอิสลามและถือว่าได้กระทำการที่ห้าม (หะรอม) แต่ถ้าหากอยู่ในภาวะจำเป็นและถูกกดดัน โดยภาวะแวดล้อมที่จะนำอันตรายต่อชีวิต เนื่องจากไม่มีอาหารอื่นทดแทนแล้ว อาหารที่ห้ามนั้นก็ถือว่าเป็นที่อนุมัติ ด้วยเหตุนี้ ภายใต้สถานการณ์ที่จำเป็น อิสลามจึงอนุญาตให้มุสลิมรับประทานอาหารที่ต้องห้ามได้ในจำนวนที่พอจะทำให้ตัวเองรอดพ้นจากความตาย

ในการอนุญาตให้ใช้สิ่งหะรอม ภายใต้ความจำเป็นนั้น อิสลามจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลาม เจตนารมณ์ที่เราพบในทั่วทุกแห่งของกฎหมายนี้ก็คือ เพื่อให้ชีวิตมีความง่ายและไม่เป็นภาระหนักสำหรับมนุษย์ นอกจากนี้เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระและปลดเปลื้องความทุกข์ยากสำหรับมนุษย์ ดังอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

(185 :)

ความว่า “เดือนเราะมะฎอนนั้นเป็นเดือนที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาในฐานะเป็นทางนำสำหรับมนุษย์ และเป็นหลักฐานอันชัดเจนเกี่ยวกับทางนำนั้น และเกี่ยวกับสิ่งที่จำแนก ระหว่างความจริงกับความเท็จ ดังนั้นผู้ใดในหมู่พวกเจ้าเข้าอยู่ในเดือนนั้นแล้ว ก็จงถือศีลอดเสีย และผู้ใดป่วยหรืออยู่ในการเดินทาง ก็จงถือใช้ในวันอื่นแทน อัลลอฮ์ทรงประสงค์ให้มีความสะดวกแก่พวกเจ้า และไม่ทรงประสงค์ให้มีความลำบากแก่พวกเจ้าและเพื่อที่พวกเจ้าจะได้ให้ครบถ้วน ซึ่งจำนวนวัน (ของเดือนเราะมะฎอน) และเพื่อพวกเจ้าจะได้ให้ความเกรียงไกรแก่อัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำแก่พวกเจ้าและเพื่อพวกเจ้าจะขอบคุณ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 185)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น กล่าวถึงการถือศีลอด ซึ่งเป็นหลักการอิสลามที่มุสลิมทุกคนจำเป็นต้องปฏิบัติในเดือนเราะมะฎอน แต่อย่างไรก็ตามก็มีข้อผ่อนผันสำหรับมุสลิม ใน

กรณีที่เจ็บป่วยหรืออยู่ในระหว่างการเดินทาง ก็เป็นที่อนุญาตสำหรับมุสลิมในการละศีลอดในเดือนนั้น โดยการชดใช้ถือศีลอดในเดือนอื่นแทน

ดังนั้น ในเรื่องการคุมกำเนิดก็เช่นเดียวกัน ถ้าหากอยู่ในภาวะจำเป็น ก็เป็นที่อนุญาตเช่นเดียวกันสำหรับมุสลิมในการที่จะปฏิบัติการคุมกำเนิด

สาเหตุหรือความจำเป็นสำหรับมนุษย์ในการบริหารจัดการครอบครัวหรือบริหารจัดการการคุมกำเนิด โดยการเว้นระยะห่างของการตั้งครรภ์ จนทำให้เผ่าพันธุ์ของแต่ละคนลดลง โดยยึดผูกพันกับสาเหตุและปัจจัยนานาประการ บรรดาปราชญ์นิติศาสตร์อิสลาม (ฟุเกาะฮาอ์) ได้ยืนยันสาเหตุบางประการที่ทำให้มนุษย์ต้องปฏิบัติดังที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนหนึ่งมาจากผู้หญิงที่ต้องทนกับการตั้งครรภ์อย่างต่อเนื่อง จนทำให้อ่อนเพลียหรือเป็นโรค และสาเหตุส่วนหนึ่งจะเป็นสามีหรือภรรยาเป็นโรคหรือทั้งสองคนเป็นโรค หากเขาตั้งครรภ์ในขณะที่เป็นโรค แน่นอนโรคเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อลูก และทำให้ได้รับอันตราย สาเหตุอีกประการหนึ่งคือ ภรรยามีโรคประจำตัว หากมีการตั้งครรภ์จะทำให้โรคเพิ่มทวีคูณหรือทำให้อาการของโรคกำเริบขึ้นหรือหายยากหรือคลอควบคุมนาย และสาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ ค่าใช้จ่ายลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามีมีรายได้น้อย นี่คือการพิจารณาของบรรดาปราชญ์นิติศาสตร์อิสลาม (ฟุเกาะฮาอ์) สมัยก่อน โดยพวกเขาถือว่า “กลัวจะตกอยู่ในสภาพลำบาก เนื่องจากมีลูกมาก” (al-Shurbasiy, n.d. : 246-247)

Ali Ibn Abbas (เสียชีวิตปี ฮ.ศ. 994) ในขณะที่พูดถึงการคุมกำเนิด ได้กล่าวว่า “บางครั้งเป็นเรื่องจำเป็นที่จะใช้การคุมกำเนิดต่อบรรดาผู้หญิงที่มีมดลูกเล็กหรือผู้มีโรค ซึ่งในกรณีถ้าเธอตั้งครรภ์แล้วอาจทำให้เธอต้องเสียชีวิตในการให้กำเนิดบุตร” (Musallam, n.d. : 70)

Ibn Sina (n.d. : 579 อ้างใน มุฮซิน และคณะ, 2537 : 85) ให้เหตุผลในการคุมกำเนิดตามพื้นฐานทางการแพทย์ โดยกล่าวว่า “อายุรแพทย์อาจจะจำเป็นต้องป้องกันการตั้งครรภ์ในหญิงสาว ด้วยกลัวว่าเธอจะเสียชีวิตเมื่อคลอดบุตรหรือยอมให้ในกรณีของผู้หญิงที่กระเพาะปัสสาวะมีความอ่อนแอ ในกรณีหลังน้ำหนักของทารกอาจจะไปทำอันตรายต่อกระเพาะปัสสาวะ เป็นผลให้ไม่อาจบังคับการปัสสาวะได้ตลอดไปทั้งชีวิต

Nik Aziz Nik Pa (1980 : 255) ได้อธิบายถึงเหตุผลที่อนุญาตให้คุมกำเนิดและเหตุผลที่ไม่อนุญาตให้คุมกำเนิด ในหนังสือ Islam dan Perancang keluarga cara dan hukum โดยได้กล่าวว่า แท้ที่จริงมีวัตถุประสงค์หลายประการและเหตุผลหลายอย่างที่อนุญาตหรือไม่อนุญาตสำหรับคู่สามีภรรยาในการคุมกำเนิด ต่อไปนี้จะเสนอตัวอย่างของวัตถุประสงค์ที่อนุญาตให้คุมกำเนิดได้ ดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ด้านการรักษา

ส่วนใหญ่มีโรคที่ร้ายแรงที่ทำให้ภรรยาไม่มีพลังในการตั้งครรภและการคลอดบุตรหรือไม่ปลอดภัยสำหรับตัวเองในการตั้งครรภ

- 1.1 โรคหัวใจ
- 1.2 โรคเบาหวาน
- 1.3 โรคมะเร็ง รวมถึงมะเร็งเต้านมหรืออวัยวะทางเพศ
- 1.4 โรคหอบหืด
- 1.5 วัณโรค
- 1.6 เคยผ่าตัดมาแล้วหลายครั้งในช่วงเวลา 3 ปี
- 1.7 โรคไต
- 1.8 โรคเกี่ยวกับเส้นประสาท เช่น โรคชักกระตุก เป็นต้น

2. จุดประสงค์ด้านการอบรม

สามีภรรยาที่มีลูกหลายคนแล้ว และรู้สึกลำบากหรือหนักใจในการดูแลอบรมสั่งสอนลูก ๆ ซึ่งอาจจะไม่สามารถให้การดูแลอย่างสมบูรณ์

3. จุดประสงค์ด้านสังคม

คือสังคมซึ่งตกอยู่ในภาวะเลวร้ายด้วยพินนะฮ์ต่าง ๆ เช่น ประเทศตกอยู่ในภาวะสงคราม ประเทศที่ประสบกับภาวะแห้งแล้งที่ยาวนาน ประเทศที่เกิดภาวะปฏิวัติที่นำไปสู่การรัฐประหาร หรือมีโรคระบาดที่อันตรายแพร่เข้ามาในประเทศ

4. จุดประสงค์ด้านเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของบุคคลข่ำแย่มากจน ที่อาจทำให้มีผลกระทบต่อการทำอิบาดะฮ์¹ กล่าวคือ เขาจะต้องพยายามหารายได้ ถึงแม้จะต้องใช้วิธีการที่เป็นที่ต้องห้ามทางบทบัญญัติอิสลามหรือผิดกฎหมาย

¹ อิบาดะฮ์ หมายถึง คำานามที่ครอบคลุมถึงทุกสิ่งทีพระองค์อัลลอฮ์ทรงรัก และทรงพึงพอพระทัย จากคำพูดและการกระทำทั้งหลาย ทั้งที่อยู่ภายในและเปิดเผย ดังนั้น การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอด การทำฮัจญ์ การพูดสัจจะ การรักษานูมาอะฮ์ การทำความดีต่อบิดา มารดา การคิดต่อสัมพันธ์เครือญาติ การสั่งใช้ให้ทำความดีและห้ามปรามจากความชั่ว การนุฮ์อาด สำหรับผู้ปฏิเสธศรัทธา และพวกหน้าไหว้หลังหลอก การปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน เด็กกำพร้า คนยากจน คนอนาถา คนเดินทาง การขอดูอา การซิกิร และสิ่งต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นการปฏิบัติที่เป็นอิบาดะฮ์ทั้งสิ้น (Ibn Taymiyah, n.d. : 10/149 ; al-Ashqar, 1995 : 260)

5. จุดประสงค์ด้านสุขภาพของคุณ

ไม่ประสงค์จะตั้งครุภัก์ในช่วงเวลาของการให้นมลูก (2 ปี) หรือกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคุณที่เพ็งตลอด

ส่วนเหตุผลที่ไม่อนุญาตให้คุณกำหนด มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อรักษาความงามและสรีระร่างกายของผู้หญิง โดยคิดว่าการตั้งครุภัก์ตลอดระยะเวลานั้น ทำให้ลดความงามหรือมีผลกระทบต่อสรีระร่างกาย
2. เน้นหลักด้านความสะดวก และไม่ต้องการสัมผัสกับเลือดหลังจากคลอด (นิฟาส)
3. กลัวว่าจะได้ลูกผู้หญิง
4. ต้องการใช้ชีวิตอย่างอิสระ โดยไม่ต้องรับผิดชอบใครคนใดคนหนึ่ง
5. กลัวลูกที่เกิดมาจะทำให้เงินตราหรือทรัพย์สินสมบัติของเขาหมดไป และยากต่อการเดินทางนอกร้านได้อย่างสะดวกสบาย
6. ไม่ยอมรับกับการได้มาซึ่งปัจจัยยังชีพเนื่องจากมีลูกหรือมีลูกหลายคน อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا
وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾

(6 :)

ความว่า “และไม่ว่าสัตว์ตัวใดที่คลานอยู่ในแผ่นดิน เว้นแต่ปัจจัยยังชีพของมันเป็นหน้าที่ของอัลลอฮ์ และพระองค์ทรงรู้ที่พำนักของมันและที่พักชั่วคราวของมัน ทุกสิ่งอยู่ในบันทึกอันชัดแจ้ง

(ฮุด : 6)

7. กลัวว่าการมีบุตรมากนั้นจะทำให้ตนเองกลายเป็นคนจนและสถานภาพในการดำรงชีวิตจะตกต่ำ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ
كَانَ خَطَأً كَبِيرًا ﴾

(31 :)

ความว่า “และพวกเจ้าอย่าฆ่าลูก ๆ ของพวกเจ้าเพราะกลัวความยากจน เราให้ปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาและแก่พวกเจ้าโดยเฉพาะ แท้จริงการฆ่าพวกเขานั้นเป็นความผิดอันใหญ่หลวง”

(อัลอิสรออ : 31)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น บรรดาปราชญ์ (อุละมาอ) ได้มีความเห็นพ้องกันว่า การปฏิบัติการคุมกำเนิดเนื่องจากกลัวความยากจนนั้นไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเป็นการแสดงความอ่อนแอในการศรัทธาและความเชื่อมั่นต่ออัลลอฮ์ (Ahmad Kutty, 2003 สืบค้นจาก : <http://www.Islamonline.net>. [2005, September 12])

เป็นที่เข้าใจว่า คำสอนของบทบัญญัติศาสนานั้น เมื่อมีความจำเป็นในการคุมกำเนิด ถือว่าเป็นที่อนุญาต หากเราคุมกำเนิดด้วยวิธีการที่ถูกต้องและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของศาสนบัญญัติ

2.5.6 ทักษะของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอ) เกี่ยวกับการคุมกำเนิด

ซาบิก (Sabiq, n.d. : 2/329-331) ได้อธิบายว่า ศาสนาอิสลามสนับสนุนให้มีบุตรมาก เพราะการมีบุตรมากนั้นทำให้มีกำลังมาก สามารถปกป้องอันตรายจากศัตรูและผู้รุกรานได้ “ความจริงแล้วอำนาจและความแข็งแกร่งนั้นจะอยู่กับคนหมู่มาก” ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุให้มีการตราบัญญัติเกี่ยวกับการสมรสที่ว่า

(())

ความว่า “พวกท่านจงสมรสกับหญิงที่ให้ความรักอย่างลึกซึ้ง (แก่สามี) และให้กำเนิดบุตรมาก เพราะฉันภูมิใจที่ประชาชาติของฉันมีมากมายในวันกียามะฮ์”¹

อย่างไรก็ตาม ศาสนาอิสลามก็ได้ห้ามคุมกำเนิดและวางแผนครอบครัว โดยสามารถคุมกำเนิดได้ในสภาพแวดล้อมที่มีความจำเป็นด้วยการใช้ยาคุมกำเนิดหรือด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ได้ผล อนุญาตให้มีการวางแผนครอบครัวในกรณีที่มีลูกตก มีลูกมากจนไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้อยู่ในวิถีทางที่ถูกต้องได้ หรือภรรยาไม่แข็งแรง มดลูกมีปัญหา หรือแม้กระทั่งผู้ชาย ซึ่งสามีมีฐานะยากจน ทำให้ไม่สามารถที่จะรับภาระในการเลี้ยงดูบุตรได้ ในกรณีเช่นนี้ อนุญาตให้มีการคุมกำเนิดและวางแผนครอบครัวได้

อัลกอรออูวีย์ (al-Qaradawi, 1973 : 191-192) ได้อธิบายว่า อิสลามสนับสนุนให้มีบุตรมาก เนื่องจากความภาคภูมิใจของแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับการมีวงศ์ตระกูล บุตรทุกคนจะเป็นหญิงหรือชายต่างก็ได้รับความเป็นมงคลจากอัลลอฮ์ ๕ อย่างไรก็ตาม อิสลามก็อนุญาตให้มุสลิมคุมกำเนิดได้ ถ้ามีเหตุผลและความจำเป็นที่เป็นที่ยอมรับ วิธีการคุมกำเนิดที่ใช้กันโดยทั่วไปในสมัยของท่านเราะสูล ๕ ก็คือการหลังภายนอกช่องคลอด เพื่อป้องกันเชื้อสุมิจของฝ่ายชายไม่ให้เข้าไปผสมกับไข่ของฝ่ายหญิง ในระหว่างที่มีการประทานอายะฮ์อัลกุรอาน บรรดาเสาะหาบะฮ์ของท่านก็ยังใช้วิธีการนี้อยู่ ดังที่มีรายงานจากญาบิร กล่าวว่า

((๕))

ความว่า “เราเคยหลังภายนอกช่องคลอด (ในการมีเพศสัมพันธ์) ในสมัยท่านเราะสูล ๕ ในระหว่างที่มีการประทานอัลกุรอาน”²

อีกรายงานหนึ่งจากญาบิร กล่าวว่า

.๕ ๕))
((

¹ หะดีษบันทึกโดยบุคาวูต, กิตาบที่ 6 บาบที่ 4 หะดีษหมายเลข 2050 ; อิบน์มาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 1 หะดีษหมายเลข 1508 ; อันนะซาอีย์, กิตาบที่ 26 บาบที่ 11 หะดีษหมายเลข 3026

² หะดีษบันทึกโดยบุคอรีย์, กิตาบที่ 67 บาบที่ 97 หะดีษหมายเลข 5209 ; อิบน์มาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 30 หะดีษหมายเลข 1927

ความว่า “เราเคยหลังภายนอกช่องคลอด (ในการมีเพศสัมพันธ์) ในสมัยท่านเราะสุล ﷺ การกระทำนี้ได้ทราบถึงท่านเราะสุล ﷺ ท่านก็มีได้ห้ามเราแต่อย่างใด”¹

2.5.7 คำวินิจฉัย (ฟัตวา) ของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอฺ) ต่อการห้ามคุมกำเนิด

อิบนุบาส (Ibn Bas)² ได้วินิจฉัยเรื่องการคุมกำเนิด โดยกล่าวว่า ประเด็นนี้เป็นปัญหาของเวลา และคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มีมากมาย ปัญหาที่บรรดาปราชญ์อาวโศได้พูดคุย โดยสรุปแล้วไม่อนุญาตให้ใช้สิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นการห้ามไม่ให้ตั้งครรภ์ เนื่องจากอัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดโดยธรรมชาติในตัวว่าทุกคนถึงสาเหตุของการมีลูก และท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(())

ความว่า : “พวกท่านจงสมรสกับหญิงที่ให้ความรักอย่างลึกซึ้ง (แก่สามี) และให้กำเนิดบุตรมาก เพราะฉันภูมิใจที่ประชาชาติของฉันมีมากมายในวันกียามะฮ์”³

เนื่องจากประชาชาติมีความจำเป็นที่จะต้องขยายเผ่าพันธุ์ให้มาก เพื่อเป็นการจรรงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และการคืนชนในหนทางของพระองค์ และเพื่อปกป้องสังคมมุสลิมด้วยกัน โดยเฉพาะพื้นที่ที่สังคมมุสลิมถูกรังแก โดยความจำเป็นแล้วจะต้องงดเว้นการคุมกำเนิด และไม่สมควรจะใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่อาจจะเป็นการยับยั้งการตั้งครรภ์ นอกจากเมื่อมีกรณีจำเป็น เช่น ผู้หญิงมีโรคในมดลูกหรืออื่น ๆ ซึ่งโรคเหล่านั้นจะเป็นอันตรายต่อตัวเอง หากมีการตั้งครรภ์ เช่นเดียวกันเมื่อมีบุตรหลายคนแล้ว และมีบุตรมากแล้วจะทำให้มีปัญหาต่อนาง เมื่อตั้งครรภ์คนต่อไป ในกรณีเช่นนี้ อนุญาตใช้เครื่องมือคุมกำเนิด แต่มีข้อแม้ว่าต้องใช้ในระยะเวลาที่จำกัด เช่น ช่วงเวลาของการให้นมบุตร คือ 1 ปี หรือ 2 ปี เพื่อจะได้เลี้ยงดูบุตรตามต้องการ ส่วนการ

¹ หะดีษบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 16 บาบที่ 22 หะดีษหมายเลข 1440

² ท่านคือ อับดุลอาซิซ บิน อับดุลลอฮ์ บิน บาส ท่านเป็นผู้นำของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอฺ) ในการวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสังคมมุสลิมทั่วโลก ท่านเป็นชาวซาดุติอริเบียโดยกำเนิด เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1426 ค.ศ. 2005

³ หะดีษบันทึกโดยอบูดาอูด, กิตาบที่ 6 บาบที่ 4 หะดีษหมายเลข 2050 ; อิบนุมาญะฮ์, กิตาบที่ 9 บาบที่ 1 หะดีษหมายเลข 1508 ; อันนะซาอีย์, กิตาบที่ 26 บาบที่ 11 หะดีษหมายเลข 3026

ใช้ยาต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้มีลูกอย่างถาวร ไม่อนุญาตโดยเด็ดขาด (สืบค้นจาก : <http://www.al-falaq.com/sam/sam16htm>. [2007, September 10])

อัลอุซัยมีน (al-Usaimin)¹ ได้วินิจฉัยว่า การคุมกำเนิดเป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง แต่สิ่งที่สมควรเป็นอย่างยิ่งก็คือ ประชาชาติมุสลิมต้องเพิ่มประชากรให้มาก เนื่องจากการมีบุตรมากเป็นความโปรดปรานอย่างหนึ่งของอัลลอฮฺ ﷻ ดังที่ท่านนบีซุฮัยบได้กล่าวแก่ประชาชาติของท่านตามอัลกุรอานที่ว่า

﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
مَنْ ءَامَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۗ وَأَذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا
فَكَثَّرَكُمُ ۗ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝﴾

(86 :)

ความว่า “และพวกเจ้าอย่านั่งในทุกหนทางโดยทำการบูชและสกัดกั้นให้ออกจากทางของอัลลอฮฺ ผู้ซึ่งสรรทหาต่อพระองค์ และพวกเจ้ายังปรารถนาในทางของอัลลอฮฺ และจงรำลึกถึงขณะที่พวกเจ้ามีจำนวนน้อย แล้วพระองค์ได้ทรงให้พวกเจ้ามีจำนวนมากขึ้น และพวกเจ้าจงดูเถิดว่า ผลสุดท้ายของบรรดาผู้ก่อความเสียหายนั้นเป็นอย่างไร”

(อัลอะฮฺรอฟ : 86)

ทั้งนี้เนื่องจากประชาชาติจะมีพลังอย่างมหาศาลก็ต่อเมื่อมีสมาชิกเป็นจำนวนมาก และเพิ่มขึ้นทุกเวลา และจากจำนวนดังกล่าวสามารถที่จะขยายการเผยแพร่บทบัญญัติของอัลลอฮฺ ﷻ พร้อมกับปฏิบัติบทบัญญัตินั้น สิ่งนี้เป็นที่ภาคภูมิใจของท่านเราะสุล ﷺ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับคนบางคนไม่มีปัญหาในการวางแผนครอบครัว เมื่อภรรยาไม่สามารถที่จะมีลูกได้จริง ๆ อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าเหตุผลใดก็ตาม หมายความว่า อนุญาตให้เว้นช่วงการตั้งครรภ์ 1 ปี หรือครึ่งปี หรือ 2 ปี ตามสภาพของภรรยา เช่น สภาพร่างกาย โดยสรุปการคุมกำเนิดเป็นที่ห้าม แต่

¹ ท่านคือมุหัมมัด บิน สอและฮฺ บิน อัลอุซัยมีน ท่านเป็นปราชญ์อาวุโสในการวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ของมุสลิมทั่วโลก ท่านเป็นชาวซาอุดีอาระเบียโดยกำเนิด เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1428 ค.ศ. 2007

เป็นที่อนุญาตในกรณีจำเป็น (สืบค้นจาก : <http://www.al-falaq.com/sam/sam16htm>. [2007, September 10])

อัลอิซา (al-'Isa) ได้กล่าวว่า ไม่อนุญาตในการคุมกำเนิด ไม่ว่าจะเนื่องจากกลัว ไม่มีความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรและอื่น ๆ เหตุผลนี้มุสลิมจะต้องมีการยึดมั่นอย่างแน่วแน่ว่า มนุษย์ทุกคน อัลลอฮฺ ﷻ เป็นผู้สร้างและพระองค์ทรงกำหนดปัจจัยยังชีพอย่างครบสมบูรณ์สำหรับมนุษย์แต่ละคน อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า (สืบค้นจาก : <http://www.al-falaq.com/sam/sam16htm>. [2007, September 10])

﴿ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا
وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾
(6 :)

ความว่า “และไม่ว่าสัตว์ตัวใดที่คลานอยู่ในแผ่นดิน เว้นแต่ ปัจจัยยังชีพของมันเป็นหน้าที่ของอัลลอฮฺ และพระองค์ทรงรู้ที่พำนักของมันและที่พักชั่วคราวของมัน ทุกสิ่งอยู่ในบันทึกอันชัดเจน

(สูด : 6)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِبَاكُمُ إِن فَتَلَّهُمْ
كَانَ خَطَأً كَبِيرًا ﴾
(31 :)

ความว่า “และพวกเจ้าอย่าฆ่าลูก ๆ ของพวกเจ้าเพราะกลัวความยากจน เราให้ปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาและแก่พวกเจ้าโดยเฉพาะ แท้จริงการฆ่าพวกเขานั้นเป็นความผิดอันใหญ่หลวง”

(อัลอิสรออ : 31)

ปัจจัยยังชีพ อายุ การงาน ความสุข และความทุกข์นั้น ถูกบัญญัติไว้ตั้งแต่ยังเป็น
ทารกอยู่ในครรภ์มารดา ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

))

((

ความว่า “แท้จริงคนหนึ่งในหมู่พวกเจ้าจะถูกให้บังเกิดในท้อง
มารดาของเขา โดยเป็นเชื้ออสุจิเป็นเวลา 40 วัน หลังจากนั้นก็
เป็นก้อนเลือดเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นก็เป็นก้อนเนื้อ
เช่นเดียวกัน หลังจากนั้นวิญญาณก็ถูกเป่าเข้าไป และถูกให้
บันทึก 4 คำ คือ บันทึกเกี่ยวกับปัจจัยยังชีพของเขา อายุไข
การงาน และเป็นคนชั่วหรือคนดี”¹

มติการประชุมของบรรดาปราชญ์รุ่นอาวุโสเกี่ยวกับการห้ามการคุมกำเนิดหรือ
กำหนดจำนวนการมีบุตรหรือการวางแผนการมีบุตร ที่เมืองริยาด ในเดือนเราะบิอุลเอาวัล ปี ฮ.ศ.
1396 ดังนี้ (สืบค้นจาก : <http://www.al-falaq.com/sam/sam16htm>. [2007, September 10])

1. ห้าม (หะรอม) การคุมกำเนิดโดยเด็ดขาด เนื่องจากเป็นฝืนกฎธรรมชาติของ
มนุษย์ที่พระองค์ได้กำหนดไว้ และเป็นการกระทำที่สวนทางหรือขัดแย้งกับจุดประสงค์ของ
บทบัญญัติอิสลามที่สนับสนุนให้มีบุตรมาก และเป็นการทำลายความเข้มแข็งของประชาชาติมุสลิม
เนื่องจากมีประชากรจำนวนลดน้อยลง และการกระทำเช่นนี้เหมือนกับการกระทำของญาอิลียะฮ์

2. การป้องกันตั้งครรภ์โดยใช้เครื่องมือชนิดใดก็ตาม เป็นที่ต้องห้าม หากผู้ที่ตั้ง
ครรภ์นั้นกลัวความยากจน เพราะการกระทำเช่นนี้เป็นการคาดเดาที่ผิดต่อข้อบัญญัติอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่ง
พระองค์ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾

(58 :)

¹ หะดีษบันทึกโดยบุคอรี, กิตาบที่ 59 บาบที่ 6 หะดีษหมายเลข 3208; มุสลิม, กิตาบที่ 46 บาบที่ 1 หะดีษหมายเลข 2643

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ คือผู้ประทานปัจจัยยังชีพอันมาก
หลาย ผู้ทรงพลัง ผู้ทรงมั่นคง”

(อิซซารียาต : 58)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا
وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾

(6 :)

ความว่า “และไม่ว่าสัตว์ตัวใดที่กลานอยู่ในแผ่นดิน เว้นแต่
ปัจจัยยังชีพของมันเป็นหน้าที่ของอัลลอฮ์ และพระองค์ทรง
รู้ที่พำนักของมันและที่พักชั่วคราวของมัน ทุกสิ่งอยู่ใน
บันทึกอันชัดแจ้ง

(สูด : 6)

3. การป้องกันการตั้งครรภ์ในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น สภาพร่างกายของผู้หญิง
ไม่สามารถคลอดลูกโดยธรรมชาติ แต่จะต้องคลอดโดยการผ่าตัด อนุญาตสำหรับเธอในการ
คุมกำเนิด หรือเว้นช่วงห่างการตั้งครรภ์เพื่อปรับสภาพร่างกายของผู้หญิงให้แข็งแรงยิ่งขึ้น อนุญาต
ให้คุมกำเนิดโดยการใส่ยาคุมกำเนิดชั่วคราวได้

อัลเมาดูดี (al-Maududi , 1980 : 175-176) ถัดก้านการคุมกำเนิดอย่างแรง เพราะ
ถือว่าการคุมกำเนิดเป็นการเปลี่ยนแปลงการสร้างสรรค์ของอัลลอฮ์ ﷻ และถือว่าการคุมกำเนิดเป็น
การเสริมสร้างความสำส่อนทางเพศ ด้วยการโฆษณาและเผยแพร่อุปกรณ์การคุมกำเนิดอย่าง
แพร่หลาย ซึ่งไม่สามารถรับประกันได้ว่าผู้ที่ใช้เครื่องมือคุมกำเนิดจะมีเพียงแต่คู่สามีภรรยาเท่านั้น
และเพื่อนที่ยังมิได้สมรสจะไม่นำไปใช้ด้วย ซึ่งสิ่งนี้เป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ทางเพศที่
ไม่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมอย่างชนิดที่ไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ของสังคมอิสลามมา
ก่อน และจะยิ่งทำให้สังคมมีความเสื่อมทางศีลธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ไม่มีเหตุผลในทาง
เศรษฐกิจใด ๆ ในการเข้ามาควบคุมประชากร การคุมกำเนิดเป็นวัฒนธรรมและค่านิยมของ
ตะวันตก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมสกปรกสมัยใหม่ที่เข้ามาครอบงำจิตใจของมนุษย์ให้มีความเห็นแก่ตัว
เพื่อหลีกเลี่ยงการตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตร

อิบน์คอลลดูน (Ibn Khaldun, 1981 : 28-33) ไม่เห็นด้วยกับการคุมกำเนิด เพราะอิสลามไม่มีวิธีการจำกัดการเพิ่มขึ้นของประชากร แต่ตรงกันข้ามกลับเห็นด้วยกับการเพิ่มขึ้น โดยเขาให้ทัศนะในทางการเมือง และชี้ว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกรัฐในการสร้างความเข้มแข็งและแผ่ขยายอาณาจักร

อ็ชชุรบาซี (al-Shurbasiy, n.d. : 248) กล่าวว่า “...การคุมกำเนิดนั้นไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น แต่สามารถทำได้โดยใช้วิธีการที่อนุญาตและไม่ทำอันตรายต่อร่างกาย และไม่ทำให้หมดสภาพในการมีลูกอย่างถาวร จนทำให้มีผลต่อการมีลูกคนต่อ ๆ ไป ดังนั้นไม่ว่าสาเหตุอะไรก็ตามที่จำเป็นจะต้องคุมกำเนิด ไม่ว่าจะพิจารณาด้านสุขภาพร่างกายหรือรายได้ของแต่ละครอบครัว ตามหลักบทบัญญัติสามารถทำได้เมื่อมีความจำเป็น โดยการใช้วิธีการคุมกำเนิดที่ปลอดภัยและชั่วคราว แต่หากไม่มีความจำเป็น ไม่อนุญาตโดยเด็ดขาด...”

2.5.8 คำขวัญเชิญชวนให้คุมกำเนิดที่ขัดกับหลักการอิสลาม

ปัจจุบันได้มีการโฆษณาให้คุมกำเนิด โดยใช้คำขวัญต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการคุมกำเนิด ซึ่งการใช้คำขวัญดังกล่าวจะต้องไม่ขัดกับหลักการอิสลาม คำขวัญที่ถือว่าขัดกับหลักการอิสลาม มีดังต่อไปนี้

1. “ลูกมาก จะยากจน” คำขวัญนี้ถือว่าขัดกับหลักการอิสลาม เพราะอัลกุรอานหลายอายะฮ์ได้ยืนยันว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานปัจจัยยังชีพให้แก่สิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลก

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾

(31 :)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่าใครเป็นผู้ประทานปัจจัยยังชีพที่มาจากฟากฟ้าและแผ่นดินแก่พวกเจ้า หรือใครเป็นเจ้าของการได้ยินและการมองเห็น และใครเป็นผู้ให้มีชีวิตหลังจากการตาย

และเป็นผู้ให้ตายหลังจากมีชีวิตมา และใครเป็นผู้บริหารกิจการ แล้วพวกเขาจะกล่าวกันว่าอัลลอฮ์ ดังนั้นจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า แล้วพวกเจ้าไม่ยำเกรงหรือ”

(ยูนุส : 31)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ أَدْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۚ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَآَنِي ۚ تُؤَفَّكُونَ﴾
(3 :)

ความว่า “โอ้มวลมนุษย์ พวกเจ้าจงรำลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮ์ที่มีต่อพวกเจ้า จะมีผู้สร้างอื่นใดจากอัลลอฮ์กระนั้นหรือ ที่จะประทานปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าจากฟากฟ้าและแผ่นดิน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่เที่ยงแท้ นอกจากพระองค์ ดังนั้นทำไมเล่าพวกเจ้าจึงถูกหลอกลวงให้หันห่างออกไป (จากความจริง)

(ฟาฏีร : 3)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَكَايْنٍ مِّنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾
(60 :)

ความว่า “และสัตว์ตั่งที่ชนิดที่มันมิสามารถแสวงหาเครื่องยังชีพของมัน อัลลอฮ์ทรงประทานเครื่องยังชีพแก่พวกมัน และแก่พวกเจ้า และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน และผู้ทรงรอบรู้”

(อัลอังกะบุต : 60)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا
وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾

(6 :)

ความว่า “และไม่ว่าสัตว์ตัวใดที่กลานอยู่ในแผ่นดิน เว้นแต่
ปัจจัยยังชีพของมันเป็นหน้าที่ของอัลลอฮฺ และพระองค์ทรงรู้ที่
พำนักของมันและที่พักชั่วคราวของมัน ทุกสิ่งอยู่ในบันทึกอัน
ชัดแจ้ง

(สูด : 6)

2. “ประชากรจะสิ้นโลก และทรัพยากรไม่เพียงพอ”

คำขวัญนี้ถือว่าขัดแย้งกับหลักการอิสลามเช่นเดียวกัน เนื่องจากคัมภีร์อัลกุรอาน
ได้ยืนยันว่าอัลลอฮฺ ﷻ นอกจากทรงประทานปัจจัยยังชีพแล้ว ยังทรงกำหนดอัตราอาหารของ
ชาวโลกตามความเหมาะสมด้วย

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَجَعَلَ فِيهَا رِوْاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي
أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّالِبِينَ ﴾

(10 :)

ความว่า “และใน (แผ่นดิน) นั้น พระองค์ทรงทำให้เทือกเขาตั้ง
มันอยู่บนมัน และทรงให้มีความจำเริญในนั้น และทรงกำหนด
ปัจจัยยังชีพของมันให้มีขึ้นในนั้นในระยะเวลา 4 วัน อย่างเท่า
เทียมกันแก่บรรดาผู้ไต่ถาม”

(ฟุศลีลัต : 10)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَأَتَّكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدُوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾

(34 :)

ความว่า “และพระองค์ทรงประทานแก่พวกเจ้าทุกสิ่งที่คุณเจ้าขอต่อพระองค์ และหากพวกเจ้าจะนับความโปรดปรานของอัลลอฮ์แล้ว พวกเจ้าก็ไม่อาจจะคำนวณมันได้ แท้จริงมนุษย์นั้นนอธรรมยิ่งเนรคุณยิ่ง”

(อิบรอฮีม : 34)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾

(29 :)

ความว่า “พระองค์คือผู้ที่ได้ทรงสร้างสิ่งทั้งหมดในโลกไว้สำหรับพวกเจ้า”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : ส่วนหนึ่งของอายะฮ์ที่ 29)

2.5.9 ผลเสียของการคุมกำเนิด

การคุมกำเนิดย่อมก่อให้เกิดผลเสียหลายด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านสังคม ด้านศีลธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านเผ่าพันธุ์และชาติ ดังต่อไปนี้

2.5.9.1 ด้านร่างกายและจิตใจ

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของอัลลอฮ์ ﷻ ในการกระจายเผ่าพันธุ์มนุษย์ออกเป็นเพศหญิงและเพศชายนั้น ก็เพื่อที่จะทำให้มนุษย์ได้สร้างเผ่าพันธุ์ของตน ดังนั้นจึงได้สร้างมนุษย์มาอยู่

ในสภาพที่สามารถจะมีลูกได้ ในร่างกายของมนุษย์นั้น การทำงานของต่อมเพศจะมีผลอย่างลึกซึ้งต่อร่างกายของมนุษย์ ต่อมดังกล่าวจะทำหน้าที่สองประการด้วยกัน คือ รับใช้ขบวนการเกิดและสร้างความงาม ความกระชุ่มกระชวย ความแข็งแรงทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะผู้หญิงนั้น ร่างกายของเธอถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการให้กำเนิดเทือกเถาเหล่าพันธุ์โดยเฉพาะ และนี่เป็นจุดประสงค์ขั้นพื้นฐานของการมีชีวิตอยู่ของเธอ ถ้าเธอขัดขืนไม่ยอมปล่อยให้ฮอร์โมนของร่างกายเป็นไปตามกระบวนการทางธรรมชาติของมันแล้ว มันก็ย่อมมีผลต่อร่างกายและจิตใจของเธอ (al-Maududi, 1980 : 95-96)

ออสวอลด์ ชวาร์ซ (Oswald Schwarz, 1957 : 17) ซึ่งเป็นนักเพศวิทยาที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งได้กล่าวว่า "...กฎทางชีววิทยาที่ได้รับการพิสูจน์มาอย่างดีแล้ว แสดงให้เราเห็นว่า ฮอร์โมนของร่างกายเราต้องการที่จะทำหน้าที่ของมัน และถ้าหากมีอะไรไปกีดกันมันไม่ให้ทำหน้าที่ของมัน ความยุ่งยากก็จะเกิดขึ้น ร่างกายของผู้หญิงส่วนใหญ่จะถูกสร้างขึ้นเพื่อการตั้งครรภ์ ถ้าหากมีอะไรไปกีดกันมิให้ผู้หญิงทำหน้าที่นี้แล้ว เธอก็จะร่วงโรย..."

2.5.9.2 ด้านสังคม

การคุมกำเนิดเป็นการทำลายความผูกพันทางด้านจิตใจในความสัมพันธ์ทางกรรมรส กล่าวคือ มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา เพราะถ้าหากใช้เครื่องมือคุมกำเนิดแล้วไม่สามารถตอบสนองความสุขในขั้นสูงสุดให้แก่ทั้งสองฝ่ายได้ ในไม่ช้าสัมพันธภาพของสามีภรรยาจะเริ่มซาเย็น โดยเฉพาะผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด และในที่สุดก็อาจจะนำไปสู่การหย่าร้างได้

นอกจากนี้ นักสังคมวิทยาโดยทั่วไปก็มีความเห็นว่า การไม่มีบุตรนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้อัตราการหย่าร้างสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทัลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parsons, 1961 : 24) ได้กล่าวไว้ว่า "ตัวเลขของการหย่าร้างนั้นจะมากตรงคู่ที่สมรสกันใหม่ ๆ และคู่สมรสที่ไม่มีบุตร ถึงแม้ว่าคนจะสมรสก่อนและหย่ากันก็ตาม แต่ถ้าหากว่ามีบุตร ก็ยังมีความเป็นไปได้อย่างมากที่ทั้งสองฝ่ายจะอยู่กินด้วยกันต่อไป"

เช่นเดียวกับ ฟรีดแมน และคณะ (Freedman, Whelpton and Campbell, 1959 : 43) ได้เขียนอธิบายในหนังสือเรื่อง Family Planning Sterility and Population Growth ว่า "คู่สมรสที่มีบุตรน้อยหรือไม่มีบุตรเลยนั้นจะมีอัตราการหย่าร้างสูงกว่าคู่อื่น"

ออสเทส เชสเซอร์ (Eustace Chesser, n.d. : 70) ได้กล่าวว่า “การคุมกำเนิดเป็นการทำลายสายสัมพันธ์ทางครอบครัวอย่างไม่เป็นปัญหา และคู่สมรสที่ไม่มีบุตรนั้นส่วนมากแล้วมักจะต้องแยกทางกัน”

โซโรกิน (Sorokin, 1956 : 174) ได้กล่าวว่า “เพราะมันเป็นความสำเร็จทางธรรมชาติอย่างหนึ่งของการสมรสที่มีความสุข สามภรรยาจึงต้องการมีบุตร การสมรสที่ไม่มีบุตรเป็นการรวมกันที่ไม่สมบูรณ์ เพราะทั้งชายและหญิงไม่เพียงแต่จะไม่ได้ทำหน้าที่ในการรักษาเผ่าพันธุ์มนุษยชาติ ไม่ได้ทำหน้าที่ผู้นำครอบครัวและไม่ได้ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่คนรุ่นต่อไปเท่านั้น แต่ยังไม่ได้ให้ความสุขอย่างเต็มที่แก่ชีวิตการสมรส โดยเฉพาะเมื่อยามที่ตัวเองต้องอยู่ในวัยชราด้วย สามภรรยาที่ไม่มีบุตรนั้นเมื่ออายุย่างเข้าวัยชราจะมีความรู้สึกที่ตัวเองว่าเหวและขาดความอบอุ่นทางใจเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นแล้วบุตรยังเป็นโซ่ทองเส้นใหญ่ที่คล้องใจบิดามารดา เป็นสิ่งที่ให้กำลังใจ และทำให้ผู้เป็นบิดามารดาห่างจากการหลงผิดด้วย สถิติได้แสดงไว้อย่างชัดเจนว่าคู่สมรสที่มีบุตรนั้นจะมีอัตราการหย่าร้าง การฆ่าตัวตาย การวิปริตวิปลาสบางอย่างต่ำกว่าคู่สมรสที่ไม่มีบุตรและพวกเขาเป็นโสดหรือผู้ที่หย่าร้าง”

จะเห็นได้ว่า การคุมกำเนิดเป็นหนึ่งในบรรดาปัจจัยหลายอย่างที่ทำลายสายสัมพันธ์แห่งชีวิตสมรสให้ต้องขาดสะบั้นลง เพราะการสมรสโดยที่ไม่มีบุตรนั้นมันเหมือนกับการที่สามภรรยาขาดโซ่ทองคล้องตัวเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นสามภรรยาที่สมรสกันโดยไม่มีบุตรมักจะเลิกรากันได้ง่ายกว่าสามภรรยาที่มีบุตร

2.5.9.3 ด้านศีลธรรม

1) ยุยงส่งเสริมให้เกิดการลักลอบร่วมประเวณี ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดกับบัญญัติศาสนาอิสลามและประเพณีอันดีงามของสังคม เนื่องจากผู้หวั่นวิตกที่ลักลอบร่วมประเวณีโดยมิชอบธรรมนั้นย่อมจะไม่มี ความกังวลใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อเขาทั้งสองเชื่อแน่ว่าจะไม่มี การตั้งครรรค์เกิดขึ้น เพราะมีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่เดียวที่ไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษจากการลักลอบร่วมประเวณี แต่สิ่งที่เขาเกลียดและกลัวที่สุดนั้นก็คือ การตั้งครรรค์ การประณามจากผู้อื่น และการรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร

อย่างไรก็ตาม ความเกรงกลัวในอัลลอฮ์ และ ความเชื่อในวันกิยามะฮ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นมนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงรักษามาตรฐานศีลธรรมทางเพศเอาไว้ได้ นอกจากนี้คุณสมบัติสองอย่างของผู้หญิง คือ ความสงบเสถียรเข้มแข็งตัวและความกลัวว่าลูกนอกกฎหมายของตนจะนำความขายหน้ามาให้แก่ตน ก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงรักษาศีลธรรมทางเพศของตนเอง

ไว้ด้วยเช่นเดียวกัน แต่อารยธรรมสมัยใหม่ได้ทำลายคุณสมบัติทั้งสองนี้เสีย โดยการทำให้ผู้หญิงส่วนมากสละความสงบเสียมืดมัว และคุณค่าทางศีลธรรมทิ้งไป เพราะบรรยากาศของสังคมรอบตัวของเธอนั้นมีแต่กลิ่นไอของกามารมณ์ที่ผิดหลักคุณธรรม และปัจจุบันผู้หญิงจะไม่มีบทบาทในเรื่องการตั้งครรรภ์ เพราะพวกเธอจะมีวิธีการคุมกำเนิดที่ทันสมัยที่สามารถป้องกันการตั้งครรรภ์ได้

จะเห็นได้ว่า การคุมกำเนิดเป็นบ่อเกิดสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีความสำนึทางเพศนอกการสมรสกันมากขึ้น และทำลายคุณค่าทางศีลธรรมที่มีอยู่ในตนเองไปหมดสิ้น

2) คู่สามีภรรยาที่ไม่มีบุตรเพราะการคุมกำเนิดนั้นจะขาดคุณค่าทางศีลธรรม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็โดยการเอาใจใส่และอบรมเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น เพราะในการเลี้ยงดูบุตร ขณะที่บิดามารดาให้การอบรมสั่งสอนบุตรนั้น บุตรก็จะเป็นที่ฝึกอบรมบิดามารดาไปในตัวด้วย ความรัก ความเสียสละ และการเห็นแก่คนอื่นจะเกิดขึ้นในตัวของบิดามารดาไปในตอนที่เลี้ยงดูบุตรนี้เอง เพราะในช่วงเวลานี้บิดามารดาจะต้องมีความสุข อดทน รู้จักควบคุมตนเอง และไม่คิดแต่จะหาความสุขสบายใส่ตัวเองแต่อย่างเดียว แต่การคุมกำเนิดจะทำลายคุณค่าทางศีลธรรมเหล่านี้ การที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ให้มนุษย์มีความสามารถที่จะให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรนั้น นับเป็นการให้เกียรติแก่มนุษย์อย่างใหญ่หลวง เพราะมันเท่ากับว่าพระองค์ได้ทรงประทานคุณลักษณะในการสร้างให้แก่มนุษย์ แต่ถ้ามุสลิมนำมาคุมกำเนิดก็เท่ากับเป็นการปฏิเสธเกียรติและความสูงส่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานให้นั่นเอง

เบอร์นาร์ด เอ เบาเออร์ (Bernard A. Bauer, 1949 : 124) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง Woman and Love ว่า “มันเป็นความจริงที่เถียงไม่ได้ว่าการสมรสที่ไม่มีบุตรนั้นเป็นการสมรสแต่เพียงครั้งเดียว ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสามีภรรยา และความรู้สึกที่จะอยู่เพื่อใครและกับใครอีกคนหนึ่งจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีบุตรเท่านั้น และความเป็นแม่เท่านั้นที่จะทำให้ชีวิตของผู้หญิงชุ่มชื้น มันคงและมีเกียรติ”

2.5.9.4 ด้านเศรษฐกิจ

คนทั่วไปมักจะเอาปัญหาทางเศรษฐกิจมาเป็นข้ออ้างในการสนับสนุนเรื่องการคุมกำเนิด ซึ่งความจริงแล้วคนพวกนี้พยายามที่จะเบนประเด็นปัญหาที่แท้จริงมากกว่า และไม่กล้าที่จะเผชิญกับความจริงด้วย มีหลักฐานมากมายหลายอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการคุมกำเนิดนั้นให้ผลร้ายมากกว่าผลดี นักเศรษฐศาสตร์หลายคนได้ตระหนักว่าการลดอัตราประชากรนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อประชากรลดลง การบริโภคก็ลดลง

ซึ่งส่งผลให้การผลิตและการจ้างงานลดลงด้วย จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมนักเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะในเยอรมันและอิตาลีจึงได้เร่งรื้อให้มีการเพิ่มประชากร ในปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ของอังกฤษและเยอรมันก็กำลังคล้อยตามทัศนะดังกล่าวด้วยเช่นกัน (al-Maududi, 1980 : 113-114)

โคลิน คลาร์ก (Colin Clark, 1953 : 101) กล่าวว่า “มีอุตสาหกรรมจำนวนมากมายที่ได้รับผลประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของประชากร เพราะความจริงแล้วถ้าหากมีประชากรเพิ่มขึ้นและขนาดของตลาดก็ใหญ่ขึ้น การผลิตก็จะเป็นไปอย่างประหยัด และผลผลิตต่อหัวจะเพิ่มขึ้น ไม่ใช่ลดลง ถ้าหากว่าประชากรในอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตกไม่หนาแน่นแล้ว อุตสาหกรรมสมัยใหม่ส่วนมากจะได้รับความยุ่งยากมากทีเดียว”

2.5.9.5 ด้านเผ่าพันธุ์และชาติพันธุ์

1) การขาดแคลนคนที่มีความสามารถ

เมื่อผู้ชายย่างเข้าสู่วัยหนุ่ม ร่างกายของผู้ชายจะผลิตตัวสเปิร์มขึ้นมา นับเป็นจำนวน 300-400 ล้านตัว เพื่อที่จะไปผสมกับไข่ของผู้หญิง ในบรรดาตัวสเปิร์มนับร้อยล้านตัวนี้ ก็มีทั้งที่โง่และที่ฉลาด และมนุษย์ก็ไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะไปกำกับให้สเปิร์มตัวนั้นผสมกับไข่ใบนั้นใบนี้ นั่นเป็นหน้าที่ของอัลลอย ซึ่งผู้มีอำนาจสูงสุด พระองค์เท่านั้นที่จะเป็นผู้ตัดสินว่าคนชนิดไหนที่พระองค์จะส่งมาให้เกิด ถ้ามนุษย์ยอมโง่เขลาไปคุมกำเนิดเข้า เขาก็มีสภาพที่ไม่แตกต่างอะไรไปจากคนตาบอดในห้องมืดที่ใช้ไม้ตีสุ่มไปรอบห้อง โดยไม่รู้ว่าตัวเองคืออะไรหรือกำลังทำลายอะไร บางทีการคุมกำเนิดของเขาอาจเป็นการทำให้ผู้นำทางทหาร รัฐบุรุษ และนักปรัชญาที่จะมาช่วยเหลือโลกให้รอดพ้นจากความทุกข์ทรมานไม่สามารถมาเกิดก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นก็หมายความว่าโลกต้องประสบกับความขาดทุนนั่นเอง (al-Maududi, 1980 : 123)

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการสำรวจพบว่า ครอบครัวที่มีลูกมากนั้นจะประสบกับผลสำเร็จมากกว่าครอบครัวที่มีลูกน้อย โคลิน คลาร์ก (Colin Clark, 1959 : 15) กล่าวว่า “ถึงแม้การให้การศึกษาในครอบครัวใหญ่จะเป็นภาระอันหนักอึ้งก็ตาม แต่ก็ไม่เป็นความจริงที่จะกล่าวว่าพ่อแม่ที่มีลูกอีกนั้นจะต้องทำให้ลูกคนแรก ๆ เสียการเรียนไป และมีการค้นพบว่าในครอบครัวนักธุรกิจและพวกที่ประกอบวิชาชีพชั้นสูงที่มีลูกมากนั้นจะประสบผลสำเร็จมากกว่าครอบครัวที่มีขนาดเล็กกว่า

2) ผลเสียต่อชาติ

เมื่อมีการโฆษณาชักชวนให้มีการคุมกำเนิด คนทั่วไปจะใช้เงื่อนไขตามสภาพของตัวเองเป็นตัวตัดสินใจว่าจะมีลูกหรือไม่มีเลย และการตัดสินใจนี้ คนจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลักมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ และบุคคลก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าชาติต้องการประชากรมากน้อยเพียงใด ผลที่ตามมาคือความเข้มแข็งของประชากรรุ่นใหม่ต้องขึ้นอยู่กับอำเภอใจส่วนบุคคลของคนในสังคม และอัตราการเกิดก็จะลดลงจนยากที่จะยับยั้งได้ และถ้าหากเป็นเช่นนั้นแล้วก็หมายความว่าชาติกำลังอยู่ในภาวะอันตราย เพราะหากเกิดมีโรคระบาดหรือสงครามที่ทำให้สายชีวิตมนุษย์ลงไปครั้งละเป็นจำนวนมาก ๆ เกิดขึ้นแล้ว มันก็เป็นเรื่องยากที่จะสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาแทนคนรุ่นเก่าที่ตายไปได้ภายในวันสองวัน นี่เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์มาหลายครั้งแล้ว ตัวอย่างเช่น กรีกเมื่อ 2,000 ปีก่อน ซึ่งนิยมการทำแท้งและฆ่าทารก จนประชากรลดลง และเมื่อมีสงครามกลางเมืองเกิดขึ้น คนถูกฆ่าตายมาก กรีกจึงเริ่มอ่อนแอลงจนไม่สามารถกู้อำนาจของตนเองกลับคืนมาได้ อีก ในที่สุดชาติอื่นก็เข้ามาปกครอง ส่วนชาวกรีกกลายเป็นคนรับใช้คนอื่นในบ้านของตัวเองไป (al-Maududi, 1980 : 125)

รัฐบาลฝรั่งเศส ซึ่งได้แสดงความห่วงใยมากที่สุดในเรื่องภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ ซึ่งเป็นผลจากประวัติทางประชากรศาสตร์ที่แปลกกว่าชาติอื่น ๆ โดยภาวะเจริญพันธุ์ได้ลดลงต่ำอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 และประชากรชายล้มตายลงกว่าล้านคนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1800 กับ ค.ศ. 1840 ประชากรบริเตนและเยอรมนีได้เพิ่มขึ้นระหว่าง 2 ถึง 3 เท่า แต่ในฝรั่งเศสได้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 50 การที่ถูกกองทัพเยอรมนีเข้าย่ำยีมีผลอย่างกว้างขวางต่ออัตราการเพิ่มประชากรที่แปรปรวน ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการออกกฎหมายใน ค.ศ. 1920 ซึ่งนอกจากจะห้ามผู้ใดทำแท้งโดยเจตนาแล้ว ยังห้ามการจำหน่ายอุปกรณ์คุมกำเนิดทุกชนิด รวมทั้งการโฆษณาเรื่องคุมกำเนิดด้วย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการเกิดทุกจังหวัด รวมทั้งการประกาศสิ่งจูงใจหลายประการด้านการเงินที่จะให้แก่ครอบครัวที่มีบุตร ซึ่งในที่สุดปรากฏในกฎหมายว่าด้วยครอบครัว ค.ศ. 1939 (Code de Family of 1939) เงินช่วยครอบครัวและเงินเดือนพิเศษที่ให้มารดาที่อยู่บ้านเพราะไม่ได้ประกอบอาชีพสูงกว่าเงินช่วยเหลือทำนองเดียวกันในประเทศอื่น ๆ ถึงขนาดที่ว่าในทศวรรษที่ 6 ของศตวรรษที่ 20 เงินช่วยเหลือนี้อยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าจ้างเฉลี่ยซึ่งครอบครัวที่มีบุตร 3 คนพึงได้รับ (นโรดม ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, 2543 : 356)

รัฐบาลของประเทศอื่น ๆ นอกภูมิภาคยุโรปตะวันออก ได้มีการพิจารณากันอย่างกว้างขวางถึงผลกระทบอันเกิดจากการที่ประชากรคงที่หรือที่ค่อย ๆ ลดลง (Council of Europe, 1978; Teitelbaum and Winter, 1985; Davis, Bernstam and Ricardo Compbell, 1987; Van

de Kaa, 1987) ในบรรยากาศที่เป็นอิสระจากความตึงเครียดถึงผลกระทบในด้านความมั่นคง และความแข็งแกร่งของชาติ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านยุทธโศปกรณ์ การผลิตด้านอุตสาหกรรมและการให้บริการ ได้ลดบทบาทที่ว่าด้วยขนาดของกำลังคนในกองทัพและแรงงานลงไป (นโรตม์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, 2543 : 360)

ผลเสียอันเกิดขึ้นจากการคุมกำเนิดดังที่กล่าวมานั้นมีรากฐานจากความเป็นจริง และเป็นการยืนยันสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴾
(140 :)

ความว่า “แท้จริงได้ขาดทุนแล้ว บรรดาผู้ที่ฆ่าลูก ๆ ของพวกเขา เพราะความโง่เขลาโดยปราศจากความรู้ และพวกเขาได้ห้ามสิ่งที่อัลลอฮ์ได้กำหนดปัจจัยยังชีพแก่พวกเขา ทั้งนี้เป็นการอุปโลกน์ความเท็จให้แก่อัลลอฮ์ แท้จริงพวกเขาหลงผิดไป และพวกเขาไม่เคยได้รับทางนำ”

(อันอันอาม : 140)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า บรรดาผู้ที่ฆ่าลูกของตนเองและปฏิเสธปัจจัยยังชีพที่อัลลอฮ์ ﷻ ประทานมาให้ ถือว่าเป็นผู้ที่ขาดทุนและหลงทาง

อีกตอนหนึ่งของอัลกุรอานที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۗ ﴾
(205 :)

ความว่า “และเมื่อเขากลับมามีอำนาจ เขาก็พยายามก่อการเสียหายในแผ่นดิน และทำลายพืชผลและเผ่าพันธุ์ และอัลลอฮ์ นั้นไม่ทรงชอบการก่อความเสียหาย”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 205)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่า การทำลายพืชผลหรือเผ่าพันธุ์ถือว่าการสร้างความเสียหายบนผืนแผ่นดิน

จากหลักการอิสลามและทัศนะของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอ์) เกี่ยวกับการคุมกำเนิด สามารถสรุปได้ดังนี้

1. หลักการอิสลามสนับสนุนให้มุสลิมมีบุตรมาก และสนับสนุนให้สมรสกับสตรีที่สามารถให้กำเนิดบุตรมาก เพราะถือว่าการมีบุตรเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูลนั้นเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการสมรส

2. การคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ในทัศนะของอิสลามนั้นไม่สนับสนุนแต่อย่างใดก็ตาม สามารถทำได้ในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น ความจำเป็นทางด้านสุขภาพ ถ้าหากการตั้งครรภ์เป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายของผู้หญิง ตามหลักการอิสลามก็อนุญาตให้คุมกำเนิดได้

3. การคุมกำเนิดโดยวิธีการหลังภายนอกช่องคลอดในทัศนะของอิสลามนั้นเป็นที่อนุญาต แต่โดยทั่วไปถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา (มักรอุฮ์) โดยยึดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งเสาะหาบะฮุได้ใช้วิธีนี้ โดยที่ท่านไม่ได้ห้ามแต่อย่างใด สำหรับการใส่เครื่องมือคุมกำเนิดชั่วคราวสมัยใหม่สามารถทำได้ ในกรณีที่มีความจำเป็น ซึ่งการใช้เครื่องมือคุมกำเนิดจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อผู้หญิง ถ้าหากการใช้เครื่องมือดังกล่าวเป็นอันตรายต่อผู้หญิง หลักการอิสลามไม่อนุญาตโดยเด็ดขาด

4. การคุมกำเนิดที่ทำให้หมดสภาพในการมีบุตรอย่างถาวรหรือการทำหมัน ตามหลักการอิสลามถือว่าเป็นที่ต้องห้าม (หะรอม) ทั้งนี้เพราะการทำหมันถือว่าขัดกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายอิสลาม ซึ่งสนับสนุนการสมรสเพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มเผ่าพันธุ์มนุษย์ และถือว่าการเปลี่ยนแปลงการสร้างสรรค์ของอัลลอฮ์ ﷻ

5. ทัศนะของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอ์) ที่เห็นว่าอนุญาตให้คุมกำเนิดได้นั้น ได้ยึดหลักการหลังภายนอกช่องคลอดที่เกิดขึ้นในสมัยของท่านเราะฮ์ลุล ﷺ เป็นเกณฑ์ ส่วนทัศนะของบรรดาปราชญ์ (อุละมาอ์) ที่เห็นว่าห้ามการคุมกำเนิดนั้น เพราะการคุมกำเนิดนั้นขัดกับหลักการอิสลามที่สนับสนุนให้เพิ่มประชากรมุสลิมให้มาก และเป็นการฝืนกฎธรรมชาติของมนุษย์ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังขัดกับคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ในอัลกุรอานที่ว่า พระองค์เป็นผู้กำหนดปัจจัยยังชีพแก่มวลมนุษย์

6. คำขวัญเชิญชวนให้คุมกำเนิด ซึ่งมี “ลูกมาก จะยากจน” และ “ประชากรจะล้นโลก และทรัพยากรไม่เพียงพอ” คำขวัญดังกล่าวถือว่าขัดกับหลักการอิสลาม เพราะอัลกุรอาน

หลายอายะฮ์ได้ระบุว่า อัลลอฮ์ ~~คือ~~ เป็นผู้กำหนดปัจจัยยังชีพแก่มวลมนุษย์ นอกจากนี้อัลกุรอานก็ได้ระบุว่า ห้ามฆ่าบุตรเนื่องจากกลัวความยากจน ซึ่งอิสลามห้ามเด็ดขาด ถ้าหากกลัวว่าการมีบุตรมากจะทำให้ตนต้องลำบากและประสบกับความยากจน

ความจริงแล้วความยากจนที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในปัจจุบันนั้น มิได้มีสาเหตุมาจากการมีบุตรมาก แต่ความจริงแล้วมีสาเหตุมาจาก 1) การมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพต่ำ เนื่องจากการขาดโอกาสในการศึกษาและพัฒนาทักษะต่างๆ ขาดโอกาสในการฝึกฝนเรียนรู้การประกอบอาชีพ ผู้ที่ไม่มีวิชาชีพ คือผู้ที่ขาดโอกาสในการฝึกฝนหาความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ ย่อมด้อยความสามารถในการทำมาหากิน เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ทำให้หารายได้ลำบาก 2) การมีปัญหาทางด้านสุขภาพ กล่าวคือ มีสุขภาพไม่ดีหรือเจ็บป่วย ทำให้ไม่มีเงินค่ารักษาพยาบาล 3) ที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงหรืออยู่ในที่ดินของคนอื่น ประกอบกับการมีทรัพย์สินและที่ดินในการทำมาหากินน้อย 4) เกิดจากสภาพจิตใจที่ด้อยคุณภาพ ได้แก่ เกียจคร้าน ไม่อยากทำงาน เล่นการพนัน ดิถยาเสพติด ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขาดความรอบคอบในการใช้ชีวิต เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลกลายเป็นคนจนได้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2544)

ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่า ความยากจนเกิดจากสภาพการดำรงชีวิตที่ขาดแคลนปัจจัยจำเป็นแก่ชีวิต ได้แก่ ขาดแคลนอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล รวมทั้งการขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดความสามารถในการประกอบอาชีพ เพราะฉะนั้นการมีบุตรมากหรือน้อยนั้น มิใช่สาเหตุหลักที่ทำให้บุคคลมีฐานะทางครอบครัวที่ยากจน

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจนนั้น ที่สำคัญต้องเริ่มจากตัวบุคคล โดยการพัฒนาอาชีพของตนเอง ขยันทำมาหากิน หาทางเพิ่มรายได้ของครอบครัว มีการออมและใช้จ่ายอย่างประหยัด ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ละเว้นอบายมุขต่างๆ สร้างความร่วมมือภายในชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การออมทรัพย์ การจัดสวัสดิการแก่เด็กและผู้สูงอายุ การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ และการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และรัฐต้องสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงในการอยู่อาศัย โดยให้มี พ.ร.บ. ชุมชนแออัด การจัดที่ดินและกองทุนที่อยู่อาศัย

2.5.10 การทำแท้งในทัศนะอิสลาม

ถึงแม้อิสลามจะอนุญาตการป้องกันการตั้งครรภ์ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นจริง แต่เมื่อมีครรภ์ขึ้นมาแล้ว อิสลามก็ไม่อนุญาตให้ทำลายทารกในครรภ์นั้น (al-Qaradawi, 1973 : 194)

หลังจากที่เชื่อสุจิตงมันอยู่ในครรภ์ ก็ไม่อนุญาตให้ทำแท้งหลังจากได้ผ่านพ้นไปเป็นเวลา 120 วัน การทำแท้งในช่วงนั้นเป็นการทำร้ายต่อชีวิตนั้น จำเป็นต้องมีโทษทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (Sabiq, n.d. : 2/331)

รายงานจากอับดุลลอฮ์ ได้เล่าว่า ท่านเราะสูล ﷺ ซึ่งเป็นผู้มีสัจจะได้กล่าวว่า

))

((

ความว่า “แท้จริงคนหนึ่งในหมู่พวกเจ้าจะถูกให้บังเกิดในท้องมารดาของเขา โดยเป็นเชื่อสุจิตงเป็นเวลา 40 วัน หลังจากนั้นก็เป็นก้อนเลือด (อยู่ 40 วัน) เช่นเดียวกัน หลังจากนั้นก็เป็นก้อนเนื้อเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นวิญญาณก็ถูกเป่าเข้าไป และถูกให้บันทึก 4 คำ คือ บันทึกเกี่ยวกับปัจจัยยังชีพของเขา อายุ ไซ การงาน และเป็นคนชั่วหรือคนดี”¹

บรรดานักกฎหมายอิสลามได้เห็นพ้องต้องกันว่า หลังจากตัวอ่อนในครรภ์ของผู้หญิงเป็นรูปเป็นร่างและมีชีวิตขึ้นมาแล้ว การทำแท้งถือว่าเป็นที่หะรอม (ต้องห้าม) นอกจากนี้แล้วยังถือว่ามีนเป็นอาชญากรรมด้วย เพราะมันเป็นการทำลายชีวิตมนุษย์ที่สมบูรณ์แล้ว บรรดานักกฎหมายเหล่านี้ยังย้ำอีกว่าถ้าหากเด็กที่มีชีวิตในครรภ์ถูกทำแท้งและตาย ผู้ที่ทำแท้งจะต้องจ่ายเงินค่าชดเชยชีวิต (ดิยะฮ์) อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นในสถานการณ์หนึ่ง กล่าวคือ บรรดานักกฎหมายอิสลามได้กล่าวว่า ถ้าหลังจากที่เด็กเป็นตัวสมบูรณ์แล้ว และเป็นที่เชื่อได้อย่างแน่นอนว่าการตั้งครรภ์ต่อไปจะมีผลทำให้มารดาต้องเสียชีวิต ดังนั้นตามหลักกฎหมายอิสลาม ก็ให้เราเลือกทำในสิ่งที่เลวน้อยกว่า นั่นก็คือ การทำแท้ง เพราะแม่เป็นต้นกำเนิดของตัวอ่อน ยิ่งไปกว่านั้นเธอเป็นผู้ที่มีชีวิต มีหน้าที่ มีความรับผิดชอบและยังเป็นเสาหลักของครอบครัวด้วย มันเป็นไปได้ที่จะไปเสียสละชีวิตของเธอเพื่อชีวิตของตัวอ่อนที่ยังไม่เป็นตัวคนสมบูรณ์และยังไม่มีควมรับผิดชอบหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ (al-Qaradawi, 1973 : 194)

¹ หะดีษบันทึกโดยบุคอรี, กิตาบที่ 59 บาบที่ 6 หะดีษหมายเลข 3208; มุสลิม, กิตาบที่ 46 บาบที่ 1 หะดีษหมายเลข 2643

อิมามอัลเกาะซาลีย์¹ มีทัศนะว่า การทำแท้งนั้นหะรอมอย่างเด็ดขาด เพราะถือว่าการฆาตกรรมต่อสิ่งที่มีอยู่ (หมายถึงทารก) (al-Ghazaliy, 1986 : 2/47)

อิมามอัลเกาะซาลีย์ (al-Ghazaliy, 1986 : 2/74) ได้แยกความแตกต่างระหว่างการคุมกำเนิดกับการทำแท้งไว้อย่างชัดเจนโดยกล่าวว่า “การคุมกำเนิดไม่เหมือนกับการทำแท้ง การทำแท้งเป็นการประกอบอาชญากรรมต่อสิ่งที่มีชีวิต การมีชีวิตนั้นมีขั้นตอนต่าง ๆ คือ ขั้นตอนแรกคือการที่เชื้อสุมเข้าไปอาศัยอยู่ในรังไข่และผสมกับน้ำที่ไหลออกมาของผู้หญิง แล้วหลังจากนั้นมันก็จะพร้อมที่จะรับชีวิต การไปทำลายมันเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง เมื่อมันพัฒนาไปและกลายเป็นก้อน การทำแท้งก็ยิ่งเป็นอาชญากรรมที่หนักขึ้นไปอีก เมื่อมันมีชีวิตและเป็นตัวสมบูรณ์แล้ว อาชญากรรมก็ยิ่งรุนแรงขึ้นไปอีก อาชญากรรมจะถึงขั้นรุนแรงที่สุดเมื่อใครไปทำมันหลังจากที่มัน (ตัวอ่อน) ได้แยก (จากแม่) มามีชีวิตแล้ว”

2.6 เอกสารเกี่ยวกับนโยบายประชากรของประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2513 สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข และศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางประชากร (สถาบันประชากรศาสตร์ในปัจจุบัน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมรายงานอย่างละเอียดทุกแง่มุมในเรื่องผลกระทบของการเพิ่มประชากรในอัตราสูงที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบต่อข้อเสนอแนะดังกล่าวและกำหนดนโยบายประชากรระดับชาติขึ้น โดยประกาศนโยบายประชากรแห่งชาติเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2513 มีความว่า “รัฐบาลมีนโยบายที่จะสนับสนุนการวางแผนครอบครัวตามความสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากอัตราเพิ่มประชากรที่สูงมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ” (พิเชตสุนทรพิพิธ, 2539 : 153)

ก่อนที่รัฐบาลจะประกาศใช้นโยบายประชากร พ.ศ. 2513 กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งราชการและเอกชนที่มีความสนใจในเรื่องงานวางแผนครอบครัวได้เริ่มดำเนินงานนี้มาอย่างไม่เป็นทางการ และแม้แต่ในปี พ.ศ. 2514 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินงานวางแผนครอบครัว หลังจากประกาศใช้นโยบายประชากรของรัฐบาล การดำเนินงานยังมีข้อจำกัด

¹ al-Ghazaliy มีชื่อเต็มว่า มุฮัมมัด บิน มุฮัมมัด บิน มุฮัมมัด บิน อะหมัด อบูฮามิด ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านฟิกฮ์ โดยยึดมัซฮับชาฟีอี ท่านได้แต่งตำรามากมาย เช่น หนังสือ อีฮยาอฺ อุลุม อัลดีน อัลวาสิร อัลวาญีดี และอื่น ๆ ท่านเสียชีวิตในปีฮิญาเราะศักราชที่ 505 (al-Subkiy, n.d. : 4/101)

หลายประการ เช่น ไม่มีการฝึกอบรมสำหรับงานวางแผนครอบครัวโดยเฉพาะ ไม่มีการกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นทางการ เป็นต้น (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2539 : 257)

หลังจากที่คณะรัฐบาลได้ประกาศให้การวางแผนครอบครัวเป็นนโยบายระดับชาติแล้ว โครงการวางแผนครอบครัวจึงได้เริ่มดำเนินงานในกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2539 : 258)

1. ลดอัตราเพิ่มประชากรซึ่งสูงกว่าร้อยละ 3 ต่อปี อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เหลือประมาณร้อยละ 2.5 ต่อปี เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2519

2. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปัญหาประชากรและการวางแผนครอบครัว เพื่อสนับสนุนชักจูงและให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่ประชาชนผู้สมัครใจรับบริการโดยการใช้สื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ เป็นครั้งแรก

3. ขยายบริการด้านการวางแผนครอบครัวให้ครอบคลุมได้ทั่วประเทศ

4. รวมงานวางแผนครอบครัวเข้าในงานอนามัยแม่และเด็ก เพื่อสนับสนุนให้การบริการเป็นไปอย่างได้ผลยิ่งขึ้น

สำหรับในระดับประเทศการวางแผนครอบครัวก็จัดว่าเป็นมาตรการนโยบายที่จะช่วยลดผ่อนคลาย และชะลอปัญหาของประเทศอันสืบเนื่องจากการที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเกิดในระดับสูง ซึ่ง วีระสิงห์ เมืองมัน (ม.ป.ป. : 76) อธิบายว่า “การวางแผนครอบครัวคือการที่สามีภรรยาสามารถกำหนดได้ล่วงหน้าว่าจะมีลูกกี่คนและจะมีเมื่อใดบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับฐานะและความต้องการของครอบครัว โดยใช้วิธีป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะที่ไม่ต้องการมีลูก”

อาจกล่าวได้ว่า จากวัตถุประสงค์และความหมายตลอดจนแนวความคิดดังกล่าว รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงประชากรในทางที่เพิ่มขึ้นทั้งด้านจำนวนหรือขนาดความหนาแน่น โครงสร้างและองค์ประกอบทางประชากรที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ และคุณภาพชีวิตประชากรโดยส่วนรวม จึงได้กำหนดนโยบายและโครงการวางแผนครอบครัวขึ้นตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3-7 เป็นต้นมา

รายงานล่าสุดขององค์การสหประชาชาติให้ภาพรวมการเปลี่ยนแปลงของนโยบายประชากรที่เกี่ยวกับเรื่องการเกิดระดับโลกในช่วง พ.ศ. 2519 – 2546 พบว่า แม้สัดส่วนของประเทศที่เน้นนโยบายลดอัตราเกิดจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคือ จากร้อยละ 27 ในปี พ.ศ. 2519 เป็นร้อยละ 43 ในปี พ.ศ. 2546 ขณะที่ในช่วงเวลาเดียวกัน สัดส่วนของประเทศที่มีนโยบายไม่เข้าไปแทรกแซงเรื่องการเกิดกลับน้อยลงเรื่อย ๆ จากร้อยละ 52 เป็นร้อยละ 29 แสดงว่าส่วนใหญ่

ของประเทศในโลกลนี้ยังคงกังวลเกี่ยวกับเรื่องการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร อย่างไรก็ตาม ข้อมูลระดับโลกนี้ไม่ชี้ชัดว่า การดำเนินงานเพื่อลดอัตราเพิ่มของประชากรนี้ใช้กระบวนการทำงานอย่างไร อาจพอคาดเดาได้ว่าในทางปฏิบัติจริง ๆ การกำหนดตัวเลขเป้าหมายว่าอัตราเพิ่มประชากรควรเป็นตัวเลขเท่าไร (demographic center approach) ยังคงเป็นแนวทางหลักอยู่ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548 : 7)

จะเห็นได้ว่า นโยบายประชากรของไทยจะเน้นไปที่เป้าหมายตัวเลขเพื่อลดอัตราเกิดลงให้ได้ตามแผน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 ดังนั้นโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติจึงทุ่มเททรัพยากรและความพยายามในการดำเนินโครงการทุกวิถีทางให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมีลูกน้อยลงเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด โดยมีการโฆษณาชวนเชื่อว่า ถ้าผู้หญิงมีลูกน้อยจะทำให้สุขภาพดีขึ้นและครอบครัวจะไม่ยากจน ดังคำขวัญที่ว่า “ลูกมาก จะยากจน”

ในเอกสารของธนาคารโลกระบุว่า ในท่ามกลางนโยบายประชากรที่มุ่งเป้าหมายเพื่อลดอัตราการเกิด ผู้หญิงจะตกเป็นผู้ถูกระงับทางตรงเสมอ เพราะมีปรากฏการณ์ที่ผู้หญิงต้องการใช้วิธีคุมกำเนิดในการชะลอหรือหยุดการมีบุตร แต่ไม่สามารถทำได้เพราะในที่ที่เธออยู่ไม่มีบริการเหล่านี้ หรือมีแต่บริการวิธีคุมกำเนิดที่เธอไม่ต้องการ ในทางตรงกันข้ามก็มีผู้หญิงจำนวนมากที่ถูกบังคับใช้วิธีคุมกำเนิดทั้ง ๆ ที่เธอไม่ปรารถนา การมุ่งเน้นไปที่ตัวเลขเป้าหมายมากกว่าสุขภาพผู้หญิง ทำให้ตัวนโยบายละเลยผลกระทบทางสุขภาพ เช่น เรื่องผลกระทบข้างเคียงของวิธีคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ เป็นต้น

รายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายประชากรของประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. รัฐบาลมีนโยบายและสนับสนุนการวางแผนครอบครัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2513 เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากอัตราการเพิ่มประชากรที่สูง และได้ดำเนินงานครั้งแรกในปี พ.ศ. 2514 ซึ่งในระยะแรกอาจจะพบกับปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานอยู่บ้าง เพราะขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานวางแผนครอบครัว
2. นโยบายประชากรของไทยมุ่งเน้นการลดอัตราการเกิด โดยมีเป้าหมายให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมีลูกน้อยลงเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด โดยใช้คำขวัญที่ว่า “ลูกมาก จะยากจน” โฆษณาเชิญชวนให้คุมกำเนิดเพื่อลดอัตราการมีบุตร

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีการประกาศนโยบายประชากรที่มุ่งชะลออัตราการเพิ่มประชากรให้ช้าลงด้วยการลดอัตราการเกิดหรือลดภาวะเจริญพันธุ์ โดยสนับสนุนให้มีการคุมกำเนิดด้วยความสมัครใจ ในขณะที่อิสลามนั้นสนับสนุนให้มีการเพิ่มจำนวนประชากรให้มาก เพราะเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการสมรส และอิสลามถือว่าสิ่งที่จะต้องรักษาไว้ มี 5 ประการด้วยกัน คือ รักษาชีวิต รักษาศาสนา รักษาสติปัญญา รักษาสายตระกูล และรักษา

ทรัพย์สิน ฉะนั้นทฤษฎีการวางแผนครอบครัวจึงค้านกันอย่างแรงกับการรักษาไว้ซึ่งสายตระกูล ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญในอิสลาม อิสลามไม่เห็นด้วยกับการคุมกำเนิด ยกเว้นในกรณีที่มีความจำเป็น ก็นุญาตให้คุณกำเนิดได้ เช่น เกี่ยวกับสุขภาพของมารดา ถ้าการตั้งครรภ์ทำให้เป็นอันตรายต่อร่างกายหรือชีวิตของเธอ เป็นต้น นอกจากนี้ คำขวัญที่ว่า “ลูกมาก จะยากจน” ก็ถือว่าขัดกับคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ حَشِيَّةً ۖ اِمْلَقِيْ حُنَّ نَزَرْتُمْ وَاِيَّاكُمْ اِنْ قَتَلْتُمْ
كَانَ خَطَاً كَبِيْرًا ﴾

(31 :)

ความว่า “และพวกเจ้าอย่าฆ่าลูก ๆ ของพวกเจ้าเพราะกลัวความยากจน เราให้ปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาและแก่พวกเจ้าโดยเฉพาะ แท้จริงการฆ่าพวกเขานั้นเป็นความผิดอันใหญ่หลวง”

(อัลอิสรออ : 31)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นชี้ให้เห็นว่า อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานปัจจัยยังชีพแก่มุสลิม และห้ามมุสลิมฆ่าลูกของตนเองเพราะกลัวความยากจน เพราะการฆ่าลูกถือเป็นการควบคุมจำนวนประชากร ซึ่งพระองค์นั้นประสงค์ให้มุสลิมสร้างประชาชาติและเพิ่มจำนวนประชาชาติมุสลิมให้มาก

ดังนั้น นโยบายประชากรของรัฐบาลที่มุ่งลดอัตราการเพิ่มประชากรจึงขัดกับหลักการอิสลามที่สนับสนุนให้เพิ่มจำนวนประชากรให้มาก

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิด ดังนี้

ไหมสาเหาะ บินมะหะหมัด (2530) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความเชื่อทางศาสนาอิสลามกับพฤติกรรมการวางแผนครอบครัวของชาวไทยมุสลิม” พบว่า ชาวบ้านมีความเข้าใจเรื่องการวางแผนครอบครัวของรัฐบาลเพียงเป็นการคุมกำเนิด โดยมีความคิดว่าเป็นเรื่องลามก และชาวบ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการคุมกำเนิดตามลักษณะแบบพื้นบ้านแผนโบราณ เพราะเชื่อ

ว่าไม่ผิดหลักการอิสลาม โดยการคุมกำเนิดแบบพื้นบ้านมีหลายรูปแบบ ไม่สามารถที่จะชี้เฉพาะลงไปได้ว่าพฤติกรรมใดมีผลกระทบหรือป้องกันภาวะการเจริญพันธุ์ แต่การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคุมกำเนิด โดยส่งผลกระทบต่อภาวะการเจริญพันธุ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง ได้แก่ ประเพณีการถือศีลอด และบุคคลที่เตรียมตัวไปทำฮัจญ์ จะต้องงดประเวณีกิจ และทางอ้อมคือ ค่านิยมการถือวันทางสังคมในการร่วมประเวณีกิจ และทางชีววิทยาได้แก่ การเลี้ยงทารกด้วยนมแม่ กล่าวคือ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่เชื่อว่าการวางแผนครอบครัวคือการคุมกำเนิด ซึ่งขัดแย้งกับความเชื่อในเรื่องการห้ามกระทำ (หะรอม) จึงมีผลต่อการใช้วิธีคุมกำเนิด อย่างไรก็ตาม ชาวไทยมุสลิมก็มีวิธีคุมกำเนิดแบบพื้นบ้านแผนโบราณที่สามารถเว้นระยะการมีบุตรได้เฉลี่ย 3-4 ปี

สาวิตรี ลิมชัยอรุณเรือง และนวลตา อาภาคัพพะกุล (2530) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการวางแผนครอบครัวของหญิงหลังคลอดที่อาศัยในชุมชนแออัด” พบว่า สตรีไทยพุทธมีทัศนคติและยอมรับการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีไทยมุสลิม สตรีที่มีความต้องการจำนวนบุตรในอุดมคติน้อยจะมีทัศนคติที่ดีและยอมรับการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่ต้องการบุตรในอุดมคติมาก และสตรีที่คลอดกับหมอดำแย (ผดุงครรภ์แผนโบราณที่ไม่ผ่านการอบรม) มีทัศนคติที่ดีและมีการยอมรับการวางแผนครอบครัวน้อยกว่าสตรีที่คลอดกับแพทย์พยาบาลและผดุงครรภ์ สตรีส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวในแนวทางที่ถูกต้อง และมีแนวทางปฏิบัติในการเลี้ยงดูบุตรให้มีสุขภาพกาย-จิตสมบูรณ์แข็งแรง โดยวิธีการเลี้ยงแบบตามธรรมชาติ มิได้มีหลักเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติพิเศษอย่างอื่น

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และสุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ (2531) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การทำหมันของกลุ่มสตรีในเขตชนบทของภาคใต้” พบว่า ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการทำหมันและความคิดที่จะทำหมันในอนาคต ปัจจัยที่นำมาศึกษาได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ การย้ายถิ่น ความพึงพอใจในความเป็นอยู่ในปัจจุบันของสตรีและสามี สถานะที่ และบุคลากรผู้ทำคลอดบุตรคนสุดท้าย โดยพิจารณาผลของลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ของสตรีและสามี และพิจารณาผลรวมของลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ของสตรีและสามี (เป็นการมองลักษณะของกลุ่ม) พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ยกเว้นความพึงพอใจฯ ของสตรี ไม่ว่าจะมองเป็นลักษณะเดี่ยว คือของสตรี หรือของสามี และมองผลรวม คือ ลักษณะของกลุ่ม ต่างก็มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการทำหมัน หรือพูดอีกนัยหนึ่ง มีผลหรืออิทธิพลทำให้กลุ่มสตรีทำหมันหรือไม่ทำหมัน

ปิยะนาถ รักษาพรหมณ์ (2534) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำหมันของสตรีในจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านประชากร ที่สามารถจำแนกการทำหมันของกลุ่มสตรี ได้แก่ จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุของสามี
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่สามารถจำแนกการทำหมันของกลุ่มสตรี ได้แก่ รายได้ของครอบครัว และการศึกษาของสามี
3. ปัจจัยด้านจิตวิทยา ที่สามารถจำแนกการทำหมันของกลุ่มสตรี ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มสังคม
4. ปัจจัยด้านโปรแกรมการวางแผนครอบครัว ไม่สามารถจำแนกการทำหมันของกลุ่มสตรีได้
5. รวมทุกปัจจัย ที่สามารถจำแนกการทำหมันของกลุ่มสตรี ได้แก่ จำนวนบุตรที่มีชีวิต

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ (2535) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การทำหมันของคู่สมรสในเขตชนบทของภาคกลาง” พบว่า อายุของทั้งภรรยาและสามีมีผลในทางบวกต่อการทำหมัน ระดับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นของภรรยา ของสามี และของทั้งคู่มีผลในทางลบต่อการทำหมัน ยกเว้นคู่สมรสที่มีการศึกษาค่ากว่า ป.4 อาชีพของภรรยาและอาชีพของสามีมีผลกระทบ เกี่ยวกับประสบการณ์การย้ายถิ่นของภรรยาและของสามี พบว่า ประสบการณ์การย้ายถิ่นของสามีมีอิทธิพลต่อการทำหมันมากกว่า ความพึงพอใจในความเป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ภรรยาหรือสามีที่มีความพึงพอใจฯ มีแนวโน้มของการทำหมันในสัดส่วนที่สูงกว่าภรรยาหรือสามีที่ตอบว่า ไม่พอใจ หรือเฉยๆ ในแง่ของการใช้บริการด้านการแพทย์ในการคลอดบุตร คนเล็กสุด พบว่า ผู้ที่คลอดในบ้าน และมีผดุงครรภ์เป็นผู้ทำคลอด มีสัดส่วนของการทำหมันสูงสุด สำหรับความคิดของภรรยาที่จะทำหมันในอนาคตนั้น พบว่า อายุของภรรยาและของสามี มีผลลบต่อความคิดที่จะทำหมัน ระดับการศึกษาของภรรยาและของสามีมีผลในทางบวกต่อความคิดที่จะทำหมันของภรรยา อาชีพของภรรยาและของสามีมีผลแตกต่างกัน กล่าวคือ ภรรยาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพคิดจะทำหมันในสัดส่วนที่สูงที่สุด และทั้งสามีและภรรยาที่มีอาชีพเกษตรกรรมคิดจะทำหมันน้อยที่สุด ในเรื่องของการย้ายถิ่น ภรรยาหรือสามีที่เคยย้ายถิ่นมีผลทำให้ภรรยาคิดจะทำหมันในสัดส่วนที่สูงกว่าภรรยาหรือสามีที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลย ความพึงพอใจในความเป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่า สัดส่วนของสตรีคิดจะทำหมันมีมากในคู่ที่ทั้งสามีและภรรยาไม่พอใจในความเป็นอยู่ นอกจากนี้พบว่า สตรีที่คลอดบุตรคนเล็กสุดโดยแพทย์หรือพยาบาล มี

ความคิดที่จะทำหมันในสัดส่วนที่มากกว่าสตรีที่คลอดบุตรโดยผดุงครรภ์ และสตรีที่คลอดบุตรในโรงพยาบาลก็มีความคิดที่จะทำหมันในสัดส่วนที่มากที่สุด

ศรินันท์ กิตติสุขสถิต และสุรีย์พร พันพึ้ง (2538) ได้ทำวิจัยเรื่อง “คุณภาพการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย” ซึ่งเป็นการศึกษาการใช้วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราวด้วยวิธีถุงยางอนามัย ยาเม็ด ยาฉีด และห่วงอนามัยของสตรีวัยเจริญพันธุ์อายุ 15-49 ปี จำนวน 3,542 ราย ในกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้ของประเทศไทย การศึกษาดังกล่าวเน้นถึงเหตุผลของการเลิกหรือเปลี่ยนวิธีที่ใช้ เนื่องจากเกิดการข้างเคียงหรือเกิดการตั้งครรภ์ขณะใช้ รวมทั้งปัญหาและความยุ่งยากขณะใช้ ตลอดจนการเข้าถึงบริการคุมกำเนิดของวิธีดังกล่าว โดยใช้ข้อมูลจากโครงการ ตัวกำหนดและผลของแบบแผนการใช้วิธีคุมกำเนิดในประเทศไทย ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างปี 2530-2532 ผลการศึกษาพบว่า ผู้กำลังใช้และหยุดใช้วิธีคุมกำเนิดทุกวิธีรายงานว่ามีอาการข้างเคียงมากกว่าเกิดการตั้งครรภ์ และที่น้อยที่สุดคือ การมีปัญหาหรือความยุ่งยาก รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจขณะใช้ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงใช้ต่อไปหรือเปลี่ยนวิธีที่ใช้มากกว่าจะหยุดใช้ สำหรับการเข้าถึงบริการคุมกำเนิดไม่พบว่าเป็นปัญหาต่อผู้ใช้วิธีคุมกำเนิดทุกวิธี แต่มีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงสถานที่ให้บริการ บุคลากรที่ให้บริการและการมีบริการวิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราวให้ครบในแหล่งให้บริการ

ลัดดา แสงจันทร์ (2539) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรับบริการคุมกำเนิดของสตรีไทยมุสลิมใน จังหวัดยะลา” พบว่า การสนับสนุนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการรับบริการคุมกำเนิดของสตรีไทยมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษา ค่านิยมเกี่ยวกับเพศบุตร อายุ อายุแรกสมรส ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต จำนวนบุตรที่ต้องการ รายได้ของครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ลักษณะการให้บริการ การมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อการคุมกำเนิด ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับบริการคุมกำเนิดของสตรีไทยมุสลิม ส่วนปัจจัยที่มีผลในการจำแนกการรับบริการคุมกำเนิดของสตรีไทยมุสลิม ในจังหวัดยะลา ได้แก่ จำนวนบุตรที่มีชีวิต อายุ ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ลักษณะการให้บริการคุมกำเนิด และจำนวนบุตรที่ต้องการ

ศรัณยา บุญนาถ (2540) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงวิธีคุมกำเนิดในภาคใต้” จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือคู่สมรส จำนวน 1,230 ราย ในจังหวัดภาคใต้ พบว่า มีอายุแรกสมรสเฉลี่ย 21.6 ปี ร้อยละ 38.9 ของประชากรตัวอย่างกำลัง

คุมกำเนิดอยู่ในปัจจุบัน โดยภายหลังจากทำการสมรสเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 24.6 เดือน ประชากรตัวอย่างจะเริ่มคุมกำเนิดเป็นครั้งแรกด้วยการใช้วิธีรับประทานยาเม็ดมากที่สุด รองลงมา เป็นยาฉีด และในท้ายที่สุดจะค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปใช้วิธีการทำหมันหญิง สำหรับวิธีการคุมกำเนิดแบบสุดท้าย จะใช้เป็นระยะเวลาเฉลี่ย 26.3 เดือนจนถึงปัจจุบัน ประชากรตัวอย่าง ระบุว่า การใช้ยาฉีดป้องกันการตั้งครรภ์ได้ผลมากที่สุด รองลงมาเป็นการทำหมันหญิง และการรับประทานยาเม็ด ส่วนวิธีการคุมกำเนิดที่สามารถเข้ารับบริการได้อย่างทั่วถึงและสะดวกที่สุด ได้แก่ ยาเม็ด ยาฉีด และถุงยางอนามัย ตามลำดับ ทั้งนี้วิธีการคุมกำเนิดที่เกิดผลข้างเคียงตามมา มากที่สุดคือ การรับประทานยาเม็ด ตามมาด้วยการใช้ยาฉีด นอกจากนี้วิธีการคุมกำเนิดที่ใช้มากที่สุดในขณะที่ตั้งครรภ์โดยบังเอิญ ได้แก่ การรับประทานยาเม็ด สำหรับผู้ที่เคยคุมกำเนิดและได้ เลิกคุมไปแล้ว หรือผู้ที่กำลังคุมกำเนิดในปัจจุบัน พบว่า ร้อยละ 73.1 ไม่เคยเปลี่ยนแปลงวิธีการคุมกำเนิดเลย เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการคุมกำเนิด พบว่า ได้แก่วิธีการที่ใช้คุมกำเนิดในปัจจุบัน และการทราบผลข้างเคียงของการคุมกำเนิดแต่ละวิธี โดยกลุ่มที่คุมกำเนิดด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม จะทำการเปลี่ยนแปลงวิธีการคุมกำเนิดมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มที่ใช้วิธีการคุมกำเนิดทันสมัยแบบถาวร และกลุ่มที่ใช้วิธีการคุมกำเนิดทันสมัยแบบชั่วคราว ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มที่ทราบผลข้างเคียงของการคุมกำเนิด จะเปลี่ยนแปลงวิธีการคุมกำเนิดมากกว่ากลุ่มที่ไม่ทราบผลข้างเคียงดังกล่าว